

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 april.

2 § Bordläggningsdebatt med anledning av vårpropositionen

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Anmälades

Proposition

2006/07:100 2007 års ekonomiska vårproposition

Finansministern överlämnade 2007 års ekonomiska vårproposition 2006/07:100.

Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Ärade ledamöter! I dag presenterar regeringen den ekonomiska vårpropositionen. Det är naturligtvis med glädje jag kan konstatera att det går bra för Sverige. Vi kan se att regeringens många åtgärder, i vissa fall tuffa, också kommer att ge fler jobb, lägre arbetslöshet och minskat utanförskap. Det handlar om en ökning av den reguljära sysselsättningen på 185 000 personer fram till 2010, det handlar om 100 000 färre i arbetslöshet fram till 2010 och det handlar om 160 000 färre som är beroende av olika sociala ersättningar.

Att det är goda tider gör också att vi nu har ett gyllene tillfälle att börja reda ut Sveriges långsiktiga problem. Stora utmaningar kvarstår. Utanförskap och massarbetslöshet kommer att ta lång tid att sanera. Regeringen har inlett ett arbete, och låt oss glädjas åt att Sverige är på rätt väg.

Tillväxten blir i år hela 3,7 procent. Det innebär att vi räknar med att den samlade produktionen växer något snabbare än vi antog i höstas. Även nästa år, då prognosen ligger på 3,3 procent, är tillväxten något starkare än vi tidigare trott.

Exporten är mycket stark. Trots en avmattning i USA ser vi en stark tillväxt i Kina och övriga Asien som innebär att det finns en god efterfrågan på våra produkter.

Det är särskilt glädjande att det är en stark utveckling och tilltagande optimism i Europa. Ett hårt arbete med viktiga strukturreformer, sanering

av de offentliga finanserna och åtgärder för att göra arbetsmarknadens funktionssätt bättre börjar äntligen ge resultat också i euroländerna.

I Sverige drivs investeringarna också av en god lönsamhet i industrin, högt kapacitetsutnyttjande, låga räntor och förbättringar av företagsklimatet. Det är också glädjande att produktionsförmågan i svensk ekonomi nu varaktigt höjs. Konjunkturinstitutet räknar med att sysselsättningen strukturellt ökar med ungefär 1 ½ procent till följd av regeringens politik i budgetpropositionen. OECD och andra bedömare hamnar i ungefär samma härad.

Finansdepartementets analys ligger i linje med dessa bedömningar. Vi räknar med att den reguljära sysselsättningsgraden ökar med uppemot 2 procentenheter. Det betyder att ungefär 70 000 personer kommer i arbete som en följd av de åtgärder vi föreslår. Den arbetslöshet som är långsiktigt förenlig med stabila priser minskar med storleksordningen 1 procentenhet. Det betyder att det är 50 000 som varaktigt lämnar arbetslöshet. Det blir alltså 70 000 fler personer i arbete och 50 000 personer färre i arbetslöshet till följd av de åtgärder som vi har föreslagit i budgetpropositionen och som nu presenteras i vårpropositionen.

Sysselsättningen och arbetslösheten utvecklas starkt. Den reguljära sysselsättningen ökar alltså med 185 000 personer fram till 2010. Den totala arbetslösheten minskar samtidigt med nästan 100 000 personer. Regeringens politik gör framsteg. 2006 stod 1 050 000 personer utanför arbetsmarknaden och var beroende av olika sociala ersättningar. Finansdepartementet räknar nu med att antalet reduceras till 890 000. Det innebär att utanförskapet minskar med i storleksordningen 160 000 personer.

Med de åtgärder som den borgerliga regeringen presenterar i budgetpropositionen och vårpropositionen lyckas vi minska utanförskapet nästan dubbelt så mycket som de tidigare regeringarna lyckades med under tolv år.

Det är här den här regeringens utgångspunkt och vision är som tydligast. Fler människor kommer att ha ett arbete att gå till. Fler människor kommer att ha arbetskamrater att luta sig mot och prata med. Fler människor kommer att ha möjlighet att växa i arbetslivet och utvecklas tillsammans med sina arbetskamrater. Fler människor får möjligheten att känna stoltheten att de kan leva på sin egen lön och att de kan försörja sig själva.

Det är här den här regeringens utgångspunkt och visioner är som tydligast. När fler kommer i arbete och när arbetslösheten minskar, då minskar också skillnaderna i samhället.

Vi bygger ett samhälle där full sysselsättning är det yttersta värdet för sammanhållningen. Därför bygger vi ett rättvist samhälle, därför att ett samhälle byggt på full sysselsättning är ett rättvist samhälle. Det är en viktig del av vår vision om ett framtida Sverige.

(Applåder)

Även i de offentliga finanserna återspeglas regeringens ansvarsfulla politik. Eurostat har beslutat att PPM-sparandet ska betraktas som en del av den privata sektorn. Vi föreslår därför att överskottsmålen ska formuleras i termer av att det finansiella sparandet i genomsnitt ska uppgå till 1 procent av bnp. Detta är en teknisk justering. Regeringens och riksdagens mycket höga ambitioner om att upprätthålla långsiktigt uthålliga offentliga finanser ligger fast.

Finansdepartementet räknar med ett sparande på 2,3 procent, 2,2 procent och 2,5 procent av bnp för 2007, 2008 och 2009. De offentliga finanserna har således stärkts med ungefär ½–1 procent per år sedan budgetpropositionen lades fram, även när jobbpaketet, ungdomspaketet, företagspaketet, integrationspaketet och alla andra reformer har inbegripits och finansierats. När alla reformer är betalda har sparandet sammantaget över åren förbättrats med uppemot 70 miljarder kronor sedan budgetpropositionen.

Regeringens ekonomiska politik innebär att den offentliga sektorns samlade skuldsättning reduceras från över 40 procent av bruttonationalprodukten ned mot 27 procent av bruttonationalprodukten. Det är en mycket snabb reduktion av skuldsättningen.

Det är viktigt att vi har god ordning på de offentliga finanserna. Genom att vi nu lägger undan i ladorna i goda tider minskar vi risken för att de offentliga finanserna eller välfärden kommer i kläm i nästa nedgång. Genom att vi nu lägger undan i ladorna säkrar vi välfärden också när befolkningen åldras, så att inte våra barn eller barnbarn får betala för våra skulder. Genom att vi nu är försiktiga minskar vi risken för att tillväxten blir alltför stark och att vi nu lägger grunden för obalanser som blir tunga att bära i nästa lågkonjunktur.

För första gången på många år har Sverige en regering som höjer den varaktiga sysselsättningen, som genomför välfärdsreformer och som upprätthåller god ordning i de offentliga finanserna.

Låt mig vara tydlig. Vi är inte nöjda. Vi tog över ett land som präglades av massarbetslöshet. Över en miljon människor var beroende av olika sociala ersättningar, och över en och en halv miljon människor stod utanför arbetsmarknaden eller arbetade mindre än de skulle önska. Ett samhälle där många står utanför är inte ett samhälle för alla. Det är ett samhälle där klyftorna växer, och i takt med att utanförskapet har vuxit har också klyftorna blivit djupare.

När vi tog över ansvaret visste vi att vägen tillbaka till full sysselsättning skulle bli lång och svår. Göran Persson och Socialdemokraterna har tagit ett stort ansvar för statsfinanserna, och det ska de naturligtvis ha heder för, men de har misslyckats grundligt med sysselsättningen.

Vi får ta hand om det arbetet. Vi ska bekämpa massarbetslösheten, och vi har börjat den långa vägen tillbaka till full sysselsättning.
(Applåder)

Regeringen tog de viktiga första stegen i budgeten i höstas. Det blir nu lönsammare att arbeta. Jobbavdraget ger stora skattesänkningar först och främst till låg- och medelinkomsttagare. Det blir enklare att anställa genom sänkta arbetsgivaravgifter för dem som står längst från arbetsmarknaden, flexibla anställningsvillkor och en effektivare arbetsmarknadspolitik. Det blir mer attraktivt att driva företag. Förändrade 3:12-regler och andra villkor gör det lättare att vara företagare.

Nu går vi vidare. I den ekonomiska vårpropositionen kan regeringen presentera en lång rad viktiga åtgärder som kommer att förstärka sysselsättningen. För det första presenterar vi ett paket för företagare. Det handlar om avskaffad förmögenhetsskatt, förbättrad förmånsrätt, reformerad konkurslagstiftning, senarelagd momsinsbetalning, satsningar på industrinära miljöforskning och en tidigareläggning av de viktiga sänkningarna av arbetsgivaravgifterna för delar av servicesektorn.

Därmed förbättras och förstärks företagarklimatet. Då förbättras förutsättningarna för entreprenörerna, de som lanserar nya produkter, hittar nya organisationsformer, introducerar ny teknik och öppnar nya marknader. Då blir jobben fler. I länder där antalet jobb exploderat – Holland, Irland, USA – har de nya snabbväxande företagen svarat för mellan 30 och 80 procent av sysselsättningstillväxten. Vårt företagspaket förbättrar förutsättningarna för entreprenörer och snabbväxare. Då blir det fler jobb, då ökar sysselsättningen och då blir arbetslösheten lägre.

För det andra presenterar vi ett integrationspaket. Alltför många med utländsk bakgrund står utan jobb. Genom instegsjobb påskyndas ingången på arbetsmarknaden eftersom jobb och språkundervisning kan kombineras. Validering och yrkesprov gör att både praktiskt kunnande och akademiska kunskaper kan säkras. Vårt integrationspaket sänker trösklarna till arbetsmarknaden och öppnar nya dörrar. Då blir det fler som jobbar, då ökar sysselsättningen och då blir arbetslösheten lägre.

För det tredje presenterar regeringen ett ungdomspaket. Genom lägre arbetsgivaravgifter för alla mellan 18 och 24 år blir det billigare att anställa. Genom att a-kassan blir något stramare och genom att en jobbgaranti gäller efter tre månader kommer fler unga att aktivt söka arbete och få värdefulla arbetslivserfarenheter från praktikjobb på den vanliga arbetsmarknaden.

Genom en ny lärlingsutbildning förbättrar vi förutsättningarna för fler, också för dem som vill arbeta i praktiska yrken. Vårt ungdomspaket sänker trösklarna för företagen att anställa unga människor, vilket gör att fler unga aktivt söker arbete. Därmed breddas utbildningsvägarna in på arbetsmarknaden. Då blir det fler som jobbar, då ökar sysselsättningen och då minskar arbetslösheten.

För det fjärde presenterar regeringen i dag också ett jobbpaket. Genom att vi sänker tröskeleffekterna i bostadstillägget för förtidspensionärer blir det mer lönsamt att arbeta. För den som går från förtidspension till halvtid stiger inkomsten med 2 400 kronor per månad. Genom att vi slopar den särskilda löneskatten för alla som i dag är äldre än 70 år ökar företagets vilja att anställa och behålla äldre arbetskraft.

Genom jobb- och utvecklingsgarantin öppnar vi en ny väg tillbaka för långtidsarbetslösa och socialbidragstagare. Genom att man förstärker både stödet och kraven samt genom aktiva åtgärder vidgas vägen tillbaka till arbete. Vårt jobbpaket gör det lönsammare att jobba och enklare att bli anställd. Då blir det fler jobb, då ökar sysselsättningen och då minskar arbetslösheten.

Tillväxten är god, sysselsättningen ökar och vi har stora överskott i de offentliga finanserna. De kommande åren kommer vi, i takt med att ekonomin tillåter och finansiering kan säkras, att kunna fortsätta reformpolitiken.

Det handlar om miljön. Vi sätter klimatfrågan i centrum. EU-målen skärps, vårt internationella arbete ökar och här hemma kommer miljöbilen. Det handlar också om havsmiljön. Vi satsar mer resurser än någon annan regering satsat, vilket innebär minskade utsläpp. Vi börjar även restaurera haven.

När det gäller miljöjobben satsar vi på industrinära miljöforskning. Det kan handla om bilar, motorer och bränslen.

I skolan handlar det om att sätta kunskaperna främst. Det handlar om bättre uppföljning, om trygghet och arbetsro, om lärarnas status och om att stoppa utslagningen i gymnasiet.

Det handlar om en bred satsning på kvalitet, tillgänglighet och valfrihet i välfärden – kvalitet i barnomsorgen, tillgänglighet i sjukvården, valfrihet i äldreomsorgen. Barnomsorgsgaranti, fritt val, värdighetsgaranti och vårdguider är bara några av de förslag som kommer att presenteras för riksdagen.

I rättsväsendet blir det fler poliser som arbetar med rätt saker. Det blir fler poliser i hela Sverige och fler poliser som är synliga. Det handlar om samverkan i hela rättsväsendet. Det handlar om smartare straff: mer behandling, bättre yrkesutbildningar och längre straff vid grova brott. Tillammans bygger vi därmed på område efter område ett tryggare Sverige. (Applåder)

Sverige står starkt. Många av de obalanser som präglat vår ekonomi de senaste decennierna lyser nu med sin frånvaro. Inflationen är låg. Som det nu ser ut kommer vi att klara mandatperioden med en tillväxt på i genomsnitt 3 procent och samtidigt ha en underliggande inflation på 1,7 procent. De offentliga finanserna uppvisar stora överskott. I genomsnitt ligger överskotten i det finansiella sparandet på motsvarande 2,5 procent av bruttonationalprodukten. Mot slutet av mandatperioden ligger överskottet på över 3 procent av bnp. Det är det största överskottet på ett decennium.

Vår handel med omvärlden uppvisar stora överskott, och bytesbalansöverskottet ligger nära 8 procent av bnp.

Räntorna är låga och kronan stabil. Räntorna, både korta och långa, ligger till och med lägre än i andra länder.

Att läget nu ter sig starkt och stabilt ger oss en gyllene möjlighet att möta framtida utmaningar. Utanförskapet är stort, och då är det naturligtvis bekymmersamt att det i många branscher nu börjar synas tendenser till brist på arbetskraft. Det är svårt att värja sig från intrycket att arbetsmarknaden fungerar något sämre än väntat. Trots att över en miljon människor står utanför arbetsmarknaden föreligger synliga tendenser till arbetskraftbrist. Trots att sysselsättningstillväxten satte rejäl fart först 2006 ser vi nu ett stigande resursutnyttjande, en något högre löneökningstakt och rekryteringsproblem.

Det är viktigt att konstatera att många av de förslag regeringen presenterar bidrar till att öka arbetsutbudet, förbättra lönebildningen och förstärka företagets produktionsförmåga. Många av dessa förslag har trätt i kraft vid årsskiftet, andra kommer att träda i kraft den 1 juli i år eller vid nästa årsskifte. Det är således svårt att bedöma hur stora effekterna blir. Det är också en erfarenhet från andra länder att samlade reformprogram, som stimulerar både utbudet och efterfrågan, tenderar att ha större effekter på ekonomin än vad varje enskild åtgärd skulle ha var för sig.

Vi är emellertid också på det klara med att vi inte slutfört vårt arbete. Vi kan inte på sex månader lösa alla de strukturproblem som präglat Sverige de senaste trettio åren och som tidigare regeringar spenderat de senaste tio åren på att försöka dölja.

Vi är inte nöjda. Vi måste, som konstateras i finansplanen, återkomma i höstens budgetproposition med ytterligare åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionsätt. Det behövs fler åtgärder som gör det mer lönsamt att arbeta eftersom det ökar arbetsutbudet och minskar risken för brist på arbetskraft.

Vägarna tillbaka till arbetsmarknaden för långtidssjukskrivna och för-tidspensionerade måste breddas. Det är också viktigt att förbättra matchningen mellan arbetssökande och lediga platser. Regeringens åtgärder utgör ett viktigt steg på vägen tillbaka till full sysselsättning, men uppdraget är inte slutfört. Vi måste gå vidare och göra det som krävs för att säkra en stark sysselsättningstillväxt också framöver.

I regeringens ekonomiska politik är arbete grunden. Arbetet för att återupprätta full sysselsättning är vår viktigaste prioritering. Vi har lagt en god grund för jobbpolitiken i budgetpropositionen.

Vi har börjat. Vi går vidare. Vi ska bekämpa massarbetslösheten. Vi har inlett den långa vägen tillbaka till full sysselsättning.
(Applåder)

Anf. 2 PÄR NUDER (s):

Herr talman! Under de gångna veckorna, inte minst sedan i går, har mycket av den politiska debatten i Sverige handlat om hur det kan komma sig att en regering på så kort tid kan förlora så mycket i opinionen. Statsvetare och borgerliga ledarskribenter kliar sig i håret och ställer frågan: Hur kan det komma sig att det gått så illa på så kort tid? Enligt den senaste opinionsundersökningen är vi socialdemokrater ensamma större än de fyra borgerliga partierna tillsammans i den så kallade allian-
sen.

De finns olika förklaringar som singlar runt i debatten, allt från att statsministern inte syns tillräckligt till att Folkpartiet står inför skranket i rättegången om dataintrånget. Förklaringarna, den ena efter den andra, avlöser varandra när det gäller att försöka förklara fenomenet med en regering som på så kort tid kan förlora så mycket i opinionen.

Jag kan berätta vad det stämningläget beror på. Det kan sammanfattas i ett enda ord. Ordet är orättvisa. Det finns en stark och djup känsla hos svenska folket att den politik som bedrivs i vårt land ska bygga på principen om rättvisa. Allt fler människor uppfattar att den nuvarande regeringens politik inte baseras på det. Den är orättvis.

Följdriktigt sjunker stödet för den regering som i dag har ansvaret för Sverige.

Den borgerliga regeringen verkar tro att man måste offra rättvisan för att få ekonomin att gå på högvarv, att man måste offra rättvisan på ekonomins altare. Men det behöver man inte göra. Vi kan nu göra bokslut över det sista socialdemokratiska regeringsåret då vi hade ansvar för Sveriges ekonomi, nämligen fjolåret. Då hade vi en rekordhög tillväxt i vårt land – 4,4 procent. Man får gå tillbaka till 1970 för att se en så kraftig tillväxt i den svenska ekonomin som i fjol, och den var alltså betydligt högre än de 3,7 procent som regeringen förutspår i år. En ekonomisk tillväxt på 4,4 procent *utan* att vi behövde försämla villkoren för dem som redan har det allra sämst i vårt samhälle, de arbetslösa.

Sysselsättningen ökade i fjol med 78 000 personer utan att vi socialdemokrater behövde göra det dyrare att vara med i facket. Arbetslösheten

sjönk för både kvinnor och män utan att vi behövde försäkra villkoren för dem som är sjuka. Räntorna var låga, inflationen var låg och köpkraften steg utan att skatterna behövde sänkas i den omfattning som den nuvarande regeringen sänker skatterna. Vi hade stora överskott i den offentliga ekonomin utan att vi behövde göra den typ av nedskärningar i välfärden som den borgerliga regeringen har ansett sig nödgade att göra. I fjol var Sverige världens tredje mest konkurrenskraftiga land utan att vi behövde sälja ut våra gemensamma tillgångar som den nuvarande regeringen är i färd med att göra.

Grundtanken bakom den borgerliga regeringens ekonomiska politik är ganska krass och enkel: Skillnaderna mellan dem som arbetar och dem som är arbetslösa måste bli större. Drivkraften är ökade skillnader, och det ska generera nya jobb. Så är tanken. A-kassan ska bli lägre så att de arbetslösa masar sig upp ur sin arbetslöshet och söker nya jobb. Ni kanske såg hur svarslös finansministern blev i går på tv:s Agenda över den långtidsarbetslösa kvinna i Oxelösund som nu får sänkt a-kassa. Hon har sökt massvis av jobb, och nu påstås det att hon ska få ett jobb tack vare den sänkta a-kassan. Hon fick det inte att gå ihop, och jag är säker på att tv-tittarna inte heller fick det att gå ihop. Det är de som i opinionsundersökningarna nu återvänder till socialdemokratien.

När man tar ned nivån i a-kassan pressas lönerna nedåt. Finansministern brukar på sin ekonomprosa tala om att lönestrukturen justeras. Det är den typen av ord han använder sig av. Bakom detta döljer sig en vilja att pressa ned de lägsta lönerna så att de som är arbetslösa ska tvingas att ta dessa låglönejobb. Så ser tanken ut.

Dessutom ska man subventionera dem som redan i dag har råd att köpa sig barnflickor. Det kommer att komma förslag på riksdagens bord om att subventionera så kallade hushållsnära tjänster. Sveriges statsminister som sitter här framme kommer att få en sänkning av sin fastighets-skatt på 30 000 kronor om året. Som om han inte skulle ha råd att köpa sig en barnflicka – han ska dessutom få skattesubventioner!

Så här ser den ekonomiska politik som regeringen bedriver ut. Det är en ekonomiskt motiverad politik, men i själva grunden finns en ideologisk drivkraft bakom det hela. Anders Borgs ekonomiska förkunnelse, ofta på svårtillgänglig ekonomprosa, försöker dölja de egentliga ideologiska motiven bakom politiken.

De moderater som sitter i regeringen i dag kallar sig nu Nya moderaterna. Men det är ju de som genomför det som de gamla moderaterna blott drömde om! Tänk om Gösta Bohman hade fått avskaffa förmögenhetsskatten! Tänk om Staffan Burenstam Linder, Per Unckel och allt vad de hette, de så kallade gamla moderaterna, hade fått sänka nivån rejält i a-kassan! De nya moderaterna genomför ju det som de gamla moderaterna drömde om. Du kan ta din Arvid Lindman-medalj ganska snart, Anders Borg, och bli upphängd bland idolerna hos de gamla moderaterna.

Men det allvarligaste är naturligtvis de enskilda människor som drabbas av denna ekonomiska politik. I Sandviken har vårdbiträdet Susanne Östlund påbörjat sin utbildning till undersköterska, men nu när utbildningsvikariatet har tagits bort vet hon inte om hon kommer att kunna avsluta utbildningen. Risker är alltså både att Susanne inte får den kompetenshöjning som hon behöver och att den som vikarierar för henne medan hon går på utbildningen riskerar att bli arbetslös. I Pajala har

Tomas Calla, 47 år, som jobbar på ortens arbetscentrum med aktiviteter för psykiskt handikappade blivit uppsagd från sitt jobb eftersom kommunen inte längre får tillräckligt stöd från staten för att kunna hjälpa de många långtidsarbetslösa i Tornedalen. I Helsingborg jobbar 62-åriga Kristin Meltzer på Träffpunkten som är en mötesplats för pensionärer. Kristin hade blivit lovad att hon skulle få jobba där till sin pension, men nu har hon fått reda på att hon kommer att bli uppsagd när hon bara har ett och ett halvt år kvar till pension. Hur lätt kommer hon då att kunna hitta ett jobb?

Långtidsarbetslösheten bland ungdomar har ökat kraftigt. Vad är egentligen den omhuldade jobbgarantin som Borg nyss talade om? Är det en garanti för jobb? Nej, det är en garanti för lägre ersättning och hårdare krav! Ungdomsgarantin är en garanti för lägre ersättning och hårdare krav. Inte nog med att den borgerliga regeringen sänkte arbetslöshetsersättningen för alla den 1 januari i år – nu sänks den ytterligare en gång för ungdomar. Ungdomar ska inte få 80 procent i a-kassa i 200 dagar som vuxna får utan endast i 100 dagar. Dessutom omfattar denna garanti bara 30 000 arbetslösa ungdomar under 25 år. Vad ska hända med de kvarvarande 70 000?

Samtidigt som de här människorna i Pajala, Helsingborg och Sandviken och ungdomar runt om i Sverige har anledning att bekymra sig för den ekonomiska politik som nu ligger på riksdagens bord finns det de som jublar i dag och som verkligen har anledning att jubla. Ni kanske kommer ihåg hur det var för några veckor sedan. Precis samma dag som de handelsanställda – några av dem som tjänar allra minst i vårt samhälle med löner kring 16 000–17 000 kronor i månaden – krävde några extra hundralappar i lönekuvertet gjorde regeringen ett stort nummer av att förmögenhetsskatten minsann ska avskaffas från den 1 januari. Hundralappar åt somliga som man får slåss hårt för i avtalsförhandlingarna – många, många, många tusenlappar åt dem som redan per definition har förmögenhet.

Så ser den fördelningspolitik som den nuvarande regeringen bedriver ut i ett nötskal. Tacka tusan för att opinionsvindarna har vänt i vårt samhälle!

Det märkliga med den här politiken är inte bara att den är orättvis utan att den dessutom är ansvarslös. Vi kommer ihåg hur det var i höstas när skatten skulle sänkas för låg- och medelinkomsttagare, hur viktigt det var att den skattesänkningen var finansierad. Då skulle minsann löntagarna få betala sin egen skattesänkning. Vi fick en sämre a-kassa, det blev dyrare att vara med i facket, vi fick en dyrare trafikförsäkring och så vidare. Man betonade gång på gång att reformen, skattesänkningen, var finansierad.

När nu förmögenhetsskatten ska tas bort och de rika ska få sin skattesänkning – då är det inte längre så noga med att det ska vara finansierat. Anders Borgs moderata statssekreterare Ingemar Hansson sade samma dag som det här förslaget presenterades följande: ”Det är de allmänt starka offentliga finanserna som möjliggör att vi inte behöver finansiera det fullt ut.”

Annat lät det minsann i höstas, när den moderata statssekreteraren gav ekonomihögern ett ansikte. Skattesänkningar åt de rika behöver inte finansieras, men skattesänkningar åt låg- och medelinkomsttagare måste minsann finansieras. Dessutom ska de finansieras av dem själva.

Eller ta fastighetsskatten som exempel. Det skulle bli den fråga som skulle lyfta den borgerliga regeringen i opinionen. Nu när inte bankomatkvittot lyfte opinionen från årsskiftet var det fastighetsskatten som skulle få opinionen att lyfta för regeringen. Men det blev heller ingenting av det. Tvärtom har ni backat ytterligare sedan ni presenterade förslaget om fastighetsskatten.

Jag vet att fastighetsskatten inte är populär hos alla. Men jag vet också vad som är populärt. Populärt i vårt samhälle är rättvisa. Här ser svenska folket igenom förslaget till förändring. Det är inte ett avskaffande av fastighetsskatten som regeringen föreslår.

Svenska folket ser igenom förslaget och ser den orättvisa som ert förslag innebär. Fyra av tio villaägare får ingen sänkt fastighetsskatt alls utan de får bara högre reavinstskatt. Sex av sju villaägare får en sänkt fastighetsskatt på bara ungefär 85 kronor i månaden. Men de får betala den högre reavinstskatten på 30 procent.

Vinnarna däremot är några få villaägare i norra Storstockholm som kan räkna med tiotusentals kronor i sänkt fastighetsskatt och som dessutom kan räkna med att deras villor kraftigt stiger i värde. Detta kommer sammantaget vida att kompensera för den höjda reavinstskatten.

Detta, herr talman, är ingenting annat än en blå skatteväxling. Regeringen tar från vanliga villaägare, som får betala högre skatt när de säljer sina hus, och ger till dem med stora, fina exklusiva villor. Detta är ingenting annat än en orimlig politik.

Följden blir högre räntor. Enligt regeringen själv måste Riksbanken höja räntan med 1,25 procentenheter. Det är betydligt högre än vad Riksbanken själv har flaggat för. Tacka tusan för att högre ränta blir nödvändig! Nästa år ska skatterna och utgifterna öka med 13 miljarder kronor. Det sker mitt under en brinnande högkonjunktur. Det ska bli mycket intressant att följa ränteutvecklingen under de kommande dagarna.

Trots att tusentals människor står utanför arbetsmarknaden börjar det bli brist på arbetskraft i vissa regioner och branscher. Då drar regeringen ned på arbetsmarknadsutbildningen. Regeringen ber om att Riksbanken ska kyla ned ekonomin till följd av den politik som regeringen själv bedriver. Det är uppochnedvända världen just nu, herr talman.

Utöver att politiken är orättvis och oansvarig är den omodern. Det är inte modernt att dra ned på komvux och kvalificerad vidareutbildning i ett läge när Sverige behöver bli mer konkurrenskraftigt.

Det är inte modernt när arbetsmarknaden måste bli mer rörlig att skapa en mer stel bostadsmarknad, som ju blir följderna av det orimliga fastighetsskatteförslaget.

Det är inte modernt att sänka nivån i a-kassan när vi behöver mer trygghet för att ställa om, eftersom framtiden kommer att ställa väldigt stora krav på omställning från enskilda individer.

Herr talman! Den politik och den budget som nu ligger på riksdagens bord kan sammanfattas i tre ord. Den är oansvarig, den är orättvis och den är omodern. En sådan politik kommer vi socialdemokrater att bekämpa, herr talman.
(Applåder)

I detta anförande instämde Kerstin Andersson, Phia Andersson, Agneta Gille, Sonia Karlsson, Sylvia Lindgren, Börje Vestlund och Christina Zedell (alla s).

Anf. 3 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! När jag ser tillbaka på den tid som gått sedan regeringen tillträdde, och när jag ser resultaten i vårbudgeten, ser jag ett perspektivskifte som gläder mig som centerpartist.

Trots en fantastisk utveckling där svensk ekonomi blomstrar, arbetslösheten sjunker och statskassan visar rejäla överskott finns det samtidigt en stor ödmjukhet inför att vi fortfarande har stora utmaningar framför oss.

Vi står inte här som något slags Tarzan likt Pär Nuder och slår oss för barbröstat. Vi tänker: Okej, det vi har gjort är bra. Ekonomin går på högarv, och jobben blir fler, men det räcker inte. För vi vill mer.

Herr talman! Sverige har fortfarande ett gigantiskt utanförskap. Nästan en miljon människor står utanför arbetsmarknaden. Alltför många unga har fortfarande inget riktigt jobb att gå till. Över 50 000 personer med utländsk bakgrund kämpar för att över huvud taget komma på sin första anställningsintervju.

Miljö- och klimatfrågorna är ytterligare exempel på utmaningar som vi angriper på ett nytt sätt. Problemet med utsläpp av växthusgaser kan inte lösas enbart inom Sveriges gränser. En framgångsrik miljöpolitik kräver både mer av internationellt samarbete och nationella åtgärder.

Vi vågar se och ta oss an problemen. Vi vågar ta oss an utmaningarna, en efter en. Redan i denna andra budget presenteras flera nya förslag. Det är viktiga åtgärder som ska läggas till det vi redan gjort. För vi vill mer.

Herr talman! I dag den 16 april 2007 råder det inte någon tvekan om att det har vänt på arbetsmarknaden. Antalet anställda närmar sig fyra och en halv miljoner personer. Så hög har sysselsättningen inte varit på 17 år. Men att slå sig till ro och glädjas åt Sveriges goda ekonomiska utveckling vore ett hån mot alla dem som kämpar för att få ett jobb. Vi är inte nöjda. Vi vill mer.

Herr talman! Människor som kommer till Sverige från andra länder är de som har det allra svårast att få jobb. Den allmänna ljusningen på arbetsmarknaden har hittills haft väldigt liten effekt på arbetslösheten för våra nya svenskar. För att ändra på det måste vi se varje individ som unik, med sina specifika behov.

Många nysvenskar har svårt att få jobb som motsvarar deras kompetens och kunskaper. Därför gör vi nu valideringen av utländska kunskaper och examen både snabbare och bättre.

Vid årsskiftet infördes de så kallade nystartsjobben som sänker kostnaden för att anställa någon som varit borta från arbetsmarknaden en längre tid. Vart tredje nystartsjobb har gått till en person som är född utomlands. Det är bra, men vi vill mer.

Därför går vi nu vidare med instegsjobb för att snabbare få in nyanlända flyktingar på arbetsmarknaden.

För att bryta utanförskapet i områden som är särskilt drabbade startar vi försök med nystartscentrum. Här ska myndigheter som Ams och Almi finnas representerade under ett och samma tak. Det minskar byråkratin och sätter individen i centrum, i stället för i väntrum.

Herr talman! Ungdomsarbetslösheten är vår tids största misslyckande. Jag som centerpartist är stolt över att mitt parti satte den frågan på dagordningen för lite drygt ett år sedan. Under Socialdemokraternas sista fyra år vid makten växte arbetslösheten bland unga från 54 000 till 94 000 personer. Det är helt oacceptabelt.

Nu kan vi äntligen se att utvecklingen börjar gå åt rätt håll. På ett år har antalet arbetslösa ungdomar minskat med 17 000 personer. Men vi har fortfarande långt kvar. Vi vill mer.

Vår politik utgår från att ungdomar är olika och har olika behov. Det går helt enkelt inte att presentera en enda lösning som passar alla unga.

Därför inför vi en jobbgaranti för alla under 25 år som gäller redan efter tre månaders arbetslöshet. Hela idén är att lotsa ungdomar tillbaka till ett riktigt jobb snabbt. Får man vara i arbetslöshet i mer än tre månader är risken att man blir kvar i utanförskapet alltför stor.

Den som är under 24 år och har varit arbetslös i mer än sex månader kan få nystartsjobb. Ovanpå det lägger vi nu en halvering av arbetsgivaravgiften för alla unga mellan 18 och 24 år. Sänkningen kommer också unga egenföretagare till del.

Lägger man sedan till en rejäl satsning på lärlingsutbildning med kvalitet, får vi en politik för att ge fler unga riktiga jobb.

Herr talman! För att bryta utanförskapet, men också för att möta globaliseringens utmaningar, måste det bli enklare att starta och driva företag i det här landet.

Centerpartiet och regeringen tog flera steg för ett bättre företagsklimat redan i höstens budget. Förslagen är många, men det regelförenklingsarbete som regeringen har inlett är det som kommer att märkas tydligast i företagares vardag.

Målet är att minska företagares kostnad för byråkrati med 25 procent fram till 2010. Område för område, regel för regel går nu igenom. Det ska helt enkelt bli enklare och roligare att vara företagare.

Herr talman! I vårpropositionen fortsätter vi att leverera. Vi har ett omfattande företagspaket på 8,8 miljarder. Vi gör det billigare att anställa genom att sänka arbetsgivaravgifterna för delar av tjänstesektorn redan från den 1 januari 2008. Vi förenklar för landets småföretagare genom att förlänga momsinsbetalningsperioden från en till tre månader. Vi infriar vallöftet om att slopa förmögenhetsskatten och ser därmed till att det kapital som behövs i Sverige och i svenska företag stannar här.

Steg för steg gör vi det enklare, roligare och lönsammare att starta och driva företag. Vi gör det därför att varje nytt företag innebär nya jobb. Varje nytt jobb innebär mer pengar till välfärden. Varje nytt jobb ökar också jämlikheten i det här landet.

Herr talman! Vi behöver också ett perspektivskifte i miljöpolitiken. Alltför länge har svensk miljöpolitik dominerats av Socialdemokraternas kohandel med Miljöpartiet. Det har handlat mycket om piskor och lite om morötter.

Framgångsrik miljöpolitik bygger på fungerande marknadslösningar i samarbete, och inte i konflikt, med näringslivet. Ett sådant samarbete med näringslivet finns på miljöteknikområdet. Redan i år satsas 80 miljoner på miljöteknik. Under resten av mandatperioden satsas ytterligare 150 miljoner per år. Det handlar om mer än ½ miljard till gröna jobb och miljöteknik. På det här sättet gifter vi ihop miljöutmaningar och miljöutveckling på arbetsmarknaden – nya gröna jobb.

Framgångsrikt miljöarbete kräver också ett internationellt samarbete. Ett aktivt arbete i EU kan leda till goda resultat. Se bara på regeringens lyckade förhandlingar när det gäller lägre fiskekvoter och ambitiösa klimatmål inom EU! Det är bara två exempel.

Samtidigt måste internationella lösningar gå hand i hand med en nationell politik som är målmedveten. Därför inför vi en miljöbilspremie på 10 000 kronor redan från den 1 april. Därför satsar vi ½ miljard på bättre havsmiljö. Därför kommer Centerpartiet och alliansregeringen att driva på för att Östersjöländerna inför ett gemensamt förbud mot fosfat i tvättmedel.

Herr talman! Jag är stolt över att tillhöra ett regeringssamarbete som vågar ta itu med problemen och som hela tiden vill mer. De förslag vi presenterar i dag kommer att göra skillnad. De kommer att märkas i människors vardag, i människors plånböcker och i vars och ens vardagsmiljö.

(Applåder)

Anf. 4 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Jag lyssnade med stort intresse på Pär Nuders analys av opinionsläget. Slutsatsen där var väl att alliansen backar på grund av att folk tycker att politiken är orättvis.

Jag satt och väntade på analysen av varför Socialdemokraterna förlorade valet och varför man gjorde det sämsta valet i historisk tid. Jag tror att folk såg utanförskapet och var bekymrade. De tyckte att det var orättvist. Jag tror att folk såg att många människor fastnade i massarbetslöshet och tyckte att det var orättvist. Jag tror att det var därför man röstade fram en ny regering för det här landet.

(Applåder)

Herr talman! 21-årige Christoffer gick arbetslös i ett helt år. Vi som varit arbetslösa kan tänka oss hur det är för en 20-årig kille att vara i det läget. Kanske är det skönt i början att ta det lite lugnt och göra vad man vill. Men snart växer oron för framtiden. Snart blir man stressad.

För Christoffer löste det sig. Han är en av de 1 000 ungdomar som nu har fått nystartsjobb. Han är en av dem som man har kunnat läsa om i tidningarna – en bland 10 000-tals människor som får en ny chans att ta

sig in på arbetsmarknaden. Bakom statistiken finns just människor som Christoffer och många andra. De flesta av oss känner någon.

Vi har en stark konjunktur och en politik som är inriktad på jobb. Det ger just denna effekt. Fler människor försörjer sig själva. Fler har arbetskamrater. Fler har större marginaler i hushållsbudgeten. Detta är viktigt.

Det blir också mer pengar till att köpa nya och fina geografiböcker i skolan. Det blir mer pengar till äldreomsorgen till att köpa en färsk dillkvist till maten.

Det är mycket som går bra i Sverige just nu. Vi har fler jobb och starka statsfinanser. Hushållens ekonomi förbättras. Men slutsatsen är inte att allt är bra.

Vi ska vara glada att det på många sätt går bra för Sverige. Men det är inte läge att slå sig till ro och vara nöjd eller stolt. Det som krävs är att vi har ett fortsatt tydligt sikte på fler jobb.

Det är som om Sverige har fastnat i en jobbparadox. Vi har begynnande brist på arbetskraft i flera sektorer och samtidigt så många utan sysselsättning. Arbetsmarknaden ser ut att fungera sämre än vad vi hade trott. Arbetslösheten bland ungdomar är hög i internationell jämförelse. Sysselsättningen bland nyanlända är låg. Kvinnor står oftare än män utanför arbetsmarknaden.

För att ta oss ur jobbparadoxen behövs aktiviteter och grundläggande reformer på många områden. Det handlar om integrationen, utbildningen, jämställdhetspolitiken och företagsklimatet.

Vi måste hålla fast vid en ansvarsfull ekonomisk politik med sunda statsfinanser. Det är överordnat. Vi måste också samtidigt arbeta inom de ramar som klimathotet sätter upp på oss alla.

Herr talman! I nästan alla större städer i Sverige finns det bostadsområden med många arbetslösa, dåliga skolresultat, lågt valdeltagande och ibland också, tyvärr, hög kriminalitet. Så ser en stor del av Sverige ut.

Alldeles för många invandrare har fastnat i passivitet i början av sin vistelse i Sverige. Vi vet att det är svårt att ta sig ur detta. Man fastnar. Två år efter mottagandet är bara 12 procent av de nyanlända kvinnorna sysselsatta. Många barn växer upp i miljöer där jobb är undantag. Det är inget bra sätt att börja sitt liv på. Utmaningarna på detta område är stora – mycket stora.

Regeringen satsar nu 1 miljard på att lägga om integrationspolitiken. Det är en viktig satsning. För att få ut nyanlända i arbetslivet så fort som möjligt införs instegsjobb, där vi matchar utbildning i svenska med jobb och tydligt handledande. Dessutom görs satsningar på invandrades företag, på ett kvalitetslyft för sfi – svenska för invandrare – och för att förbättra mottagandet. Vi ska bli bättre på att ta till vara de kunskaper som de nyanlända har genom kompletterande högskoleutbildning och bättre validering.

Men man ska vara ärlig och säga att detta förmodligen inte kommer att räcka. Mer kommer att behövas. Och det handlar inte bara om pengar. Det handlar om att lägga om strategin för integrationspolitiken – att ha tydligt jobbfokus men att också våga ställa krav på enskilt ansvarstagande.

Lika viktigt är att se möjligheterna. Om vi lyckas lägga om integrationspolitiken och få den att fungera är det guld värt både för Sverige som land och för de nya svenskarna.

Ungdomsarbetslösheten är fortfarande ett stort bekymmer. Läget har visserligen förbättrats på senare tid, men inte tillräckligt. Vi har en arbetsmarknad med sammanpressad lönestruktur och en arbetsrätt som gör att det är svårt för ungdomar att ta sig in.

Den gamla regeringens skolpolitik förvärrade läget ytterligare. I vårpropositionen finns ett offensivt ungdomspaket. En jobbgaranti införs. Arbetsgivaravgiften sänks. Vi inför lärlingsutbildningar.

Jag har under mina år i politiken varit ute på många gymnasieskolor och ständigt från lärare och elever mött en önskan om att få någonting annat för de elever som inte siktar på att bli akademiker. Jag har mött företagare som säger samma sak, och jag möter fackligt aktiva som också de längtar efter lärlingsutbildningar.

Därför är det härligt för mig som gammal folkpartistisk skolpolitiker att nu konstatera att vi också i Sverige får ordentliga lärlingsutbildningar. Detta är, som jag ser det, en av de kanske enskilt viktigaste reformerna i vårpropositionen.

Under perioden satsas ½ miljard kronor på försöksverksamhet. 2010, när den nya gymnasieskolan inrättas, blir lärlingsutbildningar en del i detta.

Vi vet att lärlingsutbildningar passar bra på många av de områden där vi nu har arbetskraftsbrist. Därför är denna reform och försöksverksamhet bra inte bara för ungdomar som är på väg in på arbetsmarknaden utan också för företag som har svårt att hitta kompetent arbetskraft.

Herr talman! Vi brukar säga att Sverige är ett av världens mest jämställda länder, men om man skrapar lite på ytan ser man att det är väldigt mycket kvar att göra. Vi har den mest könssegregerade arbetsmarknaden i västvärlden, kvinnor har lägre lön än män, kvinnor gör det mesta av hemarbetet och vi har en förhållandevis låg andel kvinnor som är chefer.

Tidigare har regeringen satsat en hel del på detta, kvinnors företagande uppmuntras, avdrag för hushållsnära tjänster införs den 1 juli, konkurrensen i offentlig sektor ökar och jobbvdraget har också en tydlig jämställdhetseffekt eftersom det lönar sig bättre att dela på föräldraledigheten.

I vårpropositionen sätts ytterligare ett tydligt mål för jämställdhetspolitiken. Fram till år 2010 ska de oförklarade löneskillnaderna i staten åtgärdas. Fler kvinnor ska ha ledande befattningar. På detta sätt ska staten bli ett föredöme som arbetsgivare.

Vi kommer också att behöva göra mer för företagssektorn. Vi vet att fler företagare är helt avgörande för att vi ska lyckas med jobbpolitiken. Det finns höga förväntningar på alliansregeringen på detta område, och vi ska leva upp till dem. Det har också ett värde i sig att vi får fler företagare och att vi får en miljö i Sverige där människor känner att det blir lite lättare att pröva nya idéer.

I den proposition som i dag läggs på riksdagens bord tas en hel del nya initiativ som underlättar för företagande. Förmögenhetsskatten avvecklas, och momsinsbetalningarna ändras. Vi satsar på exportfrämjande, forskning i små företag, miljöteknikföretagande och mycket mer. Viktiga steg tas i rätt riktning, men vi kommer också där att behöva göra mer.

Alliansen avser att fortsätta med en skattepolitik som är bra för företagande och jobb. Lägre skatt på arbete ger ett större arbetsutbud. Det är viktigt i det läge som svensk ekonomi just nu befinner sig i. Men skatte-

politiken måste också ha ett längre perspektiv. Vi måste ständigt fråga oss om den beskattning vi har också leder till att vi får långsiktiga förutsättningar för bra och välbetalda jobb i framtiden. Vi ska konkurrera med stigande kvalifikationer och genom att bli bättre och bättre, inte genom att konkurrera med kinesiska löner. Därför måste vi göra det som är unikt. Att utveckla sig på arbetet, att studera och ta ansvar måste löna sig.

I vårpropositionen pekas värnskatten ut som en skatt som på sikt bör tas bort. Det är riktigt och angeläget. Folkpartiet och jag menar att regeringen snart bör komma till skott på denna punkt.

Den vårproposition som nu läggs på riksdagens bord är ansvarstagande. Vi tar ansvar för statens finanser. Vi ser att mycket utvecklas positivt, men vi är inte nöjda. Vi har fortfarande mycket stora grupper av människor utanför arbetsmarknaden och samtidigt brist på arbetskraft i allt fler sektorer. Det blir mer och mer tydligt att den konkreta politiken, mikroekonomin, är avgörande. Sänkta ersättningsnivåer eller höjd styrrenta kan hantera symtom men inte grundorsaker. Därför är det så angeläget med åtgärder såsom förbättrad yrkesutbildning, sänkta marginalskatter och sänkta trösklar för att anställa.

Herr talman! Folkpartiet och alliansen har fortsatt fokus på jobben.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Andrén (fp).

Anf. 5 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Utanförskap är ett ord som ofta används i den här debatten. Vad betyder det egentligen? Jo, det handlar om människor som inte får chansen att försörja sig själva, uppleva gemenskapen kring fikabordet på jobbet eller känna sig efterfrågade av arbetskamrater och arbetsgivare. Detta utanförskap måste brytas, sade vi kristdemokrater tillsammans med våra kolleger i Allians för Sverige. Det är denna regerings viktigaste uppgift.

Vi kan beräkna det här utanförskapet på lite olika sätt. Ett sätt är det som statliga Konjunkturinstitutet använder. Man räknar alla som lever på sociala ersättningar i form av a-kassa, sjukpenning, förtidspension, socialbidrag och så vidare. Räknar man om alla dessa till helårstal har vi haft en bra bit över en miljon människor i utanförskap ända sedan den ekonomiska krisen i början av 1990-talet. När Socialdemokraterna lyckades sänka den öppna arbetslösheten något ökade i stället antalet människor i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller antalet förtidspensionärer, men utanförskapet minskade inte.

Men nu, detta år, 2007, inträffar någonting viktigt. Utanförskapet minskar, mätt på det här sättet, till under en miljon människor. Prognoserna visar att den utvecklingen fortsätter. Vi kommer att få allt färre i utanförskap. Detta är jag som kristdemokrat mycket stolt över. Vi tar viktiga steg för att bryta den onda cirkel som många människor tvingats leva i.

Visst har vi en god konjunktur, och därför blir det också fler jobb. Men om vi ska knäcka utanförskapet måste vi få ekonomin att fungera bättre och få fler människor i arbete. Konjunkturinstitutet räknar med att de åtgärder som den här regeringen hittills har genomfört kommer att leda till att 70 000 fler personer får ett arbete. Ja, så många fler får arbete

jämfört med om vi bara hade förlitat oss på konjunkturen. Totalt beräknas åtminstone 185 000 nya jobb skapas de kommande åren, och fler åtgärder kommer från regeringen.

Vi genomför nu lärlingsutbildningar, sänker arbetsgivaravgifterna i tjänstesektorn och ökar tillgången på riskkapital. En liten men viktig sak i det stora hela är att när ungdomar feriearbetar och tjänar pengar ska inte föräldrarnas socialbidrag minska. Det minskar också utanförskapet. Detta är en politik som ökar rättvisan i samhället. Fler kan försörja sig själva, bli mindre beroende av bidrag och få ökade inkomster.

Men mot detta har Pär Nuder inget recept. Allt har varit bra, som vanligt. Medan den nya partiledaren Mona Sahlin skickar ständiga signaler om att distansera sig från tiden med Göran Persson vid makten och försöker anslå en omprövningens ton, är allt bra enligt Pär Nuder. Allt har varit bra under Göran Perssons tio år vid makten.

Om det nu har förts en rättvis, ansvarig och modern politik, för att använda Pär Nuders ord, under de gångna tolv åren kan man undra varför man inte har lyckats knäcka det här utanförskapet. I stället avskaffade man den förhatliga förmögenhetsskatten för aktiemiljardärerna men lät den vara kvar för villaägare och många med lägre inkomster. Utanförskapet bestod, fler blev beroende av bidrag, antalet platser i äldreboenden minskade i snabb takt och människor kände oro och undrade om de skulle ha råd att bo kvar i sin bostad med en skenande fastighetsskatt. Det var resultatet av den politik som Pär Nuder stod för och som han kallade rättvis, modern och ansvarig.

Vi har hört att Pär Nuder och Socialdemokraterna gör ett stort nummer av rättvisa. De hävdar att regeringen för en orättvis politik. Själv förde man en politik som inte förmådde att ta itu med utanförskapet. Principen på vänsterkanten verkar vara att om alla har det lika dåligt är det rättvist.

Herr talman! Låt oss ta en diskussion om just rättvisan med fastighetsskatten som åskådningsexempel. Pär Nuder har vid flera tillfällen i medier och i denna kammare beskrivit sloandet av fastighetsskatten som orättvist. Men vad menar egentligen Pär Nuder med orättvisa? Har han någon definition? Eller är det bara ett värdeladdat ord som han tillgriper för att han själv ogillar ett förslag? Om sloandet av fastighetsskatten är orättvist måste rimligtvis den nuvarande fastighetsskatten vara rättvis. Hur länge har den varit rättvis? Var den rättvis även före alla korrigeringar som Pär Nuder och andra tidigare finansministrar gjort, till exempel dämpningsregel, begränsningsregler och olika typer av frysningar för att hantera opinionen som känt oro och frustration över nuvarande system.

Hur är då denna rättvisa fastighetsskatt konstruerad? Ja, för det första är det en skatt som följer marknadsvärdet. Det betyder att grannarnas husaffärer avgör taxeringsvärdet och därmed också skattens storlek. Är detta rättvisa? I definitionen av rättvisa brukar likhet inför lagen vara en del, men här har hus beskattas helt olika även om de är helt likvärdiga. Varför beskattar vi inte Volvo V 70 olika beroende på om den är parkerad utanför en villa i Danderyd eller utanför en hyreslägenhet i Lycksele? Är därmed fordonsskatten orättvis, Pär Nuder?

Storleken på inkomsten har inte heller spelat någon större roll. På västkusten har rika norska sommarstugeägare med noll i inkomst i Sve-

rige fått den lägsta skatten, medan vanliga svenskar med låga inkomster, som bara har råkat bo på fel ställe, har tvingats sälja sina hus och sommarstugor på grund av den skenande fastighetsskatten. Är detta rättvisa å la Pär Nuder?

För den egna retorikens skull är det bra att kunna ställa Stockholms norra förorter mot landsbygden. Men att normala inkomsttagare drivits iväg från villaområden i stora delar av Stockholm på grund av fastighetsskatten glömmer Pär Nuder i sin iver att vara moraliskt indignerad. Nuvarande fastighetsskatt har ökat de ekonomiska klyftorna mellan olika bostadsområden, inte minst i Stockholmsområdet. Det är inte rättvisa!

Det är som om vänstersidan vill ha klasskillnader, segregation och rikemansområden, för annars försvinner hela grunden för den politiska agitationen.

Fastighetsskatten är en skatt på löpande inkomster – inkomster som inte finns. Det brukar på ekonomspråk kallas för ”fiktiva intäkter”. De motiveras av att varje husägare skulle kunna hyra ut sitt hus till marknadsmässiga priser. Även om folk dock köper hus för att bo i dem, vilket de flesta faktiskt gör, slipper de inte undan. I stället får de betala skatt på *förmånen* av att få bo i huset de redan köpt med beskattade pengar. Att betala skatt på fiktiva intäkter är alltså rättvisa enligt Pär Nuder!

Det är självklart att om man avskaffar en skatt som stigit kraftigt under senare år blir det större skattesänkningar för dem som drabbats hårdast av höjningarna än för dem som drabbats mindre hårt av dagens system.

Rättvisa, likhet inför lagen och respekterande av äganderätten är alltså motiven till att vi kristdemokrater så envetet krävt ett slopande av den nuvarande statliga fastighetsskatten.

Pär Nuder försöker också skapa motsättningar mellan landsbygd och storstad. Han sade i Svenska Dagbladet i början av april att den löpande fastighetsskatt som nu slopas för storstädernas villabefolkning ska betalas genom landsbygdens försäljningar med höjd reavinstskatt. Sanningen är dock att en principlös och orättfärdig årlig beskattning på intäkter som inte finns slopas, och reavinstbeskattningen, det vill säga beskattningen på den vinst som ägaren gör vid en försäljning, höjs till samma nivå som övriga kapitalvinster. Vinst på hus får nu samma skatt som vinst på aktier.

Denna princip är klockren. Du beskattas när du får pengarna i handen! Det kallas för likviditetsprincipen och är en rättvis, proportionell beskattningsprincip. Ju större vinst, desto mer pengar går till skatt – skatt efter bärkraft. En liten vinst på landsbygden beskattas med en liten summa, och en stor vinst i Danderyd beskattas med en stor summa.

Herr talman! Det kallar jag rättvisa!
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Tjernberg (kd).

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! I dag kan vi se en nöjd finansminister som paketleverantör. Han kommer med ett paket åt dem han och hans parti Moderaterna alltid företrätt och alltid kommer att företräda oavsett vokabulär, nämligen rikemansklubben. Klassintresset förnekar sig som bekant aldrig! Det

skulle också kunna uttryckas som den gamle Nobelpristagaren Bertrand Russell en gång sade att de lyckligt lottade inte får hindras från att utöva sin tyranni över de mindre lyckligt lottade.

Vi får ett samhälle där klyftorna vidgas, där sammanhållningen minskar och solidariteten urholkas, för det är ju det regeringens vårproposition går ut på även om den kläds i andra, vackra ord i inledningen. Bakom de första sidorna ser man dock en tydlig, föraktfull klasspolitik.

Ekonomisk politik handlar om samhällets resurser. Det handlar om hur resurserna ska fördelas och investeras nu och i framtiden. Jag skulle vilja delge regeringen några av mina vardagsbilder så att man kanske kan se hur människor faktiskt har det.

Först en konferens med temat vad man kan göra lokalt för att motverka ekonomisk utsatthet. Sedan ett besök i Nacka på en facklig blockad av ett vårdföretag som vägrat teckna kollektivavtal. Ägaren tar ut en lön på 50 000 i månaden men vägrar att teckna avtal med avtalsenliga löner.

Därefter ett samtal med ordföranden i föreningen Fattiga Riddare om hur villkoren för så kallade evighetsgäldenärer kan förbättras. Samma vecka får jag i Arbetarbladet där hemma läsa att den moderata oppositionspolitikern – din vän, Borg! – faktiskt har fått sänkt fastighetsskatt med ca 50 000. Jag tänker att hon nog nu kan renovera tennisbanan som hör till huset. Veckan därefter får hon ännu mer pengar genom avskaffandet av förmögenhetsskatten. Då tänker jag på mamman som hörde av sig. Hon, den ensamstående kommunalaren, som hade fått sin a-kassa sänkt till 4 000 i månaden, och hennes förtvivlan.

Moderat fördelningspolitik innebär faktiskt fåtalets frihet på bekostnad av det stora flertalets.

Svensk ekonomi går på högvarv, och de senaste ett och ett halvt åren har hushållens förmögenheter stärkts med 650 miljarder. Statistik kan dock förvilliga, det vet vi alla. För de fattigaste 10 procenten har faktiskt förmögenhetsställningen försämrats medan de rika har blivit rikare. 10 procent äger 60 procent av nettoförmögenheten, och kom ihåg när högern pratar om förmögenhetsskatten som ett jätteproblem att det framför allt är 23 000 hushåll som gör storklipp. Kom då också ihåg vilket kön de som gynnas har – jag tror nog att det är män i slips och kavaj!

200 miljarder fördelas vid aktieutdelningar. Det motsvarar ett lönelöft på 16 procent för de privatanställda. Konstigt nog är det lika mycket som direktörernas genomsnittliga lönelöft per år – direktörer som nu har en inkomst på 25 000 kronor per dag. Det beskrivs *inte* som ett problem i vårpropositionen. Däremot gör det det när arbetstagarna kräver sin del av den ökade tillväxten och de ökade vinsterna i näringslivet. Det får mig att tänka på Nya moderaternas vallöften om att väljarna ska känna igen att de – Moderaterna alltså – styr, och att de alltid ifrågasätter och utmanar samhällsproblemen.

Vilka skulle då dessa samhällsproblem kunna vara? Kan det vara bristen på jämställdhet och att kvinnor fortfarande bara når upp till 84 procent av mäns inkomster? Kan det vara att kvinnor och ungdomar har osäkra visstidsanställningar, att människor känner sig jagade av Försäkringskassan och arbetsförmedlingen, eller att vår miljö föröds och att det behövs krafttag för att ställa om till en hållbar infrastruktur och produktion? Eller är det stora samhällsproblemet i stället att de kraftigt växande

förmögenheterna rent av är för små, eller att löneklyftorna behöver vidgas ytterligare?

De som tycker så är inte många, men de bestämmer desto mer i dagens Sverige. Det är deras problem som bemöts i vårpropositionen. Dagens klappar stod på deras önskelista!

”Vår beskrivning av verkligheten är viktig. Och den måste ta sin utgångspunkt i hur människor upplever sin vardag – där de bor.” Det säger Nya moderaterna i sin guide. Ja, det är ju troligt att människor i sin vardag i Djursholm eller Vellinge upplever verkligheten på precis det sätt som Anders Borg ger uttryck för och skissar en politik för. Där kan man hitta dem som har problem med för mycket pengar och gnäller över att de betalar för mycket skatt. De som gör det brukar dessutom ha råd att själva betala för avgiftsfinansierad i stället för skattefinansierad välfärd. Där kan man höra resonemangen om att socialförsäkringssystemen och tryggheten på arbetsmarknaden – sådant som i verkligheten har gett Sverige unikt höga tillväxttal och toppositioner i internationell välfärdsstatistik – egentligen förstör samhället. Där kan man också råka på inställningen att den som är arbetslös egentligen är lat, att den som är sjukskriven egentligen simulerar, och som spegelbild inställningen att har man mycket pengar på banken så förtjänar man ännu mer. Det är gulligt, eller hur?

Alla har inte de här värderingarna förstås, men det är de strömningarna som Anders Borg och hans kumpaner följer med i. Det är de värderingarna som kläs i mjukt, ljusblått tyg och presenteras som hårda paket till svenska folket.

Vi har låtit riksdagens utredningstjänst titta på några olika hushåll. En förmögen familj med två höginkomsttagare som bor i en villa i Djursholm – Borgs vänner – får i vårt exempel 272 000 mer per år tack vare de förändringar som genomförts och aviserats. En arbetarfamilj i Ockelbo med hus får 8 000 mer per år. Då är det långt till den där tusenlappen!

Den arbetslösa som hade 24 000 i månaden innan hon blev arbetslös får 3 000 mindre. Sjukpensionären får ingenting i dag – jo, hon får ett litet paket med sänkt pensionsrätt i framtiden. Och om hon har tur och har lite arbetsförmåga kvar och dessutom har den extra turen att få ett jobb kan hon få behålla en del av bostadstillägget. Men har hon inte den turen lämnas hon åt sitt öde!

Studenten får inte en krona trots tidigare löften och orimligt dåliga ekonomiska villkor. Jo förresten, presenten till studenten är att det blir betydligt svårare att få en lägenhet tack vare regeringens bostadspolitik!

Men vem får betala för denna högerpolitik, som presenterades i höstas och som nu fördjupas i och med vårpropositionen? Alla i hela vårt samhälle får betala dessa presenter till dem som redan har det mesta. Otryggheten ökar, räddhågsenheten växer och sammanhållningen minskar. Skattebasen eroderar och tvingar fram nedskärningar av välfärden. Vi får helt enkelt ett land som är sämre rustat för att möta framtidens utmaningar.

Alla får också betala för underlåtenheten att göra rejäla satsningar för en bättre miljö. I stället för att satsa slår regeringen rekord i kreativ bokföring i den så kallade miljöstatsningen. Vi trodde från Vänsterpartiets sida att ni tog hela vår havspolitik, och blev i början glada. Men vi såg sedan att ni hade glömt den viktigaste delen: hur man stoppar tillförseln till

Östersjön av nya näringsämnen. Och ni glömde en annan väsentlig del: nya pengar. Era två stora miljöstatsningar, miljöbilspremierna och havsmiljön, finansieras genom minskade anslag till biologisk mångfald i skogen. Den hotade skogen ställs mot det hotade havet. Regeringen vill inte bedriva en ansvarsfull miljöpolitik, så vi får alla vara med och betala när klimathotet inte tas på allvar.

Alla utom de riktigt förmögna förlorar på att ni slår sönder bostadssubventionerna och därmed sätter stopp för byggandet av massor av nya lägenheter. Ni tvingar fram hyreshöjningar för 400 000 hushåll. Man kan tänka på det bibelcitat som troligtvis har lett Kristdemokraterna i utformningen av den nya fastighetsskatten: "Var och en som har, han skall få, och det i överflöd, men den som inte har, från honom skall tas också det han har." Två tredjedelar går till den rikaste tredjedelen av befolkningen, precis som när det gäller jobbvdraget.

Alla får betala, utom de kommuner i Stockholms län som också vinner på fastighetsskatten och jobbvdraget, när de regionala klyftorna ökar genom att det kommunala utjämningsystemet förändras och statsbidragen till kommunerna urholkas.

Alla utom de som redan äger mycket och kommer att köpa på sig mer, alltså den procent som äger 70 procent av alla aktier i Sverige i dag, får betala när våra gemensamt ägda bolag säljs ut. Intäkterna minskar, oligopol förstärks och naturliga monopol blir privata. Det är en enfaldig politik, som förstärker enfalden i ägandet.

Alla löntagare får betala för regeringens så kallade jobbpolitik. Lönerna anses för höga, för många studerar och för länge och tryggheten är för stor. Regeringens lösningar blir då självklara. Utbildningspolitiken inriktas på att minska möjligheterna till högskolestudier och snabbare skilja ut dem som ska ha lågavlönade jobb med små avancemangsmöjligheter. Arbetsmarknadspolitik inriktas på att skapa en låglönemarknad och större inkomstklyftor. Politiken för socialförsäkringar inriktas på att vältra över större bördor på arbetstagarna.

Det tog ett tag innan ni kom fram till jämställdhetspolitiken. Man hade nästan varit nöjd om ni bara hade konserverat skillnaderna mellan män och kvinnor; era förslag går ut på att öka dem. Alla kvinnor får betala när ni försämrar socialförsäkringen, när satsningar i välfärden uteblir, när mäns inkomster ökar mer än kvinnors och när hushållsnära tjänster införs. Tidningen *Arbetaren* visar att en städerska behöver jobba i 2 timmar och 24 minuter för att få råd att köpa en timmes subventionerad städtjänst. Hon lär alltså städa själv där hemma. Man måste tjäna 46 000 i månaden för att det ska löna sig att anlita städhjälp i stället för att gå ned i arbetstid själv. Det är en del manliga chefer som gör det, och en och annan minister också, eller hur? Men hur var det nu huvudbudskapet löd? Jo, det ska löna sig att arbeta! Det får mig att tänka på Peps Persson: "Det är falsk matematik, som gör den fattige så fattig och den rike så förbannat rik." Bevare oss för regeringens manspolitik!

(Applåder)

Det behöver inte vara så här. Vi kan faktiskt satsa på trygga socialförsäkringssystem och på en ökning av antalet anställda i vård, skola och omsorg. Det är det som befolkningen efterfrågar. Vi kan satsa på utbildning och forskning för att i framtiden stå starka. Vi kan satsa på hållbara investeringar i järnvägar och kollektivtrafik, på byggande och ombygg-

nationer av hyresrätter och på energisnåla och tillgängliga bostäder. Vi kan satsa på hållbar produktion och en total energiomställning – bara vi vill. Det ger oss möjligheter att gå före i den globala konkurrensen. Det är där framtiden finns, inte i skoputsarjobben i hushållen i Djursholm eller genom fusk och bluff i miljöpolitiken.

Kom ihåg att alla människor är ömtåliga. Det är därför vi ska ställa upp för varandra. Den som i dag är frisk och har jobb kan bli av med jobbet eller drabbas av sjukdom. Högerregeringen däremot tycker att envar ska sköta sig själv, att vi ska överge varandra för att finansiera skattesänkningar.

Moderaterna har blivit kända för att måla sin politik i ord som inte stämmer med det de gör i praktisk handling. Det är det som är Nya moderaterna – illusionisterna. I Arbetarbladet därhemma har man döpt om Anders Borg till Anders Labero. Visst är det talande.

I Nya moderaternas guide finns en ordlista, så att deras företrädare vet vad de ska säga, som Borg här i dag. Man ska säga ”förbättra” – inte ”förändra”, ”mångfald” – inte ”privatiseringar”, ”det ska löna sig att arbeta” – inte ”sänka ersättningsnivån” och ”smarta straff” – inte ”hårda straff”.

Det här är en bra idé. Jag tänkte hjälpa er med några nya ord. I stället för ”ökade klyftor” – ”rätt person på rätt plats”. I stället för ”utsortering” – ”jobbgaranti för ungdomar” eller ”ny gymnasieskola för framtiden”. I stället för ”bostadsbrist för ungdomar” – ”stärkta familjeband”. I stället för ”utslagning på arbetsmarknaden” – ”spännande att pröva något nytt”. Och i stället för ”hyckleri” – ”en guide till Nya moderaterna”.

(Applåder)

I detta anförande instämde Wiwi-Anne Johansson, Jacob Johnson Kalle Larsson, Elina Linna, Lena Olsson och Alice Åström (alla v).

Anf. 7 MIKAELA VALTERSSON (mp):

Herr talman! Statens finanser fortsätter att visa stora överskott. Sysselsättningen fortsätter att stiga kraftigt. En viktig orsak till detta är den politik som regeringen fört under de senaste två mandatperioderna tillsammans med Miljöpartiet.

Men jag ser med oro på den expansiva politik som dagens regering för. Ofinansierade skattesänkningar kan i dagsläget vara mycket skadliga för ekonomin. Risken är stor att den goda ekonomiska utvecklingen bryts med höjda räntor och minskad sysselsättningsökning som följd. I vårbudgeten redovisar regeringen ökade utgifter, minskade skatteintäkter och ett försämrat saldo på 13 miljarder. Att förmögenhetsskatten slopas utan att det fullt ut finansieras av de grupper som får sänkt skatt är ett fördelningspolitiskt misslyckande, som riskerar att spåda på inflationen och höja räntorna. Det är nu stor risk att penningpolitiken måste städa upp efter en alltför expansiv finanspolitik för att undvika en överhettad ekonomi.

Politiskt kan man säga att det är en ordentlig rivstart som alliansen har haft. Nya mer eller mindre genomtänkta förslag lanseras varje dag via medierna. Men hur hänger verkligheten ihop med det som utlovades före valet?

Man sade att jobb skulle skapas. Den förväntade ökningen av sysselsättningen av regeringens politik verkar vara ganska blygsam. Enligt Ekonomistyrningsverket bidrar alliansens politik endast till 55 000 nya jobb under hela mandatperioden.

Företag skulle skapas och företagande uppmuntras. Det blev i stället en skattehöjning för de allra flesta småföretag genom en höjning av arbetsgivaravgifterna.

Utanförskapet skulle brytas. Utanförskapet förstärks i stället för de grupper som står längst från arbetsmarknaden: människor som är sjuka eller har svårt att komma tillbaka i arbete.

Sunda finanser och en ansvarsfull ekonomisk politik utlovades. Finansministern har gjort det till sitt signum att vara bäst i den national-ekonomiska skolklassen. Problem ska lösas snarare med krassa analyser och matematik än med politisk vilja, engagemang och ambitioner. Hur blev det? Finansministern klarar inte av att stå emot alliansklasskamraterna utan ger efter för olika icke finansierade profilmförslag som blåser på i en redan hög konjunktur.

För att låna finansministerns egna ord från DN i mars i år: "När ekonomin växer snabbt är det samtidigt viktigt att hålla fast vid en återhållsam finanspolitik. Ska vi kunna nå framgång och åstadkomma bestående förbättringar på den svenska arbetsmarknaden och för svensk ekonomi krävs det att vi för en långsiktigt ansvarsfull politik." Detta klarar man tyvärr inte att leva upp till.

Herr talman! Regeringens största misslyckande är på klimatområdet, där det fortfarande saknas nödvändig politik. Regeringen klarar inte att axla det ansvar som klimathotet medför.

Under hösten har det kommit åtskilliga rapporter som bekräftar allvaret vad gäller klimatförändringar. Den omtalade Sternrapporten har också satt ett pris på den icke-politik som regeringen bedriver. Mellan 5 och 20 procent av framtida bnp kostar det att inte göra något i dag. Att då inte vidta de nödvändiga åtgärderna är djupt oansvarigt.

Detta innebär en fortsättning på fyra förlorade år för miljön. Det är inte mycket innehåll. Det är en hel del snack. Regeringen redovisar i budgeten sina tre stora klimatinitiativ. Det är bildandet av ett råd, bildandet av en beredning och tillsättandet av en kommission. Det är som hämtat ur Grönköpings veckoblad.

Det som krävs i dag är konkreta åtgärder. Den av regeringen aviserade klimatmiljarden skjuts på framtiden. Miljöbilspremien presenteras. Men regeringen gör samtidigt inget för att skapa drivkrafter för att människor också ska köra miljöbilen på miljöbra bränslen. Den som får miljöbilsbonusen får det på bekostnad av skydd av skogar.

Miljöpartiet har haft klimatfrågan på den politiska agendan sedan 80-talet, Moderaterna i ett par månader. Man kanske därför ska ha lite förståelse för barnsjukdomar. Men det är faktiskt för allvarligt för att lämnas därhän på grund av bristande kompetens. Håll ut! Det finns hjälp att få. Vi har en hel rad med verktyg som kan underlätta för människor att leva klimativänligt och som gör att det lönar sig för folk att göra de miljöbra valen i vardagen.

I takt med att människors medvetenhet om klimatproblem växer förväntar de sig också att politikerna ska genomföra konkreta åtgärder för att minska utsläppen. Vi behöver en politik som engagerar människor

och som gör det möjligt för alla att vara delaktiga i vår gemensamma strävan att rädda klimatet. Människor vill göra något åt klimatet i dag. Vi politiker behöver möta det engagemanget, och vi måste göra det enklare för folk att leva klimatsmart i vardagen.

Det behövs en lång rad åtgärder för att minska klimatpåverkande utsläpp. Vi vill göra en stor satsning på att energieffektivisera miljonprogrammets bostadsområden.

Kollektivtrafiken behöver förbättras. Vi har satt en miljon nya sittplatser som mål i kollektivtrafiken under de närmaste fyra åren. I våra tre storstäder finns det i dag stora kapacitetsproblem i kollektivtrafiken. Tågen kommer inte i tid och de är överfulla. För att klara de åtgärder som redan i dag finns i Banverkets framtidsplan krävs att det skjuts till mer pengar. Annars försenas redan planerad spårutbyggnad.

I regeringens proposition gör man så att när man genomför några miljöåtgärder tar man pengar från andra delar i miljöpolitiken. Man genomför en miljöbilspremie och en satsning på havsmiljön. Det är visserligen bra att man gör någonting, men det krävs mycket mer. Att då ta pengar från biologisk mångfald visar att man inte tar miljöfrågorna på allvar.

Miljöministern säger att man inte når miljömålet på området biologisk mångfald. Därför minskas anslaget. Jag undrar över den logiken.

Regeringen säger sig satsa 3 miljarder på miljön. Jag kan säga att det var lite svårt att i budgeten hitta det paketet bland alla era andra paket och se hur det räknats. Men om vi antar att ni satsar 3 miljarder på att reducera koldioxidutsläpp ser vi att ni samtidigt avskaffat koldioxidskatten för den handlande sektorn, som kostar 1 miljard per år – alltså 3 miljarder under samma tid. Ni satsar 3 miljarder på minskade utsläpp och sedan satsar ni 3 miljarder på ökade utsläpp. Ni tar med den ena handen och ger med den andra.

Jag tror faktiskt att jag nu börjar förstå logiken bakom regeringens politik på olika områden. När de arbetslösa inte får jobb drar man in pengarna. Man minskar ersättningen och stressar arbetslösa för att få fler i arbete. När vi inte når miljömålen drar vi in pengarna och stressar naturen ytterligare. Jag tror dessvärre inte att denna politik funkar, vare sig på arbetslösa, ekar eller skalbaggar.

Herr talman! Regeringen har gett sken av att driva en företagspolitik. Men företagarna är i dag grundlurade. De står besvikna med skattehöjningar. Vi har fått vittnesmål om att många ringer till företagsorganisationerna och är besvikna i dag.

Man genomför hushållsnära tjänster, som är en felprioritering av den offentliga sektorns medel och som skapar dåliga fördelningspolitiska effekter. Tjänstesektorn blir allt viktigare. Men som framtida utvecklingsfaktor inom tjänstesektorn spelar knappast städning och trädgårds-skötsel någon betydelsefull roll. Det är inte de här branscherna som kommer att vara i framkant när det gäller att utveckla en miljöinriktad, jämställd och modern ekonomi. Om man vill stimulera tjänstesektorn måste det nog mer verksamma medel till än en skurtrasa och en dammvippa.

Regeringens företrädare menade i valrörelsen att det råder massarbetslöshet i Sverige och att en och en halv miljon människor är i utanförskap. Många var faktiskt de arbetslösa som räknade med att få jobb med

Sveriges nya arbetarregering. Vad fick då dessa en och en halv miljon människor?

De fick lägre a-kassa och sämre sociala försäkringar. Hur det ska leda till jobb har regeringen ännu inte lyckats förklara. En person som redan har skickat 300–400 jobbsökningar utan att få komma på en enda intervju kanske kan skicka 500–600 i stället. Men hur kommer det att leda till fler jobb?

En bra sak med regeringens budget är att ni verkar ha läst vår budgetmotion från i höstas och nu föreslår exakt samma åtgärder på näringslivsområdet: mer pengar till Almi, en miljötekniksatsning och en satsning på Forska och väx, forskning i småföretag. Även om era förslag är på en något lägre nivå är det förändringar i rätt riktning.

Herr talman! Moderaterna sade i valet att man skulle bedriva en skattesänkingspolitik för låginkomsttagare. Men det blev skattesänkningar för dem som redan i dag tjänar mest. Lägg sedan till avskaffad fastighets-skatt och förmögenhetsskatt så blir effekten helt förödande. Regeringen genomför nu ett gigantiskt bidragspaket till de rikaste i samhället.

Jobbskatteavdrag med dålig fördelningseffekt, avskaffad förmögenhetsskatt, avskaffad fastighetsskatt och subventioner för hushållsnära tjänster – hur kunde ni hamna så fel? Kanske 10 000 kronor mer i månaden går till de rikaste i Sverige. Om ni hade sagt att ni skulle göra det innan valet, tror Anders Borg att ni då hade vunnit valet?

Finansministern sade i Nyhetsmorgon söndag i går att det inte är roligt att ge stora skattelättnader till dem som är rikast i Sverige. Det måste kännas svårt i dessa dagar. Men ha förtröstan! Jag tänkte passa på att ge finansministern några tips som kan få livet att kännas betydligt roligare. Höj studiemedlet, höj ersättningen för arbetslösa, reformera jobbskatteavdraget så att de största skattelättnaderna går till dem med de allra lägsta inkomsterna och höj skatten för dem med de allra högsta inkomsterna så kommer allt att kännas roligare.

Den moderata politiken innebär mer till dem som redan har och mindre till dem som faktiskt behöver. Mer till dem som är rikast. De som däremot har låga inkomster eller ingen möjlighet att jobba alls får dela på smulorna som blir över när regeringen har sänkt skatterna. Detta är en fördelningsspolitisk katastrof. Av jobbskatteavdragets ca 40 miljarder går hela 37 procent till de två rikaste tiondelarna av befolkningen.

Vad är det egentligen för människosyn som ligger bakom den här politiken? Tror ni att människor simmar fortare hela tiden om de nästan håller på att drunkna? Tror ni att människor inte simmar framåt av sig själva? Regeringens politik går ut på att man ska ha näsan precis ovanför ytan. Hotet om att drunkna ska hänga över en, och man måste räkna med att en del faktiskt drunknar på vägen mot regeringens förlovade samhälle.

Det sätt som regeringen nu avskaffar fastighetsskatten på får väldigt dåliga fördelningseffekter. Individer med fastigheter med höga taxeringsvärden får sänkt skatt, samtidigt som reformen betalas av alla genom höjd reavinstskatt.

I och med vårpropositionen fortsätter man på den inslagna vägen och gör försämringar för de redan sämst ställda. Denna gång handlar det om unga arbetslösa som ska klämmas åt. A-kasseersättningen till unga under 25 år försämras kraftigt. Förslaget innebär sämre möjligheter för unga att klara sin försörjning och en diskriminering av unga människor.

Regeringen säger att man vill satsa på kunskap. I de lägre åldrarna ska detta uppnås med mer detaljstyrning, drill och disciplin. Vad gäller högre utbildning prioriteras inte den gruppen alls. Studenter får stå tillbaka när förmögenhetsskatten ska avskaffas.

Det krävs en höjning av studiemedlen nu. En student har ungefär 7 000 kronor i månaden att leva på. Det krävs för de flesta ett jobb vid sidan om eller välvilliga föräldrar. Det är inte alla som har den möjligheten. De flesta går back varenda månad. Den enda studentåtgärd som den här regeringen har genomfört är att avskaffa studerandevillkoret. Det försvårar för studenter om de inte får jobb dag 1 efter avslutade studier. Studenter i alliansens Sverige får fortsätta ett liv med nudlar, ketchup och vitaminbrist.

Studenters politiska frågor, deras ekonomi, deras hälsa och deras sociala trygghet har varit alldeles för lågt prioriterade i många decennier. Framtiden är beroende av att folk vill studera på högskolan, att de orkar och kan satsa flera år av sitt liv på studier. Men då måste vi göra det ekonomiskt rimligt att studera.

(Applåder)

I detta anförande instämde Per Bolund och Gunvor G Ericson (båda mp).

Anf. 8 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är viktigt att vi kommer ihåg vad det var för ekonomisk verklighet vi befann oss i före valet och vart vi är på väg.

I Sverige rådde massarbetslöshet. Vi hade ett utanförskap där över en miljon människor var beroende av sociala ersättningar och där mer än en och en halv miljon människor antingen stod utanför arbetsmarknaden eller arbetade mindre än de skulle önska. Vi hade en högre arbetslöshet än många av våra grannländer – Danmark, Norge, England, Holland, Irland och Österrike. Jag kan fortsätta uppräknningen länge eftersom det var många länder som hade lägre arbetslöshet än Sverige. Det var många länder som hade haft en väsentligt snabbare jobbtillväxt än Sverige. Det var den verklighet vi tog över ansvaret för.

Sedan har sysselsättningen och arbetslösheten börjat förändras. Våra bedömningar på Finansdepartementet, och andra experters bedömningar, visar att sysselsättningen nu kommer. Det blir 185 000 i reglerad sysselsättning de närmaste fyra åren. Det blir 160 000 färre i utanförskap, och det blir 100 000 färre arbetslösa.

Vi har en tillväxt på 3 procent i Sverige. Trots det har vi en inflation som i underliggande termer understiger 2 procent. Vi har 2–3 procents överskott i de offentliga finanserna. Naturligtvis ska Pär Nuder, Socialdemokraterna och de tidigare koalitionspartierna ha heder av att de lämnar ifrån sig statsfinanserna i ett gott skick. Men låt oss också konstatera att de offentliga finanserna sedan budgetpropositionen presenterades har stärkts med 70 miljarder.

Det är glädjande. Det viktigaste vi har i samhället är att människor kommer i arbete. Vi måste ha den fulla sysselsättningen som drivkraft för vårt arbete.

Det är viktigt att vi också minns hur det lät i valrörelsen och i den senaste budgetdebatten. Då talades det om en så kallad lönesänkarallians.

Den enda mekanism som vår politik kunde skapa jobb med var med fallande löner och ett stigande antal personer med låga löner. Nu ser vi att löneökningstakten är god. Jag har ännu inte hittat ett avtalsområde där man har gått fram med avtal som innebär sänkt löneökningstakt.

Vår politik skulle inte leda till några nya jobb. Kvalificerade bedömningar av den utveckling vi ser tyder på en snabb ökning av sysselsättningen. Vår politik skulle leda till högre arbetslöshet under 2007. Nu ser vi att arbetslösheten minskar också 2007 och att det är en kraftig reduktion av den totala arbetslösheten under mandatperioden.

Det talas mycket om ökade klyftor. Man får lite känslan av att vi nu lämnar paradiset för att inträda i en mörk tidsålder. Då kan man slå upp vårpropositionen. Det finns en bilaga om fördelningseffekterna. Det är en mycket bra bilaga. Den visar till exempel att de som hade mest fick 40 procents ökning av inkomsterna under den förra regeringsperioden. De som inte hade så mycket fick en ökning med 9 procent. Man kan bläddra vidare, och då ser man att den översta tiondelens inkomstandel ökade från den period som Vänsterpartiet och Miljöpartiet hade ansvar för med 19 procent. Men håll i hatten! Socialdemokraterna hade ett eget ansvar dessförinnan, och då lyckades de få upp andelen med 22 procent totalt.

Vi talar om den relativa ekonomiska standarden för olika grupper. Vi har hört att det nu bedrivs en klasspolitik mot ungdomarna. 15 procent minskade ungdomarnas standard med under den förra regeringsperioden. Det var under den tid Vänsterpartiet deltog.

Det finns en lång redogörelse för de grupper där det finns en hög andel med låg ekonomisk standard. Det handlar om kvinnor med barn. De fick försämringar. Det handlar om ensamma kvinnor i åldrarna 20–44 år. Där blev det en dålig standardfördelning. Det handlar om ensamma kvinnor i åldrarna 65–74 år. Det handlar om ensamma män i åldrarna 45–64 år, sammanboende med barn och sammanboende i olika åldrar. Det finns en grupp som fick förbättrad standard i dessa termer, nämligen ensam man med barn.

I detta röda paradis steg häpnadsväckande nog inkomstspridningen, Ginikoefficienten, med 17 procent när Vänsterpartiet satt vid ratten och – håll i hatten! – 29 procent för Socialdemokraternas hela period. Det ska utvärderas. Det är naturligtvis häpnadsväckande! Det måste naturligtvis vara vi som har ansvaret även för detta, det vill säga att under en lång period av socialdemokratiskt ansvar har klyftorna lyckats öka. Sanningen är att det vi nu gör med till exempel förmögenhetsskatten är en mindre ökning av inkomstspridningen än den vi såg mellan 2005 och 2006.

Det här är viktigt. Jag tycker inte att ekonomiska klyftor är bra. Jag är också övertygad om att en jämn ekonomisk standard byggs på den fulla sysselsättningens grund. Det är därför fördelningsanalyserna ser ut så. Det är därför inkomstskillnaderna har ökat i Sverige. Vi har tappat den fulla sysselsättningen som övergripande mål. När människor ställs utanför arbetsmarknaden och när de hamnar i arbetslöshet och får andra former av sociala ersättningar växer klyftorna. Det är när arbetslösheten faller och sysselsättningen ökar som vi kan minska klyftorna. Det är därför vi sätter jobben främst.

Låt oss titta på detta. Vi har infört ett jobbskatteavdrag där 30 miljarder går till låg- och medelinkomsttagare. Det är naturligtvis orättvist. Jag är övertygad om att om man skulle ta oppositionens kritik på allvar skulle det sannolikt vara bland det mest orättvisa som har gjorts – kanske inte i världshistorien men under lång tid.

Men hur tror ni att det ser ut om vårt jobbskatteavdrag läggs bredvid den skattereform som Socialdemokraterna genomförde 1990–1991? Det finns sådana fördelningsanalyser, vi har uppdaterat och gjort om dem. De visar naturligtvis att jobbskatteavdraget är väsentligt mycket mer rättvist fördelat än den gamla skattereformen. Sedan blir det bättre eftersom Miljöpartiet och Vänsterpartiet i tydligare form kom in i samarbetet. Då fick vi kompensationen för egenavgifterna. Då måste vi se skillnaderna när vi gör fördelningsanalysen. Då måste vi se att där har rättvisan haft sin fulla kraft och fått sitt fulla genomslag. Men så är det inte. Där ser fördelningseffekterna ungefär likadana ut som vårt jobbskatteavdrag. Det som är det avgrundsdjupa mörkret ser identiskt ut med det som är solens och ljusets krafter.

Det är samma sak när vi talar om förmögenhetsskatten. Låt oss göra en fördelningsanalys av den. Den kommer inte att se vacker ut. Den förra regeringen avskaffade arvs- och gåvoskatten. Hur tror ni det ser ut? Vilka grupper tror ni gynnas av att arvs- och gåvoskatten tas bort? Nej, det måste vara några helt andra än de som gynnas av förmögenhetsskatten.

Den socialdemokratiska regeringen lovade i valrörelsen att sänka skatten på fastigheter med 6 miljarder. Hur tror ni det ser ut fördelningsmässigt? Tror ni att det ser radikalt annorlunda ut än när vi sänker fastighetsskatten med 6 miljarder? Det är inte så. Åtgärderna ser ungefär likadana ut. Det vi kan konstatera är att jobbskatteavdraget är en av de skattereformer som bidrar till minskad inkomstspridning när vi tittar på det i statistiska kalkyler. Läger vi på normala effekter kommer de största inkomstökningarna att ske bland de lägsta inkomsterna. Det är där de betyder mest, och det är där vi sänker marginaleffekterna med fem sex procentenheter. Det är där vi får de stora reduktionerna av det skattetryck som vilar på människor med låga inkomster i Sverige.

Det är därför vi vill gå vidare med detta. Syftet med vår politik och ambition är naturligtvis att människor ska komma ut i jobb och att skattesänkningarna ska gå till låg- och medelinkomsttagare. Då är det andra steget i jobbskatteavdraget prioriterat. Det ska bli tusen kronor. Vi ska kunna möta väljarna i valrörelsen och säga att för ett normalt LO-hushåll har skatten sänkts med i storleksordningen tusen kronor. Vi är inte där, men vi kommer inte att vila förrän vi har nått fram dit. Det är så vi vill möta väljarna. Detta ska ske för att det ska löna sig att arbeta och att lönesättningen ska förbättras.

Jag tycker också att det är tydligt att vi har ett politiskt alternativ som trivs tillsammans i Sverige. I vårt regeringsalternativ är vi överens om värderingarna. Vi är överens om inriktningen och ambitionerna.

Det kan vara Folkpartiet som trycker hårdast på integration och skolpolitik eftersom partiet har ett särskilt ansvar där. Men det är vi alla överens om, och vi alla tycker att det är bra. Det är ingen kompromiss för oss att lägga fram förslag om instegsjobb eller lärlingsutbildningar. Det är något som vi är glada för att få göra tillsammans.

När Centern pressar på från Näringsdepartementet om åtgärder för företagande eller miljöpolitik, sitter inte vi andra i Folkpartiet, Kristdemokraterna eller Moderaterna säger: ”Oj, nu vill de satsa pengar på att göra något åt klimatfrågan. Det var upprörande.” Vi är naturligtvis glada för att vi tillsammans kan enas om detta.

När Kristdemokraterna prioriterar att vi gemensamt ska komma fram på fastighetsskattens område, det vill säga med ett förslag som uppfyller ungefär det vi sade i valrörelsen, invänder naturligtvis inte Folkpartiet och säger: ”Det här var det dummaste vi har hört!”

Kristdemokraterna kan säga: ”Låt oss satsa på de äldre. Låt oss bygga ut äldreboendena.” Då sitter inte Centerpartiet och säger: ”Nu får det vara stopp och belägg. Inte en krona till omsorgen av de gamla.”

Vi är en allians som har samma mål. Vi vill ha tillgänglighet. Vi vill ha kvalitet, och vi vill ha valfrihet i äldreomsorgen. Det vill vi tillsammans. Det är därför det är glädjande att vi tillsammans har lagt fram en budget som också kommer att leda till att sysselsättningen stiger och att vi tillsammans har beredskap att driva det arbetet vidare.

(Applåder)

Anf. 9 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Herr talman! Sloandet av förmögenhetsskatten från och med i år och de förändringar av fastighetsskatten som regeringen nu genomför leder tillsammans med jobbskatteavdraget och regeringens satsning på skatte- subvention av hushållsnära tjänster till att de rikaste i samhället får mycket stora skattesubventioner de närmaste åren. Jag har räknat lite på vad det skulle kunna handla om.

För en familj som bor i Bromma, Lidingö eller Danderyd i Stockholm innebär regeringens politik kanske 100 000 eller upp till 200 000 kronor per år i direkt förstärkning rakt ned i fickan i bidrag. De moderata kärnväljarna i dessa områden har julafton i dag. Är det den grupp som behöver mest stöd, Anders Borg?

Finansministern medger i Dagens Industri i veckan att avskaffandet av de två symbolladdade skatterna förmögenhets- och fastighetsskatt har negativa fördelningspolitiska effekter. Han ger Miljöpartiet rätt där:

”Att ta bort förmögenhetsskatten och fastighetsskatten gynnar förstås mer dem som har mycket än dem som har lite. — — Vi har nu ett särskilt ansvar för att fördelningspolitiken blir rimlig. — — Framtida skattesänkningar måste ha en tyngdpunkt hos låg- och medelinkomsttagare.”

Ni säger då att ni ska återkomma i höst med ytterligare skattesänkningar med en bättre fördelningsprofil. Jag tror mycket väl att Anders Borg kanske har en ärlig ambition med att ha en bra fördelningspolitik, men jag skulle vilja fråga finansministern: Hur ska han lyckas bättre i höst med att övertyga Maud Olofsson, Göran Hägglund och Lars Leijonborg om en bättre fördelningsprofil och en mer ansvarsfull finanspolitik än vad han hittills har gjort?

Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Jag är djupt övertygad om att Mikaela Valtersson tar frågorna om miljön på allvar, och jag är glad över att hon tar frågorna om de offentliga finansernas långsiktiga uthållighet på allvar. På samma sätt är jag övertygad om att Mikaela Valtersson är övertygad om att jag vill

minska klyftorna i samhället. Normalt sett står människor för de värderingar de ger uttryck för.

Här hamnar vi lite i en snedsits. Vi lägger fram förslag som minskar inkomstspridningen. Miljöpartiet har styr under en period då de rikaste fick 19 procent i förbättrad standard, då de unga tappade 15 procent och där inkomstspridningen för alla ökade med 17 procent. Det är resultatet av Miljöpartiets arbete i korridorerna i Regeringskansliet. Det är inte så konstigt.

Vi har lagt fram förslag som ökar sysselsättningen med 70 000. Det tycker vi inte är tillräckligt. Men sanningen är att den gamla regeringen lade fram en lång rad förslag, med Miljöpartiets stöd, som varaktigt sänkte sysselsättningen, enligt de standardmässiga analyserna. Det handlade om att man lade ökad beskattning på vanliga löntagare. Man gjorde ersättningssystem mer generösa. Man prioriterade friår och arbetstidsförkortning. Man gjorde en lång rad saker som bidrog till att arbetslösheten steg varaktigt och sysselsättningen inte höjdes. Det är skillnaden.

70 000 är inte tillräckligt, men det är väldigt få regeringar som kan visa att de har sänkt jämviktsarbetslösheten med 1 procent på två budgetar. Vi ska naturligtvis först se resultat av detta. Det här är siffror och papper, men det är de siffrorna och papperen vi kommer att diskutera i valrörelsen. Då kommer vi att ha ett alternativ som har svarat för 40 procents ökning av de rikas standard, 15 procents försämring av de ungas standard och 17 procents ökning av inkomstspridningen. Vi kommer också att ha ett annat alternativ, där jag tror att Mikaela Valtersson hoppas att jag har rätt, att det blir en sysselsättningsökning som gärna får bli större än 185 000 och att det gärna får bli fler än 100 000 som kan lämna arbetslöshet. Men här kommer vi att ha den grundläggande diskussionen i nästa valrörelse.

Här ser vi också skiljelinjerna i vårt sätt att tänka. När Miljöpartiet konstruerar ett grundavdrag påverkar det inte den varaktiga sysselsättningen. När man säger nej till våra förslag om förbättringar för servicejobben säger man nej till fler jobb. När man föreslår nya grundavdrag, mer Amspengar och att fler ska betala statsskatt är det förslag som varaktigt sänker sysselsättningen. Alla förslag som varaktigt sänker sysselsättningen ökar varaktigt orättvisorna i samhället. Alla förslag som varaktigt höjer sysselsättningen förbättrar varaktigt rättvisan i samhället. Det är därför vi har en budget som präglas just av rättvisa och minskade klyftor.

Anf. 11 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Herr talman! Det är onekligen en hel del siffror och papper när finansministern talar.

Det är klart att jag hoppas att finansministern har rätt. Jag är dessvärre inte så övertygad om att det blir så, precis på samma sätt som finansministern verkar hoppas att våra siffror inte stämmer i den analys vi har gjort av regeringens fördelningspolitik. Vi har tidigare när vi har samarbetat med Socialdemokraterna och Vänstern prioriterat satsningar för dem som har det allra sämst ställt, prioriterat att höja golven i försäkringssystemen, prioriterat insatser för de grupper som har det sämst ställt, som studenter. Vi har prioriterat höjningar för dem som har det sämst.

Anders Borg må vara upprörd över att vi kanske har granskat effekterna av den ekonomiska politik regeringen för och hur den slår mot olika grupper. Men det är ingenting mot hur upprörd den lågavlönade kvinnan i hemtjänsten är som gick på PR-tricket i valrörelsen om sänkt skatt för låginkomsttagare.

Kanske får LO-arbetare efter mandatperiodens slut 1 000 kronor mer i månaden. Låt oss säga att det är så, men hur mycket har då en moderat kärnväljare i Täby tjänat under samma tid – 10 000 i månaden, eller? De rikaste kanske kan få lika mycket i månaden som en lågavlönad ensamstående kvinna har i årslön.

Vilka signaler sänder man ut med den här politiken, med lättnader för de rikaste och försämringar för dem som redan i dag har det allra sämst i samhället?

Vad gäller reformen att avskaffa fastighetsskatten går 32 procent av den till dem med inkomster över 413 000 per år. Alla som har hus är med och finansierar genom höjd reavinstskatt, men alla får inte del av sänkningen av fastighetsskatten. Det här tillsammans med de andra delarna i regeringens politik får en förödande fördelningspolitisk effekt.

Anf. 12 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis lite svårt att förstå vilken del av resultatet som Miljöpartiet är mest nöjt med, om det är att de rika blev rikare, att andelen människor med en dålig ekonomisk standard ökade eller att inkomstspridningen ökade med 17 procent. Det är lite svårt att veta just vilken del Miljöpartiet känner att de vill ta det största ansvaret för.

Det är ingen slump att det blev ökade klyftor under 90-talet med en socialdemokratisk regering. Det var ett resultat av att man inte prioriterade jobbpolitiken. Klyftor bildas alltid på grund av att man inte klarar full sysselsättning och minskad arbetslöshet. Det är därför vi vill gå vidare med den politik som börjar ge resultat och som allt tydligare kommer att visa sig ge resultat.

Tittar man på fördelningseffekterna av olika förslag är det lite märkligt att vårt förslag skulle vara så oerhört dåligt, när man tittar på det och ser att den kompensation för egenavgifterna som Miljöpartiet var med om att genomföra har i stort sett om inte identiska så mycket snarlika fördelningseffekter. Det blir till och med något större inkomstförstärkning för de högavlönade med kompensationen för egenavgifterna.

Säger jag att det var fel att genomföra kompensationen för egenavgifterna? Nej. Det var det bästa förslag den förra regeringen genomförde. Det bidrog varaktigt till att höja sysselsättningen. Det var rätt därför att det minskade marginaleffekterna och hade positiva effekter på ekonomin, på samma sätt som vårt förslag med jobbvdrag har det. Men när man säger att det ena är fördelningspolitiskt förkastligt när det är snarlikt det andra är det svårt att förstå logiken.

Anf. 13 PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag har också varit finansminister, och jag vet hur svårt det är inte minst att stå emot kolleger i regeringen som har berättigade anspråk, och i slutändan måste man komma överens. I den meningen kan jag känna viss sympati med den nuvarande finansministern.

Jag måste erkänna att jag trodde att du skulle hålla lite längre, att du skulle upprätthålla Finansdepartementets auktoritet lite längre. När man lyssnar på vad du har sagt och vad du säger i dag är det uppenbart att det är överregeringen med de fyra partiledarna som har bestämt den ekonomiska politikens utformning.

Du var väldigt styv i korken innan valet och strax efter valet om att varje skattesänkning skulle vara finansierad krona för krona. Ni moderater sade att skulle man höja reavinstbeskattningen till 30 procent skulle det vara ett konfiskatoriskt inslag. Ni sade att värnskatten inte var en prioriterad skattesänkning. Nu säger du här i dag alldeles uppenbart att ni kommer med det i budgetpropositionen.

Finansdepartementets auktoritet är inte vad den har varit, med följden att vi nu kan konstatera att stora delar av de skattesänkningar som ni föreslår är ofinansierade, med de konsekvenser som det riskerar att få för samhällsekonomin.

Därför vill jag fråga dig redan nu: Kommer de skattesänkningar som du har annonserat till höstbudgeten också att vara ofinansierade?

Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Pär Nuder tar upp viktiga frågor. Naturligtvis är det oerhört centralt att vi i Sveriges riksdag kan vara överens om att ha högt ställda ambitioner när det gäller finanssparandet. Det är också bra att vi får en diskussion där regeringen granskas på det här området, på samma sätt som vi tidigare har granskat Pär Nuders fögderi.

Det vi levererar är ett sparande på 2,3 procent 2007 och 2,2 procent 2008. Sedan går det upp till 3,2 procent 2010. Man får gå tillbaka till år 2000, då nivån var 3,8 procent, för att hitta ett lika starkt sparande. Detta är alltså det starkaste sparandet på tio år.

Vi amorterar lika mycket på bruttoskulden på fyra år som Socialdemokraterna gjorde på åtta år. Vi har ett strukturellt sparande som nu ökar från Pär Nuders nivå 1,6 till 1,9 procent. Vi har alltså i jämförelse med Pär Nuders period som finansminister fört det strukturella sparandet i en åtstramande riktning. Det strukturella sparandet når en nivå på 3,2 procent 2010. Pär Nuder vet att det är på detta sätt man brukar utvärdera inriktningen på den finansiella politiken i till exempel EU-sammanhang.

Det är en ansvarsfull politik att ha stort sparande och minska skuldsättningen. Det är att ta ansvar för de offentliga finanserna.

Samtidigt måste jag säga att jag är förvånad över att Pär Nuder är så störd och upprörd över det vi gör. Är det inte bra att arbetslösheten nu minskar? Kan vi inte glädjas åt att den reguljära sysselsättningen stiger och att utanförskapet reduceras? Jag förstår att Pär Nuder gärna tar åt sig en del av ansvaret för detta eftersom det skedde saker under den förra, socialdemokratiska regeringen. Det ska jag naturligtvis ge honom erkännande för. En del sammanhänger med det som gjordes då.

Men när vi nu vidtar åtgärder som bedöms öka sysselsättningen med 70 000 personer och minska arbetslösheten med 50 000 personer – är det då inte problematiskt att man driver en politik som säger nej till detta? Det betyder ju att man då varaktigt kommer att sänka sysselsättningen och höja arbetslösheten. Det är precis som när Socialdemokraterna lade fram förslag om att höja a-kassan. Det blev friår, plusjobb och arbetstidsförkortning. Det kom nya arbetsmarknadsregleringar, höjd sjukförsäkring

och höjda skatter. Det var förslag som varaktigt sänkte sysselsättningen. Nu för vi en politik som går i motsatt riktning.

Jobben är det viktigaste i vår politik – jobben och den fulla sysselsättningen. Jag förstår att Pär Nuder har samma prioritering och att han är övertygad om att full sysselsättning och minskad arbetslöshet är det vi eftersträvar. Men kan man då inte glädjas åt att vi nu är på väg att få se 100 000 färre i arbetslöshet och 185 000 fler i sysselsättning?

Anf. 15 PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Så där skulle jag också ha svarat om jag hade ett dåligt *case*, det vill säga om jag hade sagt en sak före valet och sedan gör rakt motsatt sak efter valet. Då skulle jag också ha pekat på hur starka de offentliga finanserna är.

De starka offentliga finanserna har ju byggts upp under lång tid. Det är de överskott som Bosse Ringholm, jag och före oss Göran Persson har arbetat upp som ni nu använder till att sänka skatten.

Min poäng var den att du sade att ni skulle sänka skatten och att det skulle finansieras krona för krona. Nu har du frångått det. Ett flagrant exempel är förmögenhetsskatten. Den behöver inte betalas, utan det är som den moderate skattesatssekreteraren Hansson sade: Det ska betalas av de goda tiderna.

Det är just detta som är så förödande för en finansminister. Man börjar tappa greppet. Det här är ju krav som har ställts på Finansdepartementet och dig från högre ort, från partiledargruppen. Det är uppenbart att du förespråkar och försvarar en politik som går stick i stäv med det som du tidigare har sagt. Du undergräver Finansdepartementets auktoritet, och det kommer att visa sig.

Jag ställde en konkret fråga: Kommer också höstens skattesänkningar att vara ofinansierade? Det är lika bra att du drar det plåstret med en gång, för jag kommer att jaga dig med den frågan när du lägger fram budgetpropositionen.

Anf. 16 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Jag är mycket glad över att Pär Nuder och jag kommer att få möjlighet att mötas i fler debatter framöver. Jag tror att varje debatt kommer att bli roligare, åtminstone för min del, eftersom vi kommer att se en stigande sysselsättning, minskad arbetslöshet och mycket goda offentliga finanser. Då kommer jag att påpeka för Pär Nuder att det inte blev några lönesänkningar, ingen ökad arbetslöshet, och det stämde inte att det inte blev några jobb av vår politik.

Vi pekar på ett sparande på 2,3 procent i år som stiger till 3,2 procent 2010. Jag förstår att Pär Nuder kan ha viss del av ansvaret för 2006 och en del för 2007, men att Bosse Ringholm och Pär Nuder skulle stå för överskottet 2010 känns ändå lite väl långsökt. Höjden av oansvar skulle då vara att det bästa socialdemokratiska året under 2000-talet är den enda gången ni har nått upp till det som vi har som prognos för det finansiella sparandet 2010. Att detta skulle vara ansvarslöst har jag lite svårt att se.

Låt oss ta Pär Nuders egen valrörelse som exempel. Då sade han att det fanns ett utrymme för 30 miljarder i reformer. Av dessa skulle 13 komma 2007. Vi har ännu inte spenderat de 30 miljarder som Pär Nuder själv bedömde fanns tillgängliga. Jag ser fram emot det socialdemokra-

tiska budgetalternativet. Blir det 1 procent mer i sparande än vad vi presterar? Blir den 2 procent? Vad är ambitionen? Hur högt sparande ska den socialdemokratiska oppositionen ha?

Kan man aldrig tänka sig att det är bra att vi har tillväxt i ekonomin? Är det inte bra att jobben kommer? Är det inte bra att arbetslösheten minskar?

Som sagt, jag ser fram emot de fortsatta diskussionerna. Jag är nämligen övertygad om att vi kommer att prestera en ansvarsfull finanspolitik. Jag är glad över att Pär Nuder håller detta som ett viktigt ideal. Det är ett viktigt ideal. Om vi inte upprätthåller gott sparande skickar vi över kostnaderna på våra barn och barnbarn.

Vi kommer att bedriva en ansvarsfull finanspolitik.

Anf. 17 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Från Anders Borg får vi ständigt höra mantrat att full sysselsättning är vårt främsta mål. Men på s. 18 i vårpropositionen kan vi se att regeringen själv räknar med att den öppna arbetslösheten inte sjunker efter 2008 utan faktiskt ökar. Ska vi då tolka det som att 4,2 procent öppen arbetslöshet och 6,2 procent total arbetslöshet är det som blir resultatet av regeringens löfte om full sysselsättning?

Man kan undra om någon bland dessa 6 procent eller kanske någon av dem som flyttas över till ett låglöneyrke av amerikanskt snitt ska få någon glädje av den där färska goda dillkvisten som Christer Nylander talade om tidigare. Jag tycker att det måste kännas konstigt att vara så ung och ändå ha så gammaldags konservativ politisk syn.

I er jobbpolitik är det tydligt hur klassföraktet lyser igenom. Det är för många som studerar, och de studerar för länge. Lönerna är för höga och tryggheten är för stor. Då kommer man med gammaldags lösningar på dessa problem. I stället föreslår man ökade visstidsanställningar och att deltidstjänsterna ska bestå. Man ser lönebildningen på arbetsmarknaden som ett problem, framför allt när det gäller dem som har så kallade lågkvalificerade yrken.

Jag skulle önska att ni hade lite moderna lösningar på detta, till exempel så att ni stimulerade fler att studera. Ni kunde föreslå höjda studiemedel. Men det gör ni inte, utan ni tänker föreslå ytterligare incitament för att det ska löna sig att arbeta, som ni uttrycker det. Ni uttrycker faktiskt en ambition att gå in ytterligare i socialförsäkringssystemen. Ni uttrycker det dessutom som att det ska kosta mer att vara medlem i en a-kassa med hög arbetslöshet. Man måste också koppla detta till de lönekrav som ställs av de fackföreningarna.

Jag tycker att det är en ganska krass ekonomisk politik ni bedriver.

Regeringen gör det mycket svårare för människor att studera och höja sina kvalifikationer. Samtidigt skriver ni i vårpropositionen: "En struktur som innebär att lönekostnaden för personer med låga kvalifikationer är förhållandevis hög, betyder samtidigt att arbetslöshetsrisken för dessa personer är högre." Ni skriver att det är problem att dessa grupper har för höga löner, och i stället för att få dem att satsa på studier föreslår ni ändringar på arbetsmarknaden så att man ska kunna få låglöneyrken. Är det en modern jobbpolitik, Anders Borg?

Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Ulla Andersson bygger sin diskussion på Vänsterpartiets ekonomiska politik. Där kan vi se att miraklernas tid inte är över. Det skapas 150 000 nya jobb med hjälp av ett tillskott på 6 miljarder. Det väcker naturligtvis frågor om varför inte hela utanförskapet kan avskaffas av Vänsterpartiet. Vi har ett överskottsmål de kommande åren på i storleksordningen 60 miljarder. Avskaffar man det skulle man kunna anställa 1 ½ miljon människor i den offentliga sektorn, med samma glasklara logik som i Vänsterpartiets ekonomiska motion. Då väcker det frågor. Är det så här på grund av att Socialdemokraterna säger nej till de här kloka åtgärderna, som skulle ge 150 000 jobb eller 1 ½ miljon jobb om man förstärkte dem lite? Beror det på att Vänsterpartiet hålls tillbaka av Miljöpartiets ambitioner? Jag vet inte. Jag skulle gärna vilja ha en lite bättre förståelse när det gäller hur 6 miljarder kan ge 150 000 jobb och att man då avstår från att ta 60 miljarder och skapa 1 ½ miljon. Det borde väl vara klokt.

Sedan kan vi gärna ha en diskussion om fördelningspolitiken. Resultaten från Vänsterpartiets period är slående. När man tittar på de grupper där andelen med svag ekonomisk standard har ökat är det frapperande att se att en praktisk vänsterpolitik innebär att det praktiskt taget gäller alla utsatta grupper. Det är kvinnor, ensamma med barn, äldre kvinnor och sammanboende. Där har andelen med dålig standard ökat.

Vi kan titta på löneskillnaderna mellan män och kvinnor. De har inte förändrats på något avgörande sätt av att det var vänsterpartiinflytande. Förmögenhetsspridningen ökade. De regionala skillnaderna har varit påtagliga. Det är för mig svårt att förstå varför en praktisk vänsterpolitik måste vara så väsensskild från en teoretisk vänsterretorik.

Ulla Andersson hänvisade till Arbetarbladet. Det är en utmärkt tidning. Jag läser där: "Forskare ger stöd till nya jobbpolitiken". Där utvärderas våra förslag av Anders Forslund, biträdande chef på Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering i Uppsala. Han konstaterar att det vi gör för ungdomsarbetslösheten minskar den varaktiga ungdomsarbetslösheten. Det är ett steg i rätt riktning, som det står här i artikeln. Och det är en politik som blir rättvis därför att rättvisa aldrig kan särskiljas från arbetslöshet och full sysselsättning. Det är där Vänsterpartiet blir skyldig svaret.

Anf. 19 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! När vi ändå är inne på forskning kan jag nämna att man i en av de mest omfattande forskningsstudier som har gjorts har konstaterat att den arbetslinje som Sverige har haft med trygghet vid arbetslöshet faktiskt har inneburit att fler står till arbetsmarknadens förfogande än i länder där de här trygghetssystemen inte finns. Fler vill alltså jobba och delta i samhällsbygget i Sverige än i andra länder där man har valt andra system, system som nu Moderaterna vill efterlikna.

Vi kan då gå in på jämställdhet. Precis som jag sade tidigare hade jag varit rätt nöjd, rent krasst, om ni hade nöjt er med att konservera de skillnader som redan finns i dag. Men ni nöjer er inte med det, utan ni ska till och med öka de här skillnaderna.

Ni föreslår att ytterligare delar av vård och omsorg ska privatiseras. Då kan man ju titta på er egen studie i Stockholm, där man har gjort

detta. Man konstaterar att det blev färre anställda. Arbetsmiljön blev mycket hårdare. Lönerna steg inte. Dessutom upplevde brukarna att kvaliteten blev mycket sämre. Privatiseringar kan knappast anses vara någon lösning när det gäller jämställdheten. De ökar snarare skillnaderna mellan kvinnor och män.

Sedan säger ni att incitamenten för kvinnor att ta heltidstjänster har ökat ytterligare genom jobbavdraget. Vi har ju samma skattesystem för kvinnor och män här i Sverige, och män får heltidstjänster men inte kvinnor – eller hur, Borg? Vad är då problemet? Är det skattesystemet, eller har vi strukturer på arbetsmarknaden som gör att kvinnor har helt andra förutsättningar? Jag tänker till exempel på att arbetsgivaren ser på kvinnor som arbetsreservkraft, att arbetsgivaren förväntar sig att kvinnor ska vara hemma och vara föräldralediga och att kvinnors arbete inte värderas lika högt som männens. Det kanske är det som är det grundläggande problemet i stället för skattesystemet.

Jag skulle nog nästan skämmas om jag kallade mig för feminist och presenterade detta som en jämställdhetspolitik. Men det är kanske för att vi har helt skilda ingångar när det gäller den analys som skulle behöva göras av arbetsmarknaden. Därmed har vi också helt andra lösningar. Jag tänker på fler anställda i välfärden, ett progressivare skattesystem, rätt till heltid – det kan vara några sådana exempel. Ett annat är färre visstidsanställningar i stället för fler som ni föreslår. Det finns många förslag som man skulle kunna lägga fram.

Till sist ska jag prata lite om miljöpolitiken. Ni måste vara rätt avklädda efter den här debatten i dag. Ni lägger nästan inte till några nya pengar alls, utan gör precis som ni brukar göra i de nya Moderaterna. Ni klär en politik i ord som i konkret innehåll inte innebär det ni säger. Det är nästan inga nya pengar alls i en situation där klimathotet hänger över oss varje dag. Det går inte ens att njuta av det här vackra vädret längre. Man går där med oron, samma oro som man har över er politik. Ni döljer den i vackra ord, men innehållet är mörkt.

Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (m) replik:

Herr talman! Jag skulle önska att Ulla Andersson kunde glädjas åt vårsolen och att vi kunde glädjas åt stigande sysselsättning, minskad arbetslöshet och minskat utanförskap – 185 000, 100 000 och 160 000. Det är ju det vi har förhoppningar om ska bli resultatet av det arbete vi gör.

Jag ska gärna ge Ulla Andersson rätt i att det finns mycket som är bra i Sverige, inte minst ur jämställdhetssynpunkt. Det är bra att vi har en väl utbyggd barnomsorg som tillhandahålls till låga kostnader. Det bidrar till en hög kvinnlig förvärvsfrekvens. Det bidrar till att barn får en god grund för arbetsmarknaden därför att man kan kompensera för att alla föräldrar inte har en bra utbildningsbakgrund. Vi har en bra skola som under lång tid har bidragit till att de som har minst kompetens i Sverige har en god kompetens jämfört med hur det är i många andra länder. Vi har en väl utvecklad jämställdhet. Vi har ett skattesystem som uppmuntrar kvinnor att vara på arbetsmarknaden. Det är naturligtvis bra. Vi har en arbetsmarknad med kollektivavtal som ger människor både anställningstrygghet och rimliga arbetsförhållanden.

Allt det här är sådant som vi är glada för att vi har i Sverige. Det är sådant som vi vill bevara och förstärka. Det gör att jag inte riktigt hänger med.

Vi vill förstärka möjligheterna att få barnomsorg via en barnomsorgsgaranti. Vi vill förstärka kvaliteten genom en prioritering av pedagogisk barnomsorg. Hur skulle det inte kunna leda till mer jämställdhet? Vi vill införa en jämställdhetsbonus som gör att det blir 3 000 kronor mer lönsamt för kvinnan att gå och arbeta och för mannen att ta hand om barnen under föräldraledigheten. Hur skulle det inte kunna leda till en ökad jämställdhet? Vi tittar på jobbavdraget, som ökar kvinnornas motiv att gå ut på arbetsmarknaden och där den största minskningen av marginaleffekterna ligger på kvinnor. Hur skulle det inte kunna öka jämställdheten? Vi ökar möjligheterna för kvinnligt företagande inom vård och omsorg och skola. Hur skulle det inte kunna öka jämställdheten?

Vi ska bevara det som är bra i den svenska modellen. Vi ska restaurera det som inte har skötts väl under ett antal år. Vi ska förstärka på nyckelområdena för att vi ska ha ett väl fungerande samhälle för både män och kvinnor. Det är naturligtvis bra att även Vänsterpartiet har en sådan ambition. Det som är så tråkigt är att Vänsterpartiets medverkan i regeringspolitiken under vänsteråren har bidragit till att det är så lite resultat på området. Det är ett långt regeringsinnehav med mycket små resultat. Låt oss nu hoppas att våra resultat blir de som de nu ser ut att bli! Då kanske vi kan få lite mer jämställdhet i Sverige på mycket kortare tid.

Anf. 21 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! När man hör oppositionens företrädare slås man av hur lätt Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet gör det för sig. Klyftorna i samhället, de sociala och regionala klyftor som man lämnade efter sig, känns man inte vid i dag. När alliansregeringen då tar tag i detta och genomför jobbpolitiken, den väg som vi ser är vägen för att överbrygga de här klyftorna, är oppositionen emot. Att bara vara emot kanske funkar ett tag, men nu är Socialdemokraterna inte i ett ledarlöst tillstånd. Det finns en ledare, och jag tror att människor förväntar sig besked? Kommer Socialdemokraterna att genomföra tidernas skattehöjning för att finansiera alla återställare som utlovas? Får vi besked om det om 14 dagar? Eller blir det som i höstas, att det inte läggs något reellt oppositionsalternativ? Socialdemokraterna hade inte en alternativbudget som var värd namnet. Får vi det den här gången?

Socialdemokraterna och deras tidigare stödpartier hade inga problem att tala vackert om behovet av förbättrad integrationspolitik och att få ned ungdomsarbetslösheten. Ni svek ju de här människorna. Ni stod handfallna. Ni vidtog inga åtgärder för att komma till rätta med två av vår tids största samhällsproblem. Ni har förbrukat ert förtroende, och jag tror att det var därför ni förlorade valet.

Bakom statistiken om fördubblad ungdomsarbetslöshet under den senaste mandatperioden fanns det en massa ungdomar som inget hellre ville än att få vara med. Nu ger vi dem chansen. Vi halverar arbetsgivaravgifterna för unga mellan 18 och 24 år. Vi inför en jobbgaranti för den som är under 25 år. Men vad vill oppositionen? Det duger inte att bara vara emot.

Anf. 22 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Herr talman! Regeringen drar i vårbudgeten in 634 miljoner från anslaget biologisk mångfald under mandatperioden. Alla i Sverige blir fattigare med regeringens miljöpolitik när vi förlorar värdefull natur. Det är pengar som används för att bevara skyddsvärd natur genom att till exempel bilda reservat. Syftet är att nå de miljömål som riksdagen själv har satt upp. Utvärderingar har gång på gång visat att ett av de mål där förseningen blir störst och där man inte når målet i tid är målet att skydda våra skogar och säkra ett rikt naturliv, målet om biologisk mångfald. Därför har Miljöpartiet drivit igenom ökade satsningar för att nå det målet. Ändå är takten otillräcklig enligt Miljömålsrådets egen utvärdering.

På senare tid har vi fått mer kunskap om den pågående klimatrubbingen och vad den innebär. Den kommer att innebära en ökad stress på vår natur. I det senaste numret av Skogsstyrelsens tidning kan regeringen läsa det vi miljöpartister länge vetat. Ny forskning visar att naturmiljöer med bättre bibehållen biologisk mångfald har större förmåga att anpassa sig till klimatförändringarna.

I den senaste rapporten från FN:s klimatpanel kan man läsa att upp till 30 procent av alla djur- och växtarter löper ökad risk för utrotning vid relativt måttliga temperaturökningar. Större skyddade arealer, särskilt om de är smart uttänkta, kan mildra effekterna.

Vad väljer då den borgerliga regeringen att göra? Man drar ned satsningarna på biologisk mångfald. Man drar ned investeringar som behövs för att anpassa oss till klimatförändringarna. Hur går detta ihop, Roger Tiefensee?

Anf. 23 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Mikaela Valtersson lyfter fram satsningar på biologisk mångfald. Precis som Mikaela säger finns det ett ambitiöst mål. Men, precis som Mikaela Valtersson säger, räckte inte ens de satsningar som fanns tidigare för att uppnå det målet, på grund av att man hade fel strategi. Det handlar inte bara om pengar, utan det handlar om vilken strategi man använder för att nå dit.

Den gamla regeringens och Miljöpartiets strategi var att köpa mark. Men det är inte en hållbar väg. Man kan inte köpa hela Sverige bara för att skydda områden. Det man gör när man köper in mark är att man lägger en död hand på näringsverksamhet, familjeskogsbruk och hela bygder. Då är det bättre att man har en ambition att göra det här tillsammans med brukarna. Man tecknar avtal. Vi kommer att återkomma med hur den strategin kommer att se ut, men det kommer att bli en billigare strategi. Målet är detsamma, men vägen är en annan.

Anf. 24 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik:

Herr talman! Precis som Roger Tiefensee talar om så når vi inte målet. Det behövs göras större satsningar. Då väljer regeringen, med den logik ni har, att dra in anslaget i stället. Ni når inte målet. Då försämrar ni medlen för att klara det målet.

Vilken är den strategi ni själva har egentligen? Hur visar sig ambitionen i regeringens vårproposition att faktiskt försöka nå målet om biologisk mångfald? Vilken expertis lutar sig Roger Tiefensee mot när han säger att skydda, genom till exempel reservat, inte skulle vara det verktyg som man kan säkra naturvärden med?

Regeringen säger att man gör detta för att få loss pengar till andra satsningar för att hejda klimatförändringen eller rädda Östersjön. Det är ett snävt sätt att se på saken. Det är kortsynt att låna av en del av miljösektorn för att klara andra miljösatningar. Den moderatledda regeringen har inte förstått att hela miljösektorn behöver förstärkas. De satsningar regeringen nu vill göra för Östersjön har dessutom redan dömts ut av både forskare och miljöörelsen. Regeringens miljöpolitik går ut på att förhålla i stället för att handla.

Roger Tiefensee sade i sitt huvudanförande att man ville ha marknadslösningar. Då avskaffar ni de fungerande ekonomiska styrmedel som har funnits. Ni avskaffar den gröna skatteväxlingen, flygskatten och koldioxidskatten för den handlande sektorn. Ni satsar måhända 3 miljarder på att försöka minska utsläppen som påverkar klimatet, och ni satsar med andra handen 3 miljarder på att öka de utsläppen. Hur kan ni försvara neddragningar på ett område där vi faktiskt inte når miljömålen?

Anf. 25 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Här kan man se vådan av förskrivna repliker. Mikaela Valtersson brydde sig inte ens om att lyssna på vad jag sade i mitt svar på hennes fråga. Den strategi vi har valt när det gäller biologisk mångfald är att i stället teckna avtal med dem som har markerna, med skogsbruket, familjeskogsbrukare. Vi tecknar avtal med dem. De har ju redan bedrivit en sådan verksamhet så att deras skog är skyddsvärd. Är det då rätt signal att säga att vi köper den, och staten lägger sin våtvarma filt över det? Då förstör man en möjlighet till utkomst för det familjeföretaget. Man lägger också hela bygder under en död hand. Vår strategi är mycket smartare, mycket billigare, för vi gör det hand i hand. Vi, staten, har ett mål att skydda skogsmark och ha en stark biologisk mångfald. Vi gör det tillsammans med dem som faktiskt har skapat det här. Är inte det då något att glädjas över?

Vi använder en del av de här pengarna för att göra snabba insatser när det gäller havsmiljö och klimatförändringar. Det borde väl Miljöpartiet glädjas över. Jag lovar att det kommer mer. Det här är bara en början.

Anf. 26 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Det finns anledning att vara mycket glad över saker som händer i svensk ekonomi i dag. Men det finns också anledning att vara bekymrad, inte minst över att arbetsmarknaden ser ut att fungera något sämre än vad vi hade hoppats. Det blir en viktig uppgift framöver att se till så att vi inte kombinerar ansträngt läge på många arbetsmarknader med väldigt många människor i utanförskap.

Jag lyssnade noga på oppositionspartierna kring just denna fråga, men jag fann mycket lite om hur de vill se till att fler ungdomar får chansen att försörja sig själva så att Sverige inte ligger i toppen när det gäller ungdomsarbetslöshet. Vi hörde mycket lite om vad man vill göra för att stärka integrationen. Det har varit ett av huvudproblemen i svensk eko-

nomi under lång tid att integrationspolitiken har fungerat så väldigt dåligt.

I dag finns det strukturer på arbetsmarknaden som hjälper dem som är inne, som är mycket bra för dem som har jobb och har fungerat bra men som samtidigt lyfter trösklar för de människor som vill in. Det drabbar i synnerhet ungdomar och invandrare.

Är inte oppositionen bekymrad över att arbetsmarknaden inte fungerar tillräckligt bra i denna högkonjunktur? Inte kan ni väl vara nöjda med läget som det är nu. Varför var det så lite i era anföranden och i era repliker om hur man ser till så att fler ungdomar och fler invandrare får chans att försörja sig själva genom ett jobb?

Alliansen kommer att fortsätta att jobba med de här frågorna. Jag hoppas verkligen att oppositionen också kommer att fundera tillsammans kring hur man ska bryta utanförskapet.

I förra årets debatt med anledning av vårpropositionen krävde Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna att alliansen skulle skriva en gemensam motion. Så här sade dåvarande finansministern: Ni förmår inte att göra det riktigt svåra, att på sista raden, sista kronan få ihop en budget. Det är det som är mästerverket, inte att skriva ihop sig om några allmänt hållna funderingar kring inriktningen.

Nu vill jag ställa frågan till er: Kommer det en gemensam motion från s, v och mp på detta område? Ni ställde kravet. Visa nu att ni klarar mästerverket när ni är opposition! Vi gjorde det. Ska ni skriva ihop er? Vad blir då ambitionen? Blir det en ansvarsfull finanspolitik?

Jag satt och försökte anteckna alla nya utgiftslöften som gavs i anförandena, men jag ska erkänna att jag tappade räkningen. Löfteskarusellen snurrade i gång ganska bra, inte minst när Ulla Andersson var i gång. Hon var emot alla besparingar men för alla utgifter och ville dessutom ha ytterligare utgifter.

Sverige har just nu goda tider. Då gäller det att använda dem till att rusta Sverige långsiktigt. Men det gäller också att se var sprickorna i välfärden finns.

Jag nämnde skolan i mitt anförande. Jag nämnde också äldreomsorgen och en sådan självklar sak som att man när man bor på ett äldreboende ska få riktigt bra mat. Jag tror att det var Ulla Andersson som skämtade om min fundering kring hur man kan lyfta maten i äldreomsorgen med en liten dillkvist eller något annat som visar att det är något färskt och något som vi satsar på och tycker är viktigt. Människor som bor på äldreboende har också rätt till bra mat. Så är det tyvärr inte på alla ställen i dag.

Nu funderar vi kring hur vi ska fortsätta att arbeta i alliansen för att fler ska få jobb och att vi använder högkonjunkturen och underlättar för människor att ta sig in på arbetsmarknaden.

Frågan till oppositionspartierna är: Kommer ni att samla er kring en gemensam motion om hur ni vill se framtiden?

Anf. 27 PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Jag ska ägna mina 40 sekunder åt Folkpartiet. Ni behöver all uppmärksamhet ni kan få i dessa dagar.

Ni har ju problem i opinionen. Jag tror mig veta varför. Varje gång jag hör Christer Nylander hör jag ett eko från den moderate finansmi-

nistern. Nu har du chansen att profilera dig, Christer, och bli en Ture Königson modell 2000-talet.

Berätta nu för svenska folket när ni i Folkpartiet kommer att driva igenom kravet på höjt tak i sjukförsäkringen!

Anf. 28 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Jag får tacka Pär Nuder för att han hjälper oss att få uppmärksamhet. Jag tycker att Folkpartiet har fått ganska mycket uppmärksamhet den senaste tiden.

Vi har haft den här debatten förut, senast för ungefär fem månader sedan. Folkpartiet tycker att det är viktigt att ha bra socialförsäkringar. Vi driver i alliansen att vi ska ha socialförsäkringar som är långsiktigt hållbara. Vi ska se till att människor får en trygghet när de är sjuka och arbetslösa eller av andra anledningar står utanför arbetsmarknaden.

Pär Nuder kan vara alldeles lugn. Folkpartiet fortsätter att driva detta.

Vi måste också fundera på hur vi för en sansad statsfinansiell politik där vi tar ansvar för finanspolitiken och ser till att statsfinanserna är hållbara.

För oss ligger fokus just nu på hur fler människor ska få jobb, hur fler människor ska få chansen att försörja sig själva. Där har vi gjort mycket. Vi har lyckats med mycket, men vi har mycket kvar.

Jag vill ställa en fråga till Pär Nuder som kan använda den sekund han har till att svara ja eller nej. Blir det en gemensam motion från s, v och mp om hur ni vill se till att Sverige ska få fler jobb och att fler människor kan gå från utanförskap till jobb?

Anf. 29 PÄR NUDER (s) replik:

Herr talman! Tack för icke-svaret, Christer Nylander. Folkpartiet är inte att lita på när det gäller taket i sjukförsäkringen. Vi fick inget svar. Jag tror att Folkpartiet kommer att fortsätta att bli uppmärksammat för helt andra saker än att ni driver socialliberala krav.

Anf. 30 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att jag inte heller fick mycket till svar. Trots att Pär Nuder överskred sin tid med tolv sekunder kunde han inte ge besked om om s, v och mp tänker ha en gemensam motion, om de ska samla sig, eller om man tänker fortsätta att låta det spreta åt alla möjliga håll.

Anf. 31 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Jag noterade att Pär Nuder använde sina sista 40 sekunder till att försöka vara spydig mot Folkpartiet i stället för att ta upp en diskussion om rättvisa till exempel, något som jag försökte föra fram i mitt anförande.

Allians för Sverige gick ju till val på att bryta utanförskapet, förnya och utveckla näringslivet, avskaffa fastighetsskatten och utveckla välfärden när det gäller kvalitetshöjningar, förbättring av sjukvård och äldreomsorg samt att rusta upp den svenska skolan.

Det är det vi håller på att göra. Vårbudgeten är ett steg på den vägen.

Från vänsterpartierna har vi hört en eländesbeskrivning av läget i Sverige. Det målas upp en bild av att en mängd människor är arbetslösa, fattiga och mår dåligt. Vi har fått höra av Mikaela Valtersson om ungdomar som inte har särskilt hög standard. Samtidigt har vi fått veta att de har tappat i standard under Miljöpartiets tid vid köttgrytorna.

Mikaela Valtersson sade till och med att studenterna får fortsätta att leva på nudlar. När började de leva på nudlar? Det var före valet när Miljöpartiet var vid makten.

Det är en ganska mörk bild som målas upp.

Som Anders Borg beskrev i sitt inlägg tidigare var den fördelningspolitik som har bedrivits av s, v och mp dyster för många viktiga grupper i vårt samhälle. Fördelningspolitiken blev inte bättre under vänsterstyret.

Vad Anders Borg kanske inte nämnde är en viktig grupp, nämligen pensionärerna – inte minst pensionärerna med de sämsta pensionerna – som har tappat i standard kraftigt under Pär Nuders, Mikaela Valterssons och Ulla Anderssons partikamraters tid vid makten.

Det som är intressant i den eländesbeskrivning som har målats upp är att detta tydligen har uppstått under tolv år med vänsterstyret i Sverige. Tolv år med Socialdemokraterna vid makten, varav åtta år med hjälp av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, har skapat det här eländet som nu beskrivs för oss från talarstolen. Den politiken har nått vägs ände. Resultatet är ett bestående utanförskap. Det har blivit en sämre fördelningspolitik. Det kan vi läsa om i finansplanen.

Nu prövar vi en ny politik. Det är en politik som är prövad i vetenskaplig forskning och genom andra länders erfarenheter. Det handlar om att få människor i arbete, få ekonomin att fungera bättre och att öka drivkrafterna i det ekonomiska systemet.

Det handlar inte om att människor knappt ska ha näsan ovanför vattenytan, som det påstås här. Sverige har, internationellt sett, generösa socialförsäkringssystem och ersättningssystem.

Vad är då den alternativa politik som beskrivs? Det talas mycket om rättvisa. Men vad är rättvisa enligt vänstermelodi? Det är tydligen mer bidrag och högre skatter. Det är en politik som har prövats och inte lett till större rättvisa.

Vi måste få ekonomin att fungera bättre, och vi måste få fler människor i arbete. Där ligger nyckeln till en god fördelningspolitik och en god rättvisa. Vi måste ge stöd till de människor som behöver hjälp och skapa bra drivkrafter i systemet.

Det är den modell som vi vill pröva, den modell som till en del har prövats och som enligt vad olika beräkningar visar kommer att leda till resultat. Den kommer vi att möta väljarna med inför nästa val. Då kommer prövningens stund. Har det totalt sett blivit en bättre fördelningspolitik i vårt land? Har vi fått det bättre och, framför allt, har utanförskapet minskat?

Mot den politiken står tydligen högre bidrag och mer skatter. Den politiken har prövats och befunnits vara misslyckad.

Anf. 32 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Man kan säga att Kristdemokraternas rättvisepolitik är talande. Två tredjedelar av jobbavdraget går till en tredjedel av de rikaste – 23 av 38 miljarder.

Unga barnfamiljer stängs ute från bostadsmarknaden när fastighetspriserna stiger. I stället för att betala till välfärden genom fastighetsskatten får man, om man har råd och kan, betala ytterligare någon miljon till banken. Ungdomar stängs ute från arbetsmarknaden genom att bostadssubventionerna avskaffas. Ni avskaffar förmögenhetsskatten så att framför allt 23 000 hushåll får ytterligare inkomster.

Bidragen ska tydligen omfördelas. I och för sig har vi lite olika syn på vad bidrag och socialförsäkringssystem är, men era bidrag går faktiskt till de mest förmögna. Dessutom straffar ni sjuka och arbetslösa. Det är kristdemokratisk rättvisepolitik.

Anf. 33 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Vi hörde tidigare hur jobbavdraget slår fördelningspolitiskt jämfört med de skattesänkningar som Vänsterpartiet var med och genomförde. Det är ungefär samma effekter. Jobbavdraget går procentuellt sett till högre skattesänkningar för människor med låga inkomster. Den stora grupp som får del av jobbavdraget är låg- och medelinkomsttagare. Det är vanliga människor som arbetar i vårt land. Det handlar inte om att ge några rika mycket pengar, utan det handlar om att ge låg- och medelinkomsttagare rimliga incitament och drivkrafter att jobba mer och känna att det blir mer pengar kvar i plånboken när man gör en extra ansträngning och tar på sig mer ansvar i jobbet.

Det nämns som ett problem att fastighetspriserna har stigit. De har stigit under lång tid. Jag köpte mitt hus i Stockholm 1997. Då hade priserna börjat stiga. De har stigit under lång tid. Vad har Vänsterpartiet gjort för att stoppa fastighetsprisernas utveckling under de gångna åren om det är det som är problemet?

Tvärtom – den enda lösning som Vänsterpartiet verkar ha är högre skatter och mer bidrag. Och hur kan Ulla Andersson då påstå att den politiken har varit lyckosam under de gångna åren när utanförskapet har bestått och när fördelningspolitiken inte har blivit så bra som jag hoppas och tror att du egentligen vill att den ska vara?

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen bordlades.

3 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Ronny Olander* (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet samt att *Lena Hallengren* (s) av sagt sig uppdraget som suppleant i Europarådets svenska delegation.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält

Inger Jarl Beck som ledamot i försvarsutskottet,
Ronny Olander som ledamot i socialförsäkringsutskottet,
Gunilla Carlsson i Hisings Backa som suppleant i socialutskottet och
Maryam Yazdanfar som suppleant i Europarådets svenska delegation.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i försvarsutskottet

Inger Jarl Beck (s)

ledamot i socialförsäkringsutskottet

Ronny Olander (s)

suppleant i socialutskottet

Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s)

suppleant i Europarådets svenska delegation

Maryam Yazdanfar (s)

5 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att ett meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan delats ut till kammarens ledamöter.

6 § Svar på interpellationerna 2006/07:330 och 398 om globalt arbete för dödsstraffets avskaffande

*Svar på
interpellationer*

Anf. 34 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Hans Wallmark har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att i internationella sammanhang arbeta för ett globalt avskaffande av dödsstraffet, om jag i dialog med företrädare för Folkrepubliken Kina avser att påminna om löften om ökad respekt för mänskliga rättigheter uttalade i samband med att ansökan om OS 2008 beviljades samt vidare om jag, i samverkan med andra länders företrädare, avser att öka ansträngningarna för att få till stånd ett avskaffande av dödsstraffet i vårt närområde som exempelvis Vitryssland och Ryssland.

Börje Vestlund har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att de 70 länder som i dag har kriminaliserat homosexuella handlingar ska upphäva detta samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att de länder som har dödsstraff för homosexuella handlingar ska upphäva detta. Jag väljer att besvara båda interpellationerna i ett sammanhang.

Låt mig inledningsvis återigen slå fast att dödsstraffet är ett inhumant straff som inte har någon plats i en modern rättsordning. Sverige och den

europiska unionen, EU, arbetar därför aktivt för dödsstraffets globala avskaffande.

Sveriges internationella arbete i denna fråga är långsiktigt, konsekvent och konstant. Arbetet bedrivs med fördel genom EU, som är en stark och tydlig aktör för dödsstraffets avskaffande på den internationella arenan. Få tvekar om EU:s inställning i denna fråga.

I mitt tal inför Förenta nationernas råd för de mänskliga rättigheterna den 12 mars underströk jag i starka ordalag den svenska inställningen till dödsstraffet och uppmanade till straffets globala avskaffande. I EU:s gemensamma anförande vid samma tillfälle var dödsstraffets avskaffande ett centralt tema.

EU har utformat gemensamma riktlinjer för att agera mot dödsstraffet generellt och i enskilda fall. Dessa tillämpas aktivt, och vi intensifierar nu våra ansträngningar. EU genomför bilaterala uppvakningar om dödsstraffets avskaffande i olika huvudstäder och arbetar för att kunna ta upp frågan inom ramen för Förenta nationernas råd för mänskliga rättigheter framöver. Vi förbereder också marken för en resolution mot dödsstraffet i Förenta nationernas generalförsamling.

Jag kommer att agera för att EU ska fortsätta sitt arbete för dödsstraffets totala avskaffande och – som ett delmål – för införande av moratorier.

Vad gäller situationen i Folkrepubliken Kina välkomnar jag de utfästelser som det kinesiska ledarskapet avgav i samband med att deras ansökan om att arrangera de olympiska spelen 2008 beviljades. Att Kina lever upp till dessa utfästelser är av avgörande vikt för Kinas internationella anseende och det internationella förtroendet för Kina framöver. Jag utgår från att det kinesiska ledarskapet är medvetet om detta.

Dödsstraffets avveckling samt MR-situationen i Kina är föremål för regelbunden dialog mellan EU och Kina, bland annat i samband med den återkommande MR-dialogen. Sverige tar även upp frågan i olika bilaterala sammanhang. Jag adresserade själv dödsstraffets tillämpning i Kina i mitt ovan nämnda tal inför Förenta nationernas råd för de mänskliga rättigheterna.

Beträffande närområdet kan man konstatera att det sedan augusti 1996 i praktiken råder moratorium på avrättningar i Ryssland. Ett av villkoren för Rysslands inträde i Europarådet var att landet förpliktade sig att i lag införa ett moratorium på verkställande av dödsstraff. Jag beklagar att detta ännu inte skett. Sverige, EU och övriga Europarådsmedlemmar uppmanar regelbundet Ryssland att skyndsamt följa sina åtaganden i denna fråga. Under Sveriges ordförandeskap i Europarådet 2008 kommer vi att uppmärksamma frågan än tydligare, om den då ännu inte lösts.

Regeringen ökar även sina ansträngningar för att med hjälp av bilaterala insatser och samverkan inom EU förmå Vitryssland att ansluta sig till den demokratiska utvecklingen – med respekt för mänskliga rättigheter – som stora delar av Central- och Östeuropa genomgått. I denna utveckling ingår avskaffandet av dödsstraffet. Arbetet måste ske metodiskt och på bred front genom stöd till de positiva krafterna inom det vitryska samhället och genom tydliga signaler till det vitryska ledarskapet när det gäller de positiva och negativa konsekvenserna av deras vägval.

Avslutningsvis vad gäller Börje Vestlunds fråga är det viktigt att slå fast att de länder som har dödsstraff för homosexuella bryter mot internationell rätt. I enlighet med internationell rätt får dödsstraffet endast tillämpas som påföljd för ”de mest allvarliga brotten”, det vill säga endast uppsåtliga brott som lett till att släcka liv.

Tillämpningen av dödsstraffet för HBT-personer understryker också problematiken med dödsstraffets diskriminerande och rättsosäkra tillämpning i intoleranta och repressiva statsskick.

Sverige driver, tillsammans med våra nordiska grannländer, årligen en resolution mot summariska, utomrättsliga och godtyckliga avrättningar i Förenta nationernas generalförsamling. I denna resolution tar vi särskilt upp det oacceptabla och illegala i att avrätta någon på grund av vederbörandes sexuella läggning.

Det omfattande arbete som Sverige och EU lägger ned för att avskaffa dödsstraffet globalt inbegriper också att de länder som bestraffar homosexualitet med döden ska upphöra med detta. Vårt mål är emellertid mer långtgående; homosexualitet måste avkriminaliseras helt och hållet i alla rättsordningar.

Jag har i en tidigare interpellationsdebatt (2006/07:72) svarat på hur regeringen arbetar internationellt mot diskriminering av HBT-personer och vill därför även i dag hänvisa till detta.

Anf. 35 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Jag tackar för utrikesministerns svar.

I mars 1807, alltså för 200 år sedan, såg William Wilberforce i underhuset tillsammans med lord Granville i överhuset till att förmå Storbritannien att avskaffa slaveriet. Även om det fortfarande i dag förekommer former av slaveri – vi talar om trafficking, och vi kan också se det på den afrikanska kontinenten och på en del andra håll – togs i och med besluten i överhuset och underhuset ett viktigt steg mot ett globalt avskaffande av slaveriet. Och i dag är slaveriet avskaffat i världen, åtminstone i formell mening. Vi har också globalt avskaffat tortyr, även om vi vet att det förekommer.

Jag tror att det nu är dags att också ta det tredje steget, att vi också globalt ska förmå alla länder att avskaffa dödsstraffet. I linje med slaveriets avskaffande, och i linje med tortyrens avskaffande, är det nu dags att avskaffa dödsstraffet globalt.

Jag gläder mig åt den tydliga värderingsmässiga hållning som utrikesministern ger uttryck för i sitt svar på min interpellation.

För ungefär två månader sedan – i början av februari detta år – genomfördes i Paris den tredje världssamlingen mot dödsstraffet. Glädjande nog var Sverige ett av en handfull länder som också ekonomiskt stödde och möjliggjorde denna träff.

Det man från flera håll vittnade om var dels att det fanns det hoppigivande och glädjande tecken från till exempel Filippinerna och Mexiko, dels att det fanns oroväckande tendenser från till exempel Iran, Irak och Folkrepubliken Kina.

Det alla delegater sade var att det är viktigt att vi på olika sätt markerar och gör gemensamma ansträngningar vad gäller ideella organisationer och kyrkor men också stater och länder.

Att utrikesministern och jag står här i riksdagens talarstolar, herr talman, är ett av många synliga bevis på ett internationellt engagemang för dödsstraffets avskaffande.

Jag gläder mig också åt utrikesministerns skrivningar på s. 2 i sitt skriftliga svar på min interpellation. Där markerar han den europeiska gemenskapens ambition att verka för ett globalt avskaffande av dödsstraffet men också att utrikesministern själv i FN den 12 mars tagit upp frågan och betonat Sveriges mycket tydliga värdemässiga hållning.

Jag har några frågor som jag skulle vilja ställa till utrikesministern med anledning av hans svar.

Min första fråga gäller resultaten av samtal som förts dels med Ryssland kring att man rent faktiskt har ett moratorium mot dödsstraff och om man också lagstiftningsmässigt skulle kunna stadfästa det moratorium som man rent praktiskt har.

En andra sak gäller det Vitryssland där utvecklingen tyvärr lämnar mycket övrigt att önska. Jag är dessvärre benägen att tro att det även inom detta område finns skäl att vara orolig och bekymrad.

En tredje sak gäller Fastlandskina, Folkrepubliken Kina, som enligt seriösa oberoende beräkningar antas svara för ungefär 95 procent av världens alla dödsstraff. Siffran 10 000 avrättningar om året – färre nu och fler tidigare – har nämnts i sammanhanget.

Min andra fråga är om utrikesministern tror att vi kan göra mer från svensk sida – från regeringen och möjligtvis också från riksdagens sida.

Min tredje fråga är om vi har för avsikt att i likhet med sessionen i Paris för dödsstraffets avskaffande även stödja en fjärde session. Tanken är att den ska hållas i Schweiz.

Min fjärde fråga är om vi på något eget sätt med värdskap skulle kunna förmå demokratier som Taiwan, Japan och USA att ta steg mot ett globalt avskaffande av dödsstraffet.

Anf. 36 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Egentligen skulle jag tacka för svaret. Men jag vet inte riktigt vad jag ska tacka för, för det jag fått som svar på min interpellation är en hänvisning till en annan interpellation. Det blir något komplicerat om vi ska diskutera ett interpellationssvar som är några månader gammalt. Jag kan tycka att det blir lite krångligt när vi ska ha det på det sättet. Men jag får väl på bästa sätt försöka argumentera med utgångspunkt i detta.

Också jag tycker att frågan om dödsstraff är en oerhört viktig fråga. Det är väl en fråga där vi ska vara väldigt glada över att det finns en total politisk enighet. Det finns inga tveksamheter när det gäller var vi som land står i just denna fråga och har inte funnits på väldigt många år. Det ska vi vara väldigt glada över.

Det som har varit problemet när det gällt HBT-personer och deras situation – egentligen kan man säga att situationen är lite knepig – är att en del länder som haft dödsstraffet väldigt länge och som inte tillämpat det helt plötsligt har börjat tillämpa det. Det finns också länder, bland annat Iran, som hela tiden har tillämpat dödsstraffet. Diskussionen om Iran och dödsstraffet för HBT-personer eller homosexuella i Iran har varit känd under en väldigt lång tid. Jag tror att även då utrikesministern första gången inträdde i denna kammare diskuterades just denna fråga. Den är

alltså urgammal. Därför förvånar det mig att man inte har gjort mer när det gäller den typen av land.

Dessutom har vi det som jag tycker är det tydligaste exemplet. Det gäller att länder som får en annan regim och som haft denna slumrande lagstiftning ändå tillämpar dödsstraffet. Uganda är ett bra exempel på det. Jag tycker mig inte ha fått något svar när det gäller om man är mot dödsstraffet. Sverige är ju det generellt sett. Men vad har man gjort?

En annan sak som jag här skulle vilja säga är att jag blev väldigt glad när jag läste regeringsförklaringen och såg att man nu verkligen vill göra någonting på det internationella området. Ingen kan då vara gladare än jag. Sverige är ett land som har kommit väldigt långt, ja, så långt att det på många av de områden där vi HBT-personer här i riksdagen traditionellt är efter år lagt fram motioner nu börjar saknas yrkanden därför att vi har fått igenom det mesta. Det är väldigt positivt.

Nu måste vi gå vidare. Vi måste göra någonting mer. Det är därför som den internationella arenan är så viktig.

Vi har i vårt närområde att på olika sätt bevaka detta genom att som enskilda parlamentariker och ibland som hela partigrupper åka till exempel till Pride i Warszawa eller i Riga. Det finns sådana exempel, utrikesministern, så det här ligger närmare oss än vi tror.

Situationen i Ryssland är naturligtvis också förskräckande. Men det allra värsta förtrycket finns fortfarande i ett antal länder i Afrika och i Asien där man verkligen har det tufft. Som någonting positivt kan nämnas att det i de länder i Sydamerika som tidigare hade det ganska jobbigt med den lagstiftning som fanns där nu har blivit väsentligt bättre. De har nu ändrat sin lagstiftning åt det positiva hållet.

Jag kan se att utrikesministern den 12 december i sitt svar till Birgitta Ohlsson pekade på några saker. Det intressanta i sammanhanget är, skulle jag vilja säga, att få veta hur det har gått med de åtgärder som man har pekat på. Hur kommer man att gå vidare när det gäller att göra någonting åt diskrimineringen och för att HBT-personer ska ha mänskliga rättigheter och samma möjligheter kanske inte helt och hållet som svenskarna men i alla fall på en grundläggande nivå så att vi inte behöver stå här och debattera frågan? Jag tycker verkligen att Sverige är ett föregångsland i detta fall och hoppas att det kan bli en bra diskussion med utgångspunkt i de erfarenheter vi har från Sverige.

Anf. 37 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jag kan förstå Börje Vestlunds problem i den meningen att vi är relativt sams i de här frågorna. Det innebär dock inte att vi ska upphöra med att diskutera dem.

För att ansluta lite grann till vad Hans Wallmark sade kan jag säga att jag tror att det här väldigt mycket handlar om opinionsbildning. Det är klart att regeringen i det arbetet genom diplomatiska insatser, genom olika uttalanden och genom direkta kontakter spelar roll. Men vi ska inte underskatta den betydelse som direkta parlamentariska kontakter och parlamentarisk opinionsbildning har, inte minst – tror jag – när det gäller att påverka länder i vårt eget närområde, som ju Börje Vestlund speciellt nämnde.

Vi tar regelbundet upp dessa frågeställningar i olika multilaterala sammanhang och, där det finns anledning till det, också i bilaterala kon-

takter på olika nivåer. Det kan jag försäkra. Så har det varit, och så kommer det att fortsätta att vara.

När jag framträdde inför FN:s råd för mänskliga rättigheter i Genève, som jag tidigare återopade, var detta en av de punkter som jag nämnde. Detta har dessutom följts upp av den svenska delegationen där på olika sätt.

Men idéer och initiativ kring ytterligare insatser för opinionsbildning – det behöver inte vara konkreta motionsyrkanden, utan de kan framföras också på annat sätt – välkomnas. Jag tror att det är viktigt.

Det ansluter lite grann till vad Hans Wallmark hade att säga; det är ju samma sak. Vi är och har varit eniga. Kanske inte riktigt sedan urminnes tider, men i alla fall så länge denna riksdag funnits i modern form har det varit enighet i denna fråga. Däremot tror jag att det nu finns anledning att diskutera hur vi i olika hänseenden ska öka det internationella trycket i frågan.

Jag var mycket tydlig – det var väl den fråga som jag lade största tyngden vid – när jag talade i Genève. Jag talade mycket specifikt om Kina i det sammanhanget. Det ledde till en uppföljande diskussion både i debatten där – Kina begärde där replik – och i en fortsatt dialog som vi haft med de kinesiska myndigheterna med anledning av vad jag hade att säga där.

Som sagt finns det anledning att föra detta vidare. Jag kan nämna att vid det utrikesministermöte som vi har om tio dagar två veckor i Europeiska unionen kommer vi med all sannolikhet att ha ett meningsutbyte eller en diskussion om hur vi ska föra politiken vidare när det gäller arbetet inom Förenta nationerna. Vi ska vid en eller annan tidpunkt ta upp frågan i generalförsamlingen för att försöka få en resolution. Det är delvis en taktisk frågeställning, där man ska göra detta för att få ett så starkt stöd som möjligt. Den avvägningen ska vi diskutera lite. Det blir avgörande under hösten.

Ryssland och Vitryssland nämndes också. Jag kan försäkra att inte minst nu när vi går in i den period där vi så småningom ska överta ordförandeskapet i Europarådet finns det anledning att intensifiera arbetet, både att begära att Ryssland inför i lag det moratorium som man har och att Vitryssland går längre än så.

Avslutningsvis är det åter viktigt med opinionsbildning och olika idéer om vad vi kan göra mer tillsammans inom den europeiska unionen och med de länder som är speciellt engagerade – Italien är mycket drivande i den här frågan, vilket jag välkomnar – och också i dialog med länder som Japan och USA som nämndes som ju är demokratier och i viktiga hänseenden delar våra värderingar. Men där finns dödsstraffet fortfarande kvar, även om de reduceras antalsmässigt och det finns en ökad tveksamhet. Om man kan få dem att röra sig mer i den riktningen, mot moratorium eller avskaffande, skulle det vara väldigt viktiga steg i riktning mot det globala avskaffande som vi strävar efter.

Anf. 38 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Sverige har en utrikesminister som talar i frågor kring mänskliga rättigheter med en klar och tydlig och hörbar stämma. Glädjande har jag noterat att inte minst en del andra länder i andra frågor som Kommunist-Kuba i någon mening ogillar

den stämman och den kraft som Sverige ger uttryck för. Jag önskar utrikesministern all lycka och välgång i det fortsatta arbetet att tala med en tydlig och stark röst i frågor om mänskliga rättigheter.

Herr talman! Utrikesministern förstod mig precis när han såg att min interpellation var ett av många olika sätt att internationellt uppmärksamma frågan om ett globalt avskaffande av dödsstraff. Vi parlamentariker har en arena för att ge uttryck för detta önskemål. Utrikesministern och regeringsföreträdare har en annan, och tillsammans bör vi nog betrakta varandra som redskap för detta arbete. Jag ser, herr talman, regeringen och utrikesministern som ett redskap för den svenska linjen i det här arbetet. Jag hoppas att utrikesministern kan se oss parlamentariker som nyttiga redskap i detta viktiga internationella och globala arbete. Vi står till förfogande.

Vi gör det inte bara som parlamentariker, en del av oss är samlade som kristna trosbekännare. För oss är det viktigt att inte bara använda de politiska verktygen som parlamentariker utan också prata med andra religiösa trosfränder, oavsett om vi är kristna, muslimer eller judar, och försöka nå ett globalt avskaffande med hjälp av de kyrkliga församlingar som också engagerar sig.

Herr talman! Vi har precis firat påsken. För oss kristna är påskens kors en bild av uppståndelse, förhoppningar och tro. Men det är också, herr talman och herr utrikesminister, en symbol för död och lidande. Korset var det avrättningsredskap som användes för Jesus. Det gör att på samma gång som vi kristna tittar på korset och ser hoppet och försoningen ser vi också döden och lidandet. Så är det med alla former av dödsstraff och med alla former av avrättningar att det handlar om att ta människor av daga. Oavsett om man använder blått plastrep, gas, giftinjektioner eller elektricitet handlar det om att ta en människa av daga. Det är vår uppgift både som parlamentariker och som kristna trosbekännare att där vi har säte, stämman och möjlighet att tala förkasta dödsstraffet och globalt kräva ett avskaffande.

Det gläder mig oerhört mycket att vi har en utrikesminister i Sverige som driver den linjen i de organ där han har säte, stämman och röst.

Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag förstår vad det är för skillnad mellan min interpellation och Hans Wallmarks när jag hör resonemanget om religiösa trosfränder. Det är just de som är vårt stora problem, de religiösa trosfränderna runt om i världen. Vi behöver bara åka över Östersjön till Polen. Vi kan också ta Saudiarabien. Det finns många andra länder som just anför religiösa skäl. Vi får tyvärr aldrig uppleva böner, vi får oftast uppleva lidandet på grund av det religiösa trycket. Det är en väsentlig och allvarlig del som har varit en av orsakerna till att homosexualitet är kriminaliserad och till att HBT-personer förföljs i många länder. Detta är en av grunderna som jag ser det och med den erfarenhet jag har.

Jag skulle vilja ställa några konkreta frågor till utrikesministern. När det har gällt frågorna kring vad man har gjort i FN – man har velat ha en resolution om utomrättsliga avrättningar som Sverige lägger fram i generalförsamlingens tredje utskott – har man fått med HBT-personer i denna resolution tillsammans med de andra länderna?

Den andra frågan gäller att man vill diskutera MR-situationen för HBT-personer i FN:s MR-råd. Har det skett?

OSSE-mötet i Warszawa är intressant med tanke på att man höll det seminariet. Hur ska man gå vidare inom OSSE?

Ekonomiska stöd till HBT-organisationer och aktiviteter runt om i världen är jättebra. Men är det inte så att detta infördes av den förra regeringen och att man inte har avskaffat det? Det är ju jättebra, men det är någonting man inte riktigt kan slå sig för bröstet för i den här regeringen måhända. Men det är bra att man fortsätter med den goda tradition vi startade för ett antal år sedan när vi uppmärksammade det här. Jag tycker att det är viktigt att fortsätta med det, men framför allt är det viktigt att man får konkreta svar om diskrimineringen. Det har inte bara med dödsstraffet att göra. Man kan mycket väl avskaffa dödsstraff i ett land men fortsätta att diskriminera hårt, och det kan gälla på väldigt många områden. Då är vi inte i närheten av de debatter och diskussioner vi har om familjepolitiken, barn och annat i Sverige, utan det handlar om att kunna leva, roa sig, kunna visa sig på gator, kunna sitta på ett kafé. Det är en helt annan sak än det vi diskuterar i det här sammanhanget.

Anf. 40 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Det är alldeles riktigt som Börje Vestlund säger, att de stöd som har nämnts tidigare i interpellationssvar infördes av den tidigare regeringen. Men vi har fortsatt med dem. När man lyssnade på en del inlägg tidigare verkade det som att allting skulle rivas upp. Här fortsätter vi den linje som det har varit enighet om i alla fall.

Några försök till svar på Börje Vestlunds frågor: Ja, i samband med OSSE-mötet om den mänskliga dimensionen i Warszawa anordnade Sverige det seminarium som jag nämnde. Vi kommer att fortsätta att driva frågorna där liksom inom ramen för den granskning som sker inom Europarådet med dess årliga tematiska övervakning av olika länder. Det har tagits upp i FN:s råd för de mänskliga rättigheterna, som jag nämnde i mitt tidigare anförande. Det har också följts upp sedermera.

Det är bara att hålla med Börje Vestlund om att det handlar om diskriminerande, ålderdomliga, fördomsfulla, oacceptabla föreställningar som ibland har religiös botten, ibland annan botten. Där tror jag att den dialog vi kan föra både som partipolitiker, kanske mindre så, och som religiöst engagerade alldeles oavsett trosinriktningen eller icke religiöst engagerade, kan vara väl så betydelsefull när det gäller att åstadkomma den värderingsändring i olika samhällen som ytterst måste till. Lagstiftning är bra, men vi vet också att det finns länder där lagstiftningen ser relativt bra ut men där diskrimineringen av HBT-personer fortsätter i alla fall. Jag vill inte alls säga att Sverige är alldeles fläckfritt i detta avseende heller oavsett den enighet som vi har i denna riksdag. Jag välkomnar möjligheten att diskutera. Jag tror att diskussionen här i kammaren är betydelsefull som en del i denna opinionsbildning. Åtskilliga har deltagit i den.

När det sedan gäller dödsstraffet vill jag bara kort understryka att dödsstraffet är fruktansvärt. Det är ovärdigt varje samhälle med anspråk på att vara mänskligt i något avseende. Också här gäller det att frigöra sig från fördomar och föreställningar som fanns i en gången tid. Det fanns en galgbacke icke bara i Jerusalem utan även i Stockholm som användes

relativt frekvent under en mycket betydande del av vår egen historia intill dess att vi ändrade inställning som vi nu är eniga om.

Det gäller också att vara konsekvent i detta hänseende. Även när de mest vedervärdiga förbrytare ska dömas – Saddam Hussein som ett konkret exempel – ska vi vara konsekventa när det gäller att fördöma tillämpningen av dödsstraffet. Det var vi också när det gällde både Saddam Hussein och de av hans kumpaner som sedan dessvärre också avrättades. Självfallet ska vi ha detta som ett levande inslag i den dialog som vi för med till exempel Iran, som har nämnts i detta sammanhang, både vad gäller dödsstraff och, utan att sammanblanda frågeställningarna helt och hållet, också vad gäller HBT-personer. Vi ska ha högnivåkontakter med Iran under den närmaste tiden, och jag kan lova att dessa frågor ska komma upp i de sammanhangen.

Avslutningsvis: Vår stämma i denna fråga har hörts. Det är ingen tvekan om detta. Det får vi kvitto på i de diplomatiska dialogerna. Den har noterats och den har lett till fortsatta diskussioner. Det är bra, det är tillfredsställande, men det krävs väldigt mycket mer.

Anf. 41 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Jag inledde med att påpeka att det är 200 år sedan som över- och underhusen i Storbritannien formellt sett avskaffade slaveriet. Det skedde inte av en tillfällighet, utan det skedde efter en lång tids debatt och dåvarande opinionsbildning. Så tror jag också att det är med frågan om globalt avskaffande av dödsstraffet. Det krävs åtgärder på en mängd olika plan. Det krävs en regering i Sverige och regeringar i andra länder som säger obehagliga sanningar till ledarna i länder som Folkrepubliken Kina, Iran och även till våra vänner och allierade som USA, Japan och Republiken Kina, det vill säga Taiwan. Därför tror jag att det är viktigt att vi arbetar som både parlamentariker och medmänniskor och i de organ där vi också på andra sätt är aktiva. Det kan vara olika former av ideella organisationer, men det kan också vara kyrkor och samfund.

Jag tycker att det är glädjande att Sverige som en av en handfull nationer var med och stödde den tredje internationella samlingen i Paris för att avskaffa dödsstraffet. Jag hoppas att Sverige fortsätter att vara ett av de länder, även om de bara är en handfull, som ekonomiskt, moraliskt och politiskt fortsätter att stödja arbetet för ett globalt avskaffande av dödsstraffet. Det är inte minst viktigt att vi har ett fokus på Fastlandskina, Folkrepubliken Kina, just därför att alla samstämmiga oberoende granskare visar på att den överväldigande merparten av arkebuseringar och avrättningar i världen sker just i Kina – siffran 95 procent har nämnts. Det gör att det är extra viktigt att vi har ett fokus på just detta väldiga land i öster, inte minst därför att vi kommer att ha en internationell glädje i samband med OS 2008. Då är det, herr talman, brutalt att det sker mot bakgrund av att uppemot 10 000 människor årligen kan avrättas i det landet.

Anf. 42 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! För att avsluta de lite religiösa inläggen här måste jag säga att när det gäller HBT-personers situation är det tyvärr på grund av att ett antal länder har blivit mer religiösa i sin lagstiftning och annat som

förtrycket snarare har blivit värre. Det är det som är orsaken till att jag ville ta upp frågan på det här sättet.

Jag vill slutligen säga att vi måste samarbeta på många olika håll. Vi måste vara tydliga och raka och se till att man får en bättre lagstiftning. Men precis som utrikesministern säger är ju inte lagstiftning allt. Det förekommer diskriminering i våra dagar också i vårt land. Det finns många tydliga exempel på hur brutalt det kan se ut i det svenska samhället.

Det som är intressant här är om vi kan lita på att regeringen tar upp dessa frågor på ett relevant sätt och framför allt tar upp dem i FN, som det står i regeringsförklaringen. Det var min fråga i interpellationen på vilket sätt man kommer att uppfylla de löften man gav till landets HBT-personer i samband med att man avgav regeringsförklaringen. Det tycker jag att jag delvis har fått svar på. Men man har slagit ihop min interpellation med en omfattande och väldigt viktig interpellation om dödsstraffet, och jag har fått ett ganska vagt svar när det gäller HBT-personers situation och det man skulle göra enligt regeringsförklaringen. Jag tycker mig inte ha fått särskilt många nya svar. Det vore intressant att se vad detta arbete kommer att leda till. Jag hoppas verkligen att det kommer att bli mer än det som har varit så här långt i alla fall.

Anf. 43 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Börje Vestlund tycker att han bara delvis har fått svar på vad vi har gjort. I detta vill jag ge Börje Vestlund i allt väsentligt rätt, för i interpellationsdebatten i december skisserade jag ett antal olika saker. Har allt detta skett? Nej, det har det inte, för vi har inte kommit så långt. Men vi har tagit upp frågorna i FN:s råd för mänskliga rättigheter och kommer att ta upp dem i ytterligare sammanhang. När jag håller med Börje Vestlund om att det bara delvis är ett svar ligger det i detta ett åtagande att svaret kommer att fullbordas eller fullföljas i ett fortsatt engagemang i dessa frågor.

Låt mig sedan bara göra den randanmärkningen att jag tror att vi inte ska göra en automatisk koppling – det tror jag i och för sig inte heller var Börje Vestlunds avsikt – mellan religiös tro och övertygelse och fördomar mot HBT-personer. Fördomar kan finnas alldeles oavsett religiös tro, och det finns religiöst troende människor som inte alls har fördomar. Men det finns självfallet anledning att föra dialog med religiösa företrädare som företräder mer ålderdomliga uppfattningar.

Hans Wallmark drog parallellen, vilken jag tycker är slående, med slaveriets avskaffande. Det tog lång tid. Det ledde till ett inbördeskrig i Amerika. Den här frågan kanske inte är av riktigt samma dignitet, för den har inte samma ekonomiska betydelse som slaveriet hade. Men det är i alla fall en mycket stor värderingsförändring som måste ske i ett mycket stort antal länder, bland annat i de allra största länderna i världen. Kina har nämnts. Hans Wallmark nämner siffran 95 procent när det gäller dödsstraffen där och jag tror att jag har nämnt 80 procent. Det gör ingen större skillnad, för det är klart att det är en stor förändring som måste till både värderingsmässigt och i det politiska systemet.

Det enda jag kan lova är att detta, liksom HBT-arbetet, kommer att vara en viktig del av vårt arbete i de forum där vi tror att vi har möjlighet att nå framgång. Det innebär inte att vi ska ta upp det i varje samman-

hang, vid varje tidpunkt, för då tror jag att vi förlorar i trovärdighet. Det gäller att välja forum och tidpunkt, men då ska vi visa styrkan i vårt engagemang. Och initiativ och förslag från riksdagen liksom debatter som denna tror jag bara stärker våra möjligheter att långsiktigt nå framgång i båda dessa hänseenden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2006/07:91
16 april

Svar på
interpellationer

7 § Svar på interpellation 2006/07:331 om situationen i Västsahara och journalisters möjligheter att verka i landet

Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Kalle Larsson har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för Sveriges del samt inom EU och FN för att förmå Marocko att respektera folkrätten och de mänskliga rättigheterna samt medverka till en folkomröstning om Västsaharas framtid. Kalle Larsson frågar också vad jag gör för att stödja svenska journalister som vill kartlägga missförhållanden bland annat i det ockuperade Västsahara.

Västsaharakonflikten har pågått i över 30 år och den fortsätter att föra med sig mycket mänskligt lidande för de direkt drabbade. Den utgör ett latent säkerhetshot i EU:s närområde med negativa konsekvenser för samarbetet och den socioekonomiska utvecklingen inom Maghrebregionen. Samarbetet inom denna region är i dag det minst utvecklade inom någon region, och bara 2 procent av handeln sker internt. Det finns därför många skäl som talar för att konflikten måste få en snar lösning.

Förenta nationerna är en garant för den rådande vapenvilan i området och för att inte särintressen ska få överhanden. Jag betraktar FN:s engagemang som centralt och anser att det bör fortsätta. I säkerhetsrådets resolutioner betonas genomgående rätten till självbestämmande för folket i Västsahara. Sverige förväntar sig i dag att det aviserade marockanska autonomiförslaget blir mycket långtgående och att folket i Västsahara ges en möjlighet att uttala sig om förslaget exempelvis genom en folkomröstning.

Sveriges linje inom EU, som även återspeglas i FN, grundar sig på folkrätten och rätten till självbestämmande för folket i Västsahara. Detta innefattar även en rätt till självständighet, om folket i Västsahara så vill. Vilket förslag till lösning som än övervägs måste rätten till självbestämmande respekteras liksom folkrätten i övrigt. Sverige är pådrivande inom EU för försvar av folkrätten i förhållande till Västsahara.

Vi beklagar Marockos restriktiva inställning till att ge utomstående observatörer insyn i Västsahara. I Marocko, som är föregångare i regionen på en del områden när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna, finns brister vad gäller pressfriheten, i synnerhet rörande Västsaharafrågan. Eftersom Västsahara de facto administreras av Marocko har landet ett särskilt ansvar att värna om och upprätthålla respekten för mänskliga rättigheter i Västsahara.

Att besöka Västsahara ingår som en naturlig del i ambassaden i Rabats uppgifter. Vi hoppas fortfarande att de nordiska ambassaderna snart ska få klarsignal att genomföra det flera gånger uppskjutna besöket i Laayoune.

När det gäller bristerna i pressfriheten och journalisternas möjligheter att arbeta i området söker vi påverka Marocko genom dialog. Inom EU finns flera forum där mänskliga rättigheter diskuteras och vi utnyttjar också våra bilaterala kontakter till att föra en uppriktig dialog. För svensk del skulle vi dessutom gärna se att Minursos mandat utökades så att missionen även fick möjlighet att övervaka att de mänskliga rättigheterna respekteras, vilket generalsekreteraren föreslagit i sin senaste rapport.

Anf. 45 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Tack för svaret.

Denna fråga är angelägen för oss att diskutera i många olika sammanhang. Den har sin grund i en historisk situation som är mycket dramatisk. I över 30 år har det västsahariska folket under Polisarios ledning kämpat för sin nationella självbestämmanderätt. Man har av Internationella domstolen i Haag tillerkänts denna rätt. FN har gjort liknande uttalanden och försökt driva på processen i riktning mot självständighet för Västsahara.

Marocko har å sin sida hela tiden saboterat en folkomröstning, trots att Polisario nyligen har gjort en hel del eftergifter. Marocko har brutit överenskommelser som man själv har varit med om att underteckna. Marocko har en arrogant hållning och har brutit i respekt mot Förenta nationerna. Man har ganska tydligt visat att man avser att nonchalera det västsahariska folkets rätt till självbestämmande och sätta sig över folkrätten i den ockupation eller annektering av Västsahara som råder.

Den utlösande faktorn till att vi i dag står här och diskuterar frågan om Västsahara och pressfriheten var gripandet av journalisten Lars Björk. Han greps för att han försökte rapportera i ett i övrigt knapphändigt medieklimat i västvärlden, och inte minst i Sverige, om de missförhållanden som råder i Västsahara. Han greps, anklagades för uppvigling och för att vara sympatisör med al-Qaida. Det är en vanlig beskyllning i dessa dagar. Ibland är den riktig, nästan alltid oriktig, men många gånger används den som ett svepskäl för att man ska kunna göra lite vad som helst med en person.

Jag ska säga något om det svar som avlämnats. Jag börjar med något för utrikesministern kanske lite oväntat. Jag ska ge beröm för åtminstone två saker.

Den ena är att svaret tydligt och klart visar att det är FN:s engagemang som är centralt och att det bör fortsätta. Det är bra.

Jag vill också säga att det är bra att Sverige i EU har drivit att fiskerivtalet mellan EU och Marocko i sig är ett brott mot folkrätten och att det har kritiserats av Sverige, även om jag är medveten om att det delvis har skett för att EU-nämnden i Sveriges riksdag har agerat i den riktningen.

Jag nämnde att Polisario har gått med på en mängd eftergifter. Man har i praktiken gått så långt som man över huvud taget kan gå. Man har frigivit fångar – Marocko har inte frigivit några och påstår att det inte finns några fångar. Man har till och med gått med på att inflyttade marockaner ska få rösträtt i den folkomröstning som man vill se. Det är en långtgående eftergift som många för bara några år sedan inte trodde att Polisario skulle kunna gå med på.

Det är i ljuset av detta som vi nu måste diskutera frågan. Det förvånar mig ändå lite att det i svaret sägs att det finns aviserat marockanskt autonomiförslag. Det förslaget är avlämnat. Låt oss i dag föra diskussion om detta förslag. Det är ett förslag som inte innehåller något nytt. Det är en uppsättning av åsikter som man kan kalla gammal skåpmat. Marocko är inte berett att ge Västsahara någon självständighet eller att gå med på en folkomröstning som ett första led. Man säger helt enkelt från marockansk sida att man inte är beredd att flytta sig en millimeter från tidigare positioner.

Jag vill gärna höra hur den svenska regeringen ställer sig till detta. Ska man ta FN:s inställning på allvar och stödja den måste man också motarbeta det marockanska förslaget.

Till sist i detta första anförande måste jag fråga: Utrikesministern säger att Marocko är föregångare i regionen på en del områden när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna. Vilka är det? Jag vet att regionen består av en mängd länder, men på vilka områden är Marocko ett föredöme?

Anf. 46 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Det förslag som den marockanska regimen har gett till FN lämnar en del i övrigt att önska.

Kalle Larsson beskrev de eftergifter som Polisario har gjort. Jag, och säkert också ni, känner en rädsla när jag ser de unga västsaharier i ögonen som i över 30 år har levt i flyktingläger eller på ockuperat land. De har lämnat den väpnade kampen och gjort eftergifter, men någonstans finns en gräns för hur länge de orkar. Därför är det så viktigt att vi som har stått upp för det västsahariska folkets rätt att själva välja huruvida de vill leva i en autonom del av Marocko eller ha ett eget land, ett eget Västsahara, är stringenta.

Det förslag som ligger från Marocko innehåller inte folkomröstning i första ledet utan ett autonomiförslag. Det är ett ganska tydligt förslag på hur man skulle kunna administrera det man kallar för den södra delen av Marocko. Samtidigt lämnade Polisario ett eget förslag där man går ifrån att kräva rätten till ett eget land. Hela utgångspunkten för Polisarios förslag är folkomröstning.

Jag blir lite orolig när utrikesministern uttrycker att vi vill ge stöd till Marocko och det förslaget. Jag kan tycka att det är rimligt. Vi vill ge stöd för att komma till en lösning. Det var så du uttryckte det, ursäktat. Men det måste ändå vara så att folket i Västsahara ska veta att vår utgångspunkt är folkomröstning. Den tidigare regeringen var tydlig med det. Det socialdemokratiska partiet är hundraprocentigt tydligt med att folkomröstning och varje folks rätt att själv bestämma är grunden.

Carl Bildt, hur ska du handskas med förslaget? Kommer du att ställa krav på folkomröstning? Är det fortfarande den svenska positionen?

Anf. 47 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jag ska i ärlighetens namn säga att vi hade en liten delikat diskussion om detta för någon timme sedan. Processen med att förbereda interpellationssvar är som bekant relativt omfattande. Svaret överlämnades till riksdagen för ett antal dagar sedan. Frågan var om jag skulle anpassa svaret lite för att kommentera den händelseutveckling som

både Kalle Larsson och Veronica Palm har anknutit till. Jag valde att läsa upp svaret så som det hade lämnats över till riksdagen och inte göra några förändringar i det. Det är anledningen till det som påpekades. Jag håller med om det påpekande som låg i detta.

Det har som sagt lagts fram förslag nu. Den 11 överlämnade Marocko ett förslag till FN:s generalsekreterare, om jag har förstått saken rätt. Detta förslag har vi ännu icke sett. Det har inte cirkulerats inom EU-kretsen. Det lär finnas på några webbsidor någonstans, men vi har inte kunnat ta emot det i den form som man ska ta emot det och därmed icke kunnat analysera det.

Polisario har några dagar därefter publicerat ett motförslag. Det har däremot överlämnats till oss. Vi har ännu icke, om jag ska vara alldeles ärlig – det ska man vara inför kammaren – hunnit analysera de här förslagen från den folkrättsliga utgångspunkt som ska vara utgångspunkten när vi tittar på detta.

Det som har sagts från svensk sida tidigare är att folkrätten och självbestämmandet är utgångspunkten. Vi stöder en politisk process, och kan nu dessa två förslag leda till att vi får en ökad politisk dynamik och rörelse i denna fråga, möjligtvis också en dialog mellan de olika parterna med inblandning och respekt för det som FN har sagt, så är det någonting som vi självfallet ska se positivt på.

Sedan är och var ju folkomröstning ett centralt inslag i FN:s ursprungliga plan. I Bakerplanen fanns väl, om jag inte missminner mig, tre alternativ: självständighet, någon typ av långtgående autonomi och i stort sett status quo. Det är väl någonstans där som man förr eller senare ska försöka få fram det här. Det återstår väl att se i de politiska samtal som jag hoppas kommer. Det har inte funnits förutsättningar under senare år att driva den frågan speciellt aktivt inom FN av skäl som jag tror att debattörerna känner väl till.

Det enda jag kan säga i detta sammanhang är detta: Utöver det jag sade i interpellationssvaret är vi självfallet medvetna om de två förslag som har lagts fram. Jag har ännu inte kunnat ta del av framför allt det marockanska förslaget i dess helhet, ty följande inte kunnat analysera det, och ty följande är jag inte beredd att nu avge någon detaljerad reaktion. När jag säger detta är jag medveten om att jag närmast automatiskt inbjuder till en ytterligare interpellationsdebatt något längre fram, och det har jag absolut ingenting emot, för då kan vi kanske ha lite mer på fötterna när det gäller att bedöma utvecklingen.

Jag ska inte ge mig in för mycket på att kommentera situationen i regionen vad gäller mänskliga rättigheter. Den situationen är i allt väsentligt eländig i nästan alla hänseenden. Marocko har ett något öppnare politiskt system – allting är relativt; även helvetet har sina graderingar – än åtskilliga av de andra länderna, och det är väl det som åberopas. Jag tycker att vi i någon utsträckning kan säga att det är så, och det innebär att vi också har förväntningar på Marocko att man visar öppenhet när det gäller den här frågan.

Vi kommer som sagt att fortsätta studera frågan. Vi kommer också att vara en stor bidragsgivare, liksom den europeiska unionen, till det humanitära arbete som är viktigt för att underlätta för de flyktingar som finns i området och som Veronica Palm anknyter till.

Anf. 48 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Vad snabbt Carl Bildt blev diplomat plötsligt, lite klädsamt. Låt oss i stället föra en diskussion där vi faktiskt kan resonera runt de förslag som föreligger. De är ju utlagda, och om utrikesministern inte har läst dem, så gör det omedelbart efter denna debatt. Jag har all respekt för regeringens handläggning och att UD gärna vill förbereda ministrernas förslag.

Men här har vi alltså att göra med två förslag. Marockos förslag utgår inte från ett erkännande av Västsaharas rätt till självbestämmande enligt vad den internationella domstolen i Haag har fastställt. Det utgår i stället från att man förhandlar om autonomi innan man erkänner Västsaharas rätt till självbestämmande, och sedan kan man möjligen hålla en folkomröstning om resultatet. Detta sker alltså i så fall i strid med folkrätten. Polisario menar i stället att man måste erkänna Västsaharas rätt till självbestämmande i en folkomröstning. Därefter diskuterar man hur självbestämmandet i praktiken ska utformas. Det är ju två helt olika sätt att resonera.

När Carl Bildt säger att detta bör landa i något av de tre förslagen från Bakerrapporten så är det ett uttalande som ger ”extrem vaghet” en helt ny innebörd. Här finns tre förslag som är fullständigt olika. Det som efterfrågades var ändå en svensk position bland dessa förslag.

Lika oklart är det när man säger i det skriftliga svaret, som överlämnades i fredags, att förslaget ska genomföras *exempelvis* genom en folkomröstning. Menar utrikesministern, för att ställa en rak fråga, att Sverige kommer att kunna acceptera en lösning i den västsahariska frågan, som inte inbegriper en folkomröstning i första ledet? Det borde man ändå kunna ställa en rak fråga om och få ett rakt svar på.

När det gäller de mänskliga rättigheterna kan man alltid gradera helvetet, men det som står är att Marocko är en föregångare i regionen, och det antyder närmast en positiv utveckling. Här finns det många goda saker. Kan vi be utrikesministern räkna upp tre goda saker, tre punkter, där Marocko är en föregångare beträffande de mänskliga rättigheterna? Det är ju uttryckligen de mänskliga rättigheterna vi talar om.

Den kände människorättskämpen Amintou Haidar, som greps och våldsamt misshandlades för sitt arbete för ett fritt Västsahara och för mänskliga rättigheter i första hand och kastades i marockanskt fängelse, skulle möjligen invända mot den här beskrivningen. Det skulle förmodligen också de personer som greps efter det att man hade samlats utanför ett fängelse för att välkomna de fångar som skulle släppas och attackeras av marockansk säkerhetspolis. Följden av detta blev att fler människor greps än frisläpptes. Dessa personer skulle möjligen också ha invändningar mot beskrivningen att Marocko är ett föregångsland på området.

Några frågor kräver alltså sina svar. Jag vill gärna ha tre förslag på föregångsområden. Jag vill gärna ha svar på frågan om den svenska positionen är att vi faktiskt kan acceptera en lösning som inte har en folkomröstning som första krav.

Kanske önskar jag också något mer resonemang om hur Sverige kan bidra till att stödja pressfriheten. Finns det funderingar från utrikesministrernas och regeringens sida på det området? Det är ju inte rimligt att ett land som beskrivs här av utrikesministern själv som att man har ett något

öppnare samhälle än andra i regionen trots allt utövar ett så kraftfullt förtryck av människor som vill visa för omvärlden de missgrepp som görs.

Anf. 49 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Det här är ingen lätt fråga. Då hade inte den här konflikten eller ockupationen varat i över 30 år. Det är inte lätt.

Men det som är lätt är att ta ställning och att säga att det faktiskt är så att det är Marocko som är ockupationsmakten, som har bosättare, som bygger mur, som fördriver människor och som fortfarande har politiska fångar i sina egna fångelser. Det är lätt att säga. Det betyder inte att man lätt löser problemet. Men just för att det gäller ockupationsmakten, den starkare parten, så blir vårt engagemang än viktigare. Vi är en liten men ändå ganska högljudd nation som kan ta ställning och som inte har andra intressen. Vi har inga fiskeriintressen, oljeintressen eller naturintressen i Marocko eller i de ockuperade områdena. Vi kan ta ställning bara för folkrätten.

Det landar i två frågor. Den ena är: Hur kan vi fortsätta påpeka de brister som finns, alltså hur Marocko ständigt saboterar och försvarar möjligheterna att komma fram till fred? Hur kan vi fortsätta påpeka det? Vi har nu ett fiskeriavtal. Trots att Sverige röstade emot det gick det igenom. Men hur kan vi fortsätta att aktivt visa den svenska rösten? Avser utrikesministern att göra det?

Det andra är den centrala frågan för diskussionen nu, när det har kommit ett förslag: Är folkomröstning utgångspunkten för en svensk syn på hur den här konflikten ska lösas?

Anf. 50 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Det är väl inte folkomröstning som är utgångspunkten, utan det är självbestämmande som är utgångspunkten. Folkomröstningen kan vara ett medel, men målet är ju självbestämmande. Det som är basen för den inställning som vi har haft är det rådgivande yttrande som kom från den internationella domstolen – det var väl 1975 eller någonting i den stilen – som slog fast detta mycket entydigt. Så är det. Det är den folkrättsliga grunden, och den kan vi inte, får vi inte och kommer vi inte att vika ifrån. Sedan är folkomröstningar ett instrument, men de är inte ett mål. Det är ett viktigt instrument, och jag har svårt att se att det går att gå runt detta.

En politisk överenskommelse skulle vi självfallet välkomna. Det är väldigt svårt att föreställa sig att en sådan politisk överenskommelse skulle vara möjlig att åstadkomma utan folkomröstning på ett eller annat sätt. Det vi kan hoppas på nu är att de två förslag som ligger på bordet sedan bara några dagar tillbaka, som inte heller var kända för Kalle Larsson när han ställde sin interpellation och som han därför inte frågade om, kan leda till åtminstone en viss dynamik. Det är en förhoppning, och utrikespolitiken måste även ha ett inslag av förhoppningar, liksom för övrigt av diplomati.

Det finns säkert anledning att återkomma till frågan både när vi haft möjlighet att analysera förslagen mer ingående än vad som nu varit fallet och när vi möjligtvis även kunnat se ifall förhoppningarna om en viss

politisk dynamik infriats. Grunden är emellertid folkrätten och självbestämmandet på det sätt som jag här uttryckt.

Marockos interna utveckling ska vi måhända diskutera vid något annat tillfälle, men man kan notera att Marocko inom flera områden tagit initiativ och lanserat nya lagar, vilket tyder på en vilja hos statsmakterna att utveckla landet i en mer demokratisk riktning och stärka respekten för de mänskliga rättigheterna. En större pressfrihet finns sedan några år, och en ny presslag är på väg.

Marockos anspråk på suveräniteten över Västsahara är dock ett särskilt känsligt kapitel som inte får ifrågasättas, vilket Kalle Larsson också berör med de exempel han tar upp. Särskilt journalister och andra som visat sympatier för självständighetsrörelsen har haft betydande problem. Det är därför vi haft anledning att ha synpunkter, och denna diskussion är ju ett uttryck för detta. Det hindrar emellertid inte att vi även kan notera de andra inslagen som finns.

Med detta vill jag säga att jag gärna återkommer när vi haft möjlighet att, lite mer utförligt än vad som nu varit fallet, titta på de förslag som kom för bara några dagar sedan.

Anf. 51 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Det är klart att vi återkommer till frågan. Det finns ett stort intresse i Sveriges riksdag, vilket jag tror att vi ska vara glada för. Att det dessutom går att resonera mellan partier, och också vara överens om en del saker, tror jag kan vara betydelsefullt.

Samtidigt hör jag utrikesministern säga att diplomati har en plats i utrikespolitiken, och han har förstås rätt. Men diplomati utövas i första hand av diplomater, inte, trots allt, av ministrar som har att företräda en politisk åsikt och vision. Jag efterfrågade den visionen när jag undrade var utrikesministern egentligen står.

Målet är självbestämmande på det sätt jag här beskrivit, säger Carl Bildt. Vilket är det sätt som Carl Bildt här beskrivit självbestämmandet på? Det kan exempelvis ske genom en folkomröstning. Det kan landa i en dialog och ett resonemang kring något av de tre varianterna i de båda förslagen. Det är inte mycket till klara besked måste jag konstatera. Det finns ingen tydlig linje.

Jag tror att det är diplomaten som tagit på sig kostymen i morse, inte utrikesministern. Vid en del tillfällen skulle jag kanske välkomna det, eftersom jag inte är överens med Carl Bildt om den utrikespolitiska synen. Jag tror emellertid att den politiska debatten vinner på att vi försöker föra den utifrån de politiska visioner, idéer och framtidsinsikter som vi har. Där är jag besviken på svaret. Vi ska återkomma, och jag kommer att kräva bättre svar om hur man ställer sig till de förslag som redovisats. I vilken ordning saker och ting ska göras är en helt avgörande fråga.

Man ska veta att Polisario gått så långt de någonsin kan. Man ska veta att Marocko just nu stryper livsmedelstillförseln till flyktinglägren, som för att svälta ut människorna. Man ska veta att dagarna för hur länge människor står ut börjar bli räknade. Det som då krävs är inte bara diplomati, utan det krävs också en tydlig svensk hållning.

Anf. 52 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att den grundläggande inställningen förblir den som jag redovisade. Den grundar sig på folkrätten. Yttrandet gjordes 1975. Det innebär att vi betraktar området som annekterat.

Nu har vi plötsligt hamnat i en diskussion om diplomati eller inte diplomati. Jag är kanske i någon utsträckning yrkesskadad såtillvida att jag tror att konfliktlösning också kräver diplomatiska insatser, att denna diplomati kan utövas av diplomater men även av andra, exempelvis riksdagsledamöter och statsråd, och att konfliktlösning oftast mår väl av detta. Sedan måste det ske på en fast grund, och den grunden är folkrätten. Det tror jag inte heller att det råder några delade meningar om.

Vi ska analysera de förslag som föreligger. Det tror jag att man ska göra. Man ska respektera bägge förslagen, titta på dem från den grund vi har i folkrätten, och därefter se om det finns förutsättningar för en politisk process som kan föra frågan framåt. Det kan man kalla diplomati. Det kan man kalla konfliktlösning. Det kan man kalla försök till konstruktiv utrikespolitik. Det är inte säkert att det leder till framgång, men den ambitionen finns också i denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:355 om regeringens linje i fråga om folkrätten

Anf. 53 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Urban Ahlin har frågat mig om jag avser att verka för att kriser löses genom FN-systemet, genom diplomati, eller om jag accepterar att stora länder agerar på egen hand.

I grunden är svaret på den fråga Urban Ahlin ställer mycket enkel: Sverige vill att internationella konflikter löses på folkrättens grund, med de bestämmelser som bär upp Förenta nationerna som centrala.

En hörnpelare i den internationella rätten har under lång tid varit respekten för staters integritet. Under senare år har i den internationella diskussionen förts en allt intensivare debatt om staters skyldighet att skydda och agera för individers säkerhet. FN:s förre generalsekreterare har vid upprepade tillfällen slagit fast att skyldigheten att skydda är en fast del av själva FN-stadgan.

Denna diskussion är på intet sätt avslutad, men har dock visat att den tidigare så absoluta principen om staters suveränitet i vissa fall numera kan ifrågasättas. Sverige har i olika sammanhang uttalat sig i allmänna ordalag positivt om staters skyldighet att skydda individers säkerhet.

Utvecklingen under senare år har också aktualiserat frågan om hur olika stater kan agera i fall där folkrätten inte är alldeles klar eller ger en alldeles entydig vägledning. I diskussionen har aktualiserats situationer där uppenbara och allvarliga övergrepp eller hot mot internationell fred och säkerhet ansetts förekomma, men där beslutsfattandet inom till exempel FN:s säkerhetsråd av olika skäl varit blockerat.

Under det kalla krigets tid skedde olika typer av militära interventioner i andra länder ofta med grova kränkningar av folkrättens principer.

Den sovjetiska invasionen av Afghanistan 1979 kan tjäna som ett av flera exempel på detta.

Med det kalla krigets slut fanns det nya förhoppningar om en internationell ordning där staternas faktiska agerande entydigt grundades på folkrättens principer. När Irak 1991 invaderade Kuwait var det möjligt att – i tillägg till Kuwaits rätt till individuellt och kollektivt självförsvar – även stödja självförsvarsrätten genom ett uttryckligt beslut i FN:s säkerhetsråd. Beslutet gav de stater som samarbetade med Kuwait ett uttryckligt mandat att även återställa fred och säkerhet i regionen med militära medel.

De beslut som fattades av FN:s säkerhetsråd under detta skede innehöll vittgående förpliktelser för Irak om bland annat verifierbar och total avrustning av massförstörelsevapen.

I samband med uppblossandet av nya oroligheter i Kosovo 1998 och 1999 aktualiserades åter folkrättens principer. Sedan en förhandlingslösning misslyckats inledde Nato en militär offensiv mot dåvarande Jugoslavien i det uttalade syftet att förhindra en humanitär katastrof. Det folkrättsliga stödet för detta militära ingripande var långt ifrån entydigt. Trots detta uttalade den svenska regeringen sitt stöd för Natos beslut om militärt ingripande.

När konflikten kring Iraks oförmåga att verifiera att man totalt avvecklat massförstörelsevapen blev akut 2002 och 2003 aktualiserades folkrättsfrågorna ännu en gång. Och åter var vi i en situation där folkrättens regler gav utrymme för delvis olika tolkningar.

Diskussionen ska ses mot bakgrund av att Irak allvarligt brutit mot folkrätten på ett flertal sätt före invasionen 2003. Kränkningarna av de mänskliga rättigheterna var omfattande, och Irak vägrade att fullt ut efterleva säkerhetsrådets beslut. Vidare hade Irak under Saddam Husseins decennier vid makten en historia av synnerligen allvarliga brott: två anfallskrig mot Iran respektive Kuwait, anfall med kemiska vapen mot såväl Iran som den egna kurdiska befolkningen samt krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten mot både grannländer och den egna befolkningen. Den irakiska regimen uppfattades kort sagt som ett hot mot såväl regionen som sitt eget folk, och denna känsla förhöjdes självfallet av misstanken att Irak innehade massförstörelsevapen.

När en koalition av stater i mars 2003 gick till militärt angrepp mot Irak skedde det utan ett sådant mandat från FN:s säkerhetsråd som hade varit fallet 1991. Den dåvarande svenska regeringen hade uttalat att den hade varit beredd att ge sitt stöd till operationen om ett sådant mandat hade erhållits. Dock valde USA och dess allierade att inte avvakta resultatet av vapeninspektörernas arbete och att inte fullfölja ansträngningarna att söka ett säkerhetsrådsmandat, och uttalade att man ansåg att en tillräcklig folkrättslig grund redan fanns i tidigare beslut av FN:s säkerhetsråd.

I både Kosovo och Irak fanns det alltså folkrättsliga frågetecken av olika slag. Från svensk utgångspunkt har vi all anledning att såväl hävda folkrättens grundläggande betydelse i de internationella relationerna som betydelsen av att denna utvecklas i ljuset såväl av utvecklingen som av de starkare krav vi i dag har på att kunna ingripa i vissa extrema situationer.

Prot. 2006/07:91
16 april

Svar på
interpellationer

Men självfallet – för att återgå till Urban Ahlins fråga – är det vår grundläggande uppfattning att konflikter ska lösas på folkrättens grund och inom de ramar som Förenta nationernas stadga och institutioner anger.

Urban Ahlins fråga nämner bara FN, men andra aktörer har också centrala roller att spela i enlighet med folkrätten. Den europeiska unionen är en global aktör som spelar en allt viktigare roll för att förebygga och hantera kriser.

Då Urban Ahlin, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Veronica Palm i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 54 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Det är inte helt tydligt vad utrikesministern tycker i den här frågan, och det är inte helt enkla frågor. Det är både jag och Urban Ahlin medvetna om. Men en fråga kan ändå vara tydlig, och jag skulle vilja be utrikesministern att något förtydliga detta: Anser utrikesministern att det invasionskrig som den amerikanskledda koalitionen genomförde för i dag fyra år sedan vilade på en folkrättslig grund? Man trotsade ju ett visserligen oenigt säkerhetsråd men ett säkerhetsråd som näst intill hade majoritet – även om det finns vetoländer – och valde att invadera ett annat land under pågående förhandlingar och undersökningar fastän IAEA hade bett om mer tid för att kunna genomföra dessa undersökningar.

Den svenska regeringen var redan samma dag som kriget startade tydlig med att man ansåg att kriget var folkrättsvidrigt, att det alltså stred mot folkrätten. Moderaterna tvekade kring om det fanns en folkrättslig grund. Folkpartiet tyckte nog att det möjligen skulle kunna tänkas finnas en folkrättslig grund, och Jan Björklund hade som företrädare och vice ordförande för Folkpartiet redan ett halvår tidigare sagt att han tyckte att Sverige skulle ingå i en sådan koalition, utan folkrättsligt mandat. Det sista sade han inte, men utan säkerhetsrådsbeslut och med egna militärer.

Den svenska positionen då var tydlig: Detta är ett folkrättsvidrigt krig. Men frågan är hur den svenska positionen ser ut i dag. Det här är viktigt. Inte för att rannsaka vad Bo Lundgren har sagt och vad Fredrik Reinfeldt och Carl Bildt säger utan för att kunna veta vad Carl Bildt och Fredrik Reinfeldt kommer att säga i framtiden. Det här är det exempel vi kommer att kunna gå tillbaka till för att se hur stark den folkrättsliga grunden är i svensk utrikespolitik.

Det var ju inte ett säkerhetsrådsbeslut. Det var inte en inbjudan av Saddam Hussein. Det är tveksamt om man kan kalla det för en humanitär intervention då det inte handlade om en *akut* humanitär intervention. Det är också tveksamt att kalla det självförsvar.

Frågan till Carl Bildt kvarstår: Är det så – nu ska vi se så att jag formulerar det här rätt för det är ett komplicerat material – att omständigheterna kring kriget mot Irak gör att man kan bortse från säkerhetsrådets beslut och ändå säga att det vilade på en folkrättslig grund, och i så fall hur? Min, Urban Ahlins och den dåvarande svenska regeringens position var tydlig: Det vilade *inte* på en folkrättslig grund. Det var en folkrättsvidrig invasion.

Anf. 55 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Det är lite av en historisk återblick som Veronica Palm och Urban Ahlin har inbjudit till här, och eftersom jag var aktiv i diskussionen vid den tidpunkten skulle jag gärna vilja korrigera Veronica Palm när hon säger att den dåvarande svenska regeringen från dag 1 sade att det var en folkrättsvidrig invasion. Det är inte rätt. Den socialdemokratiska regeringen vacklade eller var osäker på hur man egentligen skulle ställa sig till detta.

Jag har tagit fram ett citat som jag använde i en debatt i mars 2003. Göran Persson sade den 25 mars 2003 i ett anförande på Försvarshögskolan, tror jag, följande apropå Irakkriget: ”Skyddet för mänskliga rättigheter är centralt i folkrätten och i FN-stadgan.” Sedan fortsätter han: ”Statssuveränitet kan inte längre åberopas av den som utför grova och systematiska kränkningar.”

Detta sade Göran Persson då. Möjligen backade han senare något från denna ståndpunkt, men det var helt klart att han som statsminister 14 dagar efter Irakinvasionen var ganska öppen för möjligheten att motivera en kränkning av Iraks statssuveränitet mot bakgrund av de grova kränkningar som hade utförts i Irak under lång tid.

Apropå det som Veronica Palm drog upp med Jan Björklund vill jag också påpeka att Göran Persson vid den här tidpunkten sade att man kanske kunde tänka sig ett fältsjukhus från svensk sida. Men ett fältsjukhus är inget annat än ett militärt förband. Jag tycker att man gör det för lätt för sig om man nu i efterhand och med facit i hand försöker säga att det var helt glasklart folkrättsvidrigt.

Det här var två citat från Göran Persson. Man kan fortfarande diskutera om det var folkrättsligt korrekt eller inte. Vi hade i utrikesutskottet vid den tidpunkten två olika folkrättsprofessorer med två olika åsikter. Den ene hävdade att det var ett folkrättsbrott, och den andre att det inte var ett folkrättsbrott. Att det inte var ett folkrättsbrott skulle, som i det fall när man sade att det inte var ett folkrättsbrott, kunna hävdas med hänvisning till de nästan tio års brott mot olika säkerhetsrådsresolutioner som Saddam Hussein och hans regim gång efter annan hade gjort sig skyldiga till. Det skulle kunna motivera att man ingrep med våld på detta sätt.

Vi kan naturligtvis diskutera historien, men jag tycker egentligen inte att det är så väldigt intressant vad den svenska regeringen och den svenska oppositionen sade då, eftersom det nu delvis är en annan situation. Nu har vi en doktrin som säger att världssamfundet har en skyldighet att skydda, kan man säga. Det har diskuterats kring Darfur, och det finns även andra exempel. Men då är ju frågan: Hur ska detta implementeras? Det tycker jag är en viktigare fråga för världssamfundet och även för oss som aktörer inom Europeiska unionen. Vi måste skaffa oss instrument för att hävda denna skyldighet att skydda, och det har vi inte i dag. Det bevisas delvis av Darfur men även i andra sammanhang.

Anf. 56 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Veronica Palm säger att det här inte är helt enkelt, och i den delen tror jag att det råder en rörande enighet mellan alla som deltar i diskussionen.

Det var delvis för att göra det hela ännu mindre enkelt som jag också förde in diskussionen om Kosovo i sammanhanget. Där inleddes ju Natos militära operationer mot bakgrund av att man under förhandlingarna i Rambouillet hade sagt åt den serbiska sidan att skriver ni inte under det här förslaget så kommer vi att inleda militära operationer och flygbombningar av er. Av skäl som man kan diskutera valde den jugoslaviska sidan att inte skriva under, och därmed inleddes flygoperationerna. Det säger sig självt att detta från folkrättslig utgångspunkt var något diskutabelt, för att använda en synnerligen diplomatisk formulering, men man har i efterhand konstaterat att även om detta inte var legalt så var det på ett eller annat sätt legitimt. Det illustrerar lite av problematiken.

Jag anknyter gärna till Carl B Hamilton som refererade den diskussion som gick fram och tillbaka i Sverige på den tiden. Jag kommer väl ihåg att det inte var alldeles lätt att uttyda vad den dåvarande svenska regeringen tyckte och tänkte i den här frågan, och det var ju ett uttryck för de olika folkrättsliga tolkningar som fanns. Det handlade om att försöka tolka vad två helt olika resolutioner betydde. Dels var det resolutionen 687 från Gulfkrigetets slut som var en eldupphörresolution där det fanns en möjlighet ty följande: Om man bedömde att den andra sidan bröt mot eldupphör kunde per definition den andra sidan ingripa. Om Irak bröt mot bestämmelserna i eldupphörresolutionen fanns det en möjlighet att tillgripa våld. Det var med stöd av denna resolution som olika militära ingripanden skedde vid olika tidpunkter.

Resolutionen 688 ledde sedan till att man etablerade de så kallade flygförbudszonerna. Jag tror inte att den svenska regeringen någonsin uttalade sig om detta, och det var förmodligen mycket klokt så. Även där kan det sägas att man inte hade något entydigt folkrättsligt mandat för det som då inträffade.

Resolutionen 687 var då fortfarande giltig, det vill säga våldsmandatet som fanns i detta. Det fanns det som hävdade det, och det fanns förmodligen fler som hävdade att det inte gjorde det. Sedan fanns resolutionen 1441, som tillkom i just detta skede.

Man sade från säkerhetsrådet, rätt eller fel, att Irak var i *material breach*, ett allvarligt brott mot de åtaganden som man hade ingått i resolution 687. Det innebar inte att det i denna resolution fanns något som kunde tolkas som ett entydigt mandat för våldsanvändning, det ska sägas. Det var diskussionen om tolkningen av kombinationen av båda dessa två resolutioner det handlade om.

Det är fullständigt självklart att det inte fanns något fullständigt folkrättsligt mandat för det som därefter inträffade. Men det faktum att denna diskussion då kunde föras fram och tillbaka, och fortfarande kan föras fram och tillbaka, visar komplexiteten i situationen.

Jag utgår från att den dåvarande svenska regeringen hade välkomnat att säkerhetsrådet hade fattat ett beslut som hade gett ett mandat för det som då inträffar. Det var så jag uppfattade det som då uttalades från regeringen Persson.

Det är självklart att denna svenska regering, om man tittar på framtida situationer, kommer att sträva efter att till det yttersta få folkrättsliga mandat för operationer av detta slag. Det ska inte inträffa utanför systemet.

Det har varit en diskussion, och Carl B Hamilton anknöt till den, om skyldigheten att skydda. Vad gör vi i situationer där det är uppenbart att regeringar inte lever upp till detta men där samtidigt FN:s säkerhetsråd är blockerat? Jag skulle önska att det fanns ett klart svar på den frågan.

I den mån det finns ett sådant klart svar vet inte jag vilket det är. Jag tror att vi får ha en löpande diskussion om de konkreta fallen. Men så långt det över huvud taget är möjligt är det folkrätten – och i synnerhet när det gäller användningen av militärt våld – och explicita beslut i FN:s säkerhetsråd som ska vara det Sverige strävar efter.

Vi får när vi diskuterar den historiska situationen i Irak eller Kosovo konstatera att det inte är fullt så enkelt i samtliga fall. Vi hoppas att framtiden kommer att vara enklare än historien. Men vi kan inte vara alldeles säkra.

Anf. 57 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Urban Ahlin valde att inte interpellera om Kosovo. Det är för att det ändå är en skillnad mellan den invasion som man gjorde i Kosovo och den som man gjorde i Irak. Den debatt vi har är om nivåerna av stöd i folkrätten.

Det sker en ständig utveckling av folkrätten. Skyldigheten att skydda är någonting som vi försöker att hitta instrument för, som Carl B Hamilton frågade efter. Vi måste också se vad vi menar med skyldighet att skydda. Det gäller att hitta fram till det. Nästa interpellationsdebatt kommer att kunna handla om det.

Vi kan ta Kosovo som ett exempel. Där hade man uppnått en kvalificerad majoritet. Kina gick som vetoland in och hindrade en humanitär intervention. Där var det inte lika komplicerat som det var när det gäller Irak. Det säger jag för att bemöta Carl B Hamilton.

Göran Persson säger dagen när invasionen har inletts i den här kammaren i en särskild debatt angående Irakfrågan: ”Till skillnad från USA kan Sverige inte se annat än att ett militärt angrepp på Irak utan stöd av beslut i säkerhetsrådet strider mot folkrätten. För detta ska USA och dess allierade kritiseras.”

På den punkten var det glasklart vad den svenska regeringen tyckte om invasionskriget. Men det är inte enkelt. Det är därför jag ställer frågan. Tanken var naturligtvis hela tiden att det i bakgrunden skulle finnas ett artikel 7-hot. Annars hade man inte kunnat genomföra vapeninspektionerna. Man trotsade säkerhetsrådet och gjorde en folkrättsvidrig invasion.

Frågan är dock inte av i första hand historisk karaktär. Vi måste kunna orientera oss när nu folkrätten utvecklas. Vi ser att vi har nya instrument. Konflikter ser annorlunda ut, precis som utrikesministern säger i sitt första svar. Brotten sker mer för att stater kränker individer.

Där har vi som världssamfund ett ansvar. Hur ska vi kunna använda folkrätten? Min fråga är: Anser Carl Bildt att orsakerna till kriget i Irak hade uppnått den nivå som gjorde att det var rimligt att kalla detta för ett folkrättsriktigt anfallskrig?

Det är viktigt att veta i framtiden för att kunna veta hur vi ska kunna hantera situationer. Hur kommer Sverige att ställa sig nästa gång som ett stort land säger: ”Vi trotsar säkerhetsrådet. Vi tycker att det här landet

har betett sig illa. Vi tycker att den här diktatorn är eländig"? Vad kommer den svenska regeringens position att vara då?

Anf. 58 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Till att börja med, herr utrikesminister och Veronica Palm, tror jag att den svenska regeringen uttalade sig positivt eller accepterande om flygförbudszonen i norra Irak vid den tiden.

Frågan är vad den nuvarande regeringen ska göra i en liknande situation. En sak är vi allihop överens om. Det är att folkrätten utvecklas. Vi har olika fall, och man kommer till lite olika slutsatser. Aktörerna agerar utifrån prejudikat i framför allt säkerhetsrådet.

Jag ska fortsätta med linjen: Vad gör vi egentligen när vi har ganska klara fall? Jag tycker att Veronica Palms fråga egentligen inte är så intressant. De intressanta fallen är tillräckligt många. Där är det fullständigt glasklart när vi har en regim som är vidrig, vedervärdig och så vidare. Det finns massor med sådana regimer. Var går gränsen när man ska ingripa?

Som jag förstår det är vi alla överens om att det finns en gräns som man inte kan överskrida utan att omvärlden bör ingripa. Frågan är var den gränsen går. Då är inte Irakkriget eller den tidigare historien särskilt intressant längre.

Jag har för egen del, med tanke på att det kalla kriget är slut och trots att man kan blanda ihop militär och humanitär personal, kommit till en slutsats som jag dock ännu inte fått med mig mitt parti på, men jag har motionerat till vårt landsmöte. Jag har inte heller fått med mig regeringen.

Jag anser att man till exempel ska använda biståndsmedel för att finansiera insatser av polis och militär i den här typen av situationer där det primära är att stabilisera situationen för att sedan kunna komma in med bistånd och humanitära insatser.

Anf. 59 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Herr talman! Jag ska först anknyta till det Veronica Palm sade. Jag tror att jag var tydlig i otydligheten i den meningen att det är alldeles tydligt att det inte fanns något entydigt folkrättsmandat. Det hade varit bättre om det hade funnits det. Det är tveklöst så.

Samtidigt var det en situation där säkerhetsrådet i resolutionen 1441 hade sagt att Irak befann sig i *material breach* av de åtaganden och beslut som under FN-stadgans kap. 7 hade ålats Irak. Det är vad som gör att vi här befann oss i en gråzon. Men gråzon eller inte gråzon så fanns det inte något entydigt folkrättsligt mandat för detta. Det ska vara alldeles klart.

För Kosovo var det en annan situation. Där fanns inga säkerhetsrådsresolutioner över huvud taget. Det fanns inget 687 och inget 1441. Det fanns över huvud taget ingen motsvarighet. Där var det så – och där finns en parallell i och för sig – att det hade förts förhandlingar under militärt hot. Det är klart att så också var fallet i Irak under lång tid. Den verksamhet som utfördes av FN:s olika inspektörer och annat i Irak under relativt lång tid skedde under konstant hot om militärt ingripande. Det är tveksamt om det hade varit möjligt att åstadkomma någonting av detta om inte det militära hotet hade funnits.

I ärlighetens namn ska sägas att FN-stadgan uttryckligen förbjuder militärt hot. Det som skedde under lång tid och som jag tror att vi alla då bedömde som nödvändigt och fortfarande inte har anledning att i grunden kritisera var brott mot vad som rätt entydigt står i FN-stadgan om förbudet att använda militärt hot i umgänget mellan stater. Det illustrerar komplexiteten i framför allt materia vad gäller Iran.

Det här gäller det som inträffade förr. Det är i någon utsträckning en historisk diskussion. Det innebär inte alls att den är ointressant. Jag tror att det är viktigt att säga det som jag sade och som jag tror att Veronica Palm, Carl B Hamilton och vi alla är överens om, nämligen att Sverige ska sträva efter att det finns fullständiga fullödiga folkrättsliga mandat för ingripanden. Sedan kan vi hamna i extremlägen, och dem får vi ta ställning till då.

Carl B Hamilton reser den synnerligen intressanta fråga som vi kanske kommer in på i nästa debatt: Vad gör vi då? Vad gör vi i en situation där det är blockerat på ett eller annat sätt men där det finns en stark grupp av stater som anser att någonting måste göras? Det första är att förhindra att den situationen uppkommer.

Den mycket intressanta och höggradigt relevanta diskussion som Irakfallet leder till – det kommer ytterligare en interpellationsdebatt om detta under eftermiddagen – är att det svåra beslutet inte är vad man gör då i form av ett ingripande. Det handlar i stället om vad man gör *efter* ett ingripande. Ingripandet i sig skapar ju en dynamik som kanske inte är alldeles lätt att se innan man gör ingripandet. Det är lätt att besluta om ett ingripande men svårt att hantera ingripandets konsekvenser.

Det leder mig tillbaka till min slutsats att det folkrättsliga mandatet är viktigt. Det är lättare att hantera konsekvenserna om man har ett brett politiskt stöd som kommer till uttryck i ett tydligt folkrättsligt mandat.

Men detta är delvis andra diskussioner, som bara illustrerar komplexiteten i en materia som vi har all anledning att fortsätta att diskutera med den öppenhet för frågeställningens svårighetsgrad som jag tycker utmärker denna debatt.

Anf. 60 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag ska fatta mig kort. Det har inte skett någon officiell förändring av den svenska positionen. Det här gör det lite komplicerat att föra ett samtal med utrikesministern. Den svenska positionen inför vad som skedde i Irakinvasionen är att det var folkrättsvidrigt. Sedan hade vi en opposition som var väldigt aktiv och som till och med ville sända svensk väpnad trupp utan FN-mandat. Sedan backar vi tillbaka. Då har vi en borgerlig, en annan, regering som säger att det här är komplicerat och att man inte är säker på var det landar. Men man klarar inte av att säga – och det är det som är frågan – hur pass gummiaktig den nya utvecklingen av folkrätten kan vara, för att uttrycka det lite slarvigt.

Det socialdemokratiska partiet tycker, säkert likt alla andra som arbetar med politik på det här sättet, tycker inte att det är enkelt. Det är komplicerat. Folkrätten är inte stadfast i sten, utan det sker en ständig utveckling. Men när det gäller de övergrepp där det ges möjlighet att med folkrättslig grund göra humanitära interventioner och kränka staters suveränitet måste det bara få ske i ytterst extrema fall. Och så var det inte i Irak.

Anf. 61 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Det är möjligt att Veronica Palm har papperen tillgängliga, men jag tror inte att uttrycket ”folkrättsvidrigt” – för att citera Veronica Palm ordagrant – användes av den dåvarande svenska regeringen. Jag tror snarare att det handlar om de formuleringar som Veronica Palm använde tidigare och som var betydligt mycket mjukare. Jag ska inte använda uttrycket gummiaktiga, men de var betydligt mjukare i sitt ställningstagande.

Som vi konstaterade tidigare var ju den dåvarande regeringen beredd att stödja ett militärt ingripande. Men det är klart att den dåvarande svenska regeringen ville att detta i så fall skulle ha ett entydigt mandat av FN:s säkerhetsråd, och det var rätt. Det entydiga mandatet fanns inte. Det är just detta jag säger; det saknades ett entydigt folkrättsligt mandat för ingripandet.

Sedan får vi i ljuset av erfarenheter – Kosovo, Irak och andra fall – diskutera hur vi ska utveckla det internationella systemet och utveckla folkrätten för att bättre kunna hantera denna typ av utmaningar i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:356 om regeringens linje i fråga om Darfur

Anf. 62 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Urban Ahlin har frågat mig om jag avser att beteckna det som har hänt i Darfur som folkmord.

Sverige har – som bekant – ett mycket starkt intresse av utvecklingen av en internationell rättsordning som gör det möjligt att ställa dem som är ansvariga för de allra grövsta brotten mot de mänskliga rättigheterna och den humanitära rätten till svars.

Även om begreppet folkmord stundtals används i den mer politiska diskussionen i en mer allmän betydelse utgår jag från att Urban Ahlin delar detta intresse och därför ser frågan om begreppet folkmord just mot bakgrunden av utvecklingen av den internationella rätten och dess möjligheter.

Vi vet alla att termen folkmord tillkom när det blev nödvändigt att sätta rättvisande namn och definition på nazisternas oerhörda brott mot det judiska folket – Förintelsen. Det var mot denna mörka bakgrund som begreppet accepterades i den folkrättsliga terminologin och fick sin juridiska utformning i folkmordskonventionen, som antogs av FN:s generalförsamling 1948.

Konventionen definierade folkmord som handlingar begångna i avsikt att utplåna, helt eller delvis, en grupp på nationella, etniska, rasmässiga eller religiösa grunder. Kärnan i det juridiska folkmordsbegreppet är denna avsikt.

I detta ligger att även oerhörda brott inte nödvändigtvis behöver vara folkmord i detta begrepps folkrättsliga bemärkelse. Ett skeende som inte utgör folkmord enligt folkmordskonventionens kriterier kan vara ett brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser.

Även dessa brott tillhör – tillsammans med folkmord – folkrättens allra allvarligaste. Även för dessa brott måste de ansvariga ställas till svars. Och även i dessa fall har omvärlden rätt och skyldighet att agera.

Folkmordskonventionens kriterier är snäva. Implementeringen av denna folkrättsligt viktiga konvention har mot denna bakgrund visat sig svår. Det är också först genom inrättandet av internationella tribunaler som det internationella samfundet egentligen har skaffat sig instrumenten för att kunna tillämpa konventionen fullt ut.

Först 50 år efter konventionens tillkomst fälldes en person åtalad för folkmord. Det skedde i Rwandatribunalen, som inrättades av FN:s säkerhetsråd år 1994.

Domen från Internationella domstolen i Haag i målet Bosnien och Hercegovina mot Serbien, som kom i slutet av februari, visar hur komplicerade folkmordsprocesser är. Domstolen fastställde att massmorden i Srebrenica i juli 1995 var folkmord. Däremot kunde domstolen inte fastställa att folkmord hade ägt rum i andra fall under kriget i Bosnien, framför allt för att beviskraven enligt konventionen inte hade uppfyllts. I sin dom utvecklade domstolen resonemangen kring folkmordsbegreppet på ett sätt som säkert kommer att få betydelse för framtiden.

Fru talman! Situationen för civilbefolkningen i Darfur är sedan flera år tillbaka helt oacceptabel.

Sedan konfliktens akuta inledning våren 2003 uppskattas att över två miljoner människor har fördrivits och att uppskattningsvis 200 000 människor på olika sätt har förlorat livet.

Konflikten hade av allt att döma sin mest brutala fas under 2003 och 2004. Det är i allt väsentligt vad som inträffade under detta skede som har lett till diskussionen om folkmord i folkrättens bemärkelse har förekommit eller inte.

Flera grupper gjorde sig under detta skede skyldiga till övergrepp, men det råder ingen tvekan om att Sudans armé och kanske i ännu högre utsträckning de så kallade janjawid svarade för det mest systematiska våldet.

Det råder stor internationell enighet om att detta våld utgjorde förbrytelser enligt internationell rätt, inklusive grava och omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter, krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten.

Med uppgiften att bland pröva om förhållandena kunde klassificeras som folkmord tillsattes inom FN hösten 2004 en internationell undersökningskommission. I sin omfattande rapport kom denna till slutsatsen att Sudans regering inte kunde anses ha fört en folkmordspolitik. Även om kommissionen ansåg det möjligt att två centrala element i folkmordsfrågan – att döda eller skada respektive att en skyddad folkgrupp varit måltavla för brott – kunde vara för handen, menade man också att den centrala avsikten att begå folkmord verkade saknas, åtminstone vad regeringen beträffade. Samtidigt konstaterade kommissionen att enskilda individer kunde ha agerat med avsikten att begå folkmord.

Kommissionen påpekade dock att det är en uppgift för en kompetent domstol att avgöra om avsikten att begå folkmord existerat eller existerar och rekommenderade FN:s säkerhetsråd att hänskjuta situationen i Darfur till den Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Så skedde också i mars 2005.

ICC undersöker nu det som skett och det som sker. Domstolen kan komma att utkräva ansvar för folkmord, men också för andra grova brott, som brott mot mänskligheten.

Denna process är mycket viktig för att ansvariga inte ska kunna gå fria från straff och för möjligheterna till rättvisa och försoning. Respekten för integriteten i processen gör det självfallet viktigt att stater inte föregriper eller ingriper i de ställningstaganden som domstolen har att göra.

Den 27 februari 2007 offentliggjordes namnen på de första två som anklagas för brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Dessa två personer är alltså inte anklagade för folkmord, vilket dock inte utesluter att domstolen kan komma att utkräva ansvar för folkmord i ett senare skede.

FN:s och ICC:s arbete har självfallet Sveriges fulla stöd. Det kan inte uteslutas att folkmord – i så fall mest sannolikt under åren 2003–2004 – kan ha skett i Darfur. Men hur dessa organ beskriver situationen i Darfur kommer också i fortsättningen att vara vägledande för våra bedömningar.

Viktigt är att denna diskussion inte får avleda oss från att göra det som i dag kan göras för att åstadkomma fred och minska lidandet i Darfur. För att agera finns inget behov av absolut säkerhet i folkmordsfrågan. I mitt svar till Peter Hultqvist den 23 februari 2007 har jag utvecklat regeringens politik i dessa avseenden. Sveriges samlade bistånd till Sudan, inklusive Darfur, kommer i år att uppgå till nära 350 miljoner kronor. Sverige har ett starkt engagemang för att bidra till återuppbyggnaden av södra Sudan. Sverige är en stor humanitär givare. Ansträngningarna för att skydda och bistå den utsatta befolkningen i Darfur måste fortsätta och stärkas.

Vi har fortsatt beredskap för att kunna bidra till en insats i Darfur när förutsättningarna för detta är uppfyllda.

Lidandet i Darfur fortsätter. Måhända är situationen i dag mer komplicerad med såväl mer traditionella strider som strider mellan rebellgrupperingar som kanske till och med dominerande. Detta fråntar inte regeringen i Khartoum dess grundläggande ansvar.

I tilltagande grad är det nödvändigt att se konflikterna i och kring Darfur i ett vidare sammanhang. Ska ytterligare ohyggligt lidande kunna undvikas, måste fredsarbetet ges ett så starkt och ett så entydigt stöd som möjligt. Det är i dag regeringens prioritet.

Då Urban Ahlin, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Veronica Palm i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 63 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Det som utrikesministern slutade med är naturligtvis självklart. Det är prioritet, och det måste vara allas prioritet.

Carl Bildt har rätt i sak. Jag vill hänvisa till att läsa interpellationssvaret. Det är ett spännande svar, och det ger en bra bild av hur komplicerad diskussionen om folkmord är. Men det är inte svar på frågan. Frågan i interpellationen är: Avser utrikesministern att beteckna det som skedde i Darfur för folkmord?

Det arbete som Internationella brottmålsdomstolen nu gör är mycket viktigt. Det kommer att ge svaret på om detta uppfyller de kriterier som gör att man kan dömas för folkmord. Det är juridik. Det vi pratar om här är politik. Som politiker och företrädare för utrikespolitiken i ett land som sätter folkrätten och de mänskliga rättigheterna högt är det viktigt att kunna ge ett svar på om man avser att beteckna det som skedde i Darfur som ett folkmord.

År 2004 skedde helt oomtvistat några av de värsta etniska rensningar som har skett sedan slutet av andra världskriget. De förtjänar dessvärre att ställas i samma rad som Srebrenica och Rwanda, där världssamfundet och vi i omvärlden inte har klarat av att rädda människoliv. Här finns alltså Srebrenica, Rwanda och Darfur.

I den utrikespolitiska deklarationen i år, som Carl Bildt läste upp här i kammaren, beskrivs konflikten i Darfur ganska summariskt. Den tar inte någon jättestor plats. Det som sker betecknar utrikesministern som ett lidande. 200 000 människor är redan döda. 200 000 människor har dött som en konsekvens av det som sker i Darfur. Jan Egeland, som ända tills i vintras var FN:s humanitära sändebud i Darfur, säger att det nu är 4 miljoner människor i desperat behov av nödhjälp och att det är 3 miljoner människor fler än vad det var två år tidigare, alltså när den värsta utrensningkatastrofen skedde. Så nog är det ett lidande. Det finns det inga diskussioner om. Frågan är om den svenska regeringen ska uttala att Sverige betraktar det som folkmord.

Låt mig göra en liten historisk exposé. Den förra regeringen valde att beteckna detta som folkmord. Man började med att kalla det för folkmordsliknande, och valde sedan att i regeringsdeklarationer här i kammaren kalla det som skedde i Darfur för ett folkmord. Den utrikespolitiska talesmannen för moderaterna, Gunilla Carlsson, sade vid den sista utrikespolitiska debatt där hon var oppositionspolitiker att det här var ett fruktansvärt folkmord och att det förpliktade. Hon ställde då krav på regeringen att ha en moralisk kompass och ta de här förpliktelserna på allvar.

Min fråga kvarstår nu när vi har en moderat utrikesminister. Avser utrikesministern att beteckna det som skedde i Darfur som ett folkmord?

Anf. 64 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Vi har tidigare här under eftermiddagen diskuterat möjligheten att arbeta för ett globalt avskaffande av dödsstraffet och då konstaterat värdet av att vi också i parlamentariska sammanhang utnyttjar de olika parlamentens talarstolar för att väcka uppmärksamhet och kasta ljus över viktiga frågor såsom ett globalt avskaffande av dödsstraffet. Det här är en annan sådan fråga, nämligen det ohyggliga som sker i Darfur i Sudan. Därför tycker jag att det är bra att vi använder talarstolarna till att just fästa uppmärksamhet på det lidande, det dödande och det fruktansvärda som sker.

Fru talman! Utrikesministern avger ett rätt långt svar på interpellationen, och det har jag viss förståelse för. I den här kammaren intar vi lite olika roller, Veronica Palm och jag såsom riksdagsledamöter och Carl Bildt såsom utrikesminister. Utrikesministern måste på ett helt annat sätt förhålla sig till internationell folkrätt. Han måste på ett helt annat sätt förhålla sig till det som är den internationella diplomatins kutym. Det

behöver Veronica Palm och Hans Wallmark inte göra. Vi kan på ett mycket tydligare sätt säga att fördrivandet av människor, mördandet av hundratusentals människor och drivande av miljoner på flykt är fruktansvärt. Det har alla de drag som ett folkmord kan uppvisa.

Sedan är det som utrikesministern säger i sitt svar riktigt, nämligen att det finns en särskild händelse i europeisk historia och i världshistorien som gör folkmordet så ohyggligt laddat. Det handlar om Förintelsen under andra världskriget, det systematiska, industriella avlivandet av miljontals människor blott och bart därför att de var judiska trosbekännare. Det gör det folkmordet så oerhört mycket ohyggligare än det ohyggliga vi kan se på många andra platser, om det nu skulle vara möjligt att gradera ohyggligheten.

Jag känner en tillförsikt när det gäller utrikesministerns svar om vad som är den svenska positionen och den svenska hållningen till det som sker i Sudan. Jag kan dessutom som partivän och partikollega med utrikesminister Carl Bildt lättare än han som utrikesminister säga att detta har alla drag av ett folkmord utifrån en känslomässig bedömning.

Fru talman! Vår författare och akademiledamot Peter Englund har i essäsamlingen *Brev från nollpunkten* skrivit om en flicka på ett fotografi från Lettland och ett av de folkmord som sker där. Hon är åtta-tio år. Englund skriver: ”Mitt i gruppen som väntar med ryggen mot skyttarna syns också ett barn. En flicka i kjol, åtta-tio år gammal. Medan de andra bredvid henne fäst blicken i ett fjärran vrider hon sig om, inte bara med huvudet utan med hela överkroppen. Hon vrider, töjer på sig, men vad är det hon försöker se? Är det mannen med käppen? Är det skyttarna? Är det så att hon skymtat någon hon kände igen i svallet av kroppar? Skotten måste bara vara några ögonblick bort. Kanske har hon ännu inte förstått? Hur känns det att bli skjuten?”

Den frågan ekar från 1941 och Lettland genom Förintelsens ohyggliga historiska evidens mot det som nu sker i Darfur och Afrika. Det är ohyggligt, fru talman!

Anf. 65 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Låt mig anknyta till det som Hans Wallmark nämnde. Han sade att man utifrån känslomässiga grunder självfallet gör en bedömning, och då uttalar man sig så starkt som det över huvud taget går. Samtidigt är folkmordsbegreppet förankrat i det som inträffade vid Förintelsen. Jag har ibland i den politiska diskussionen – nu talar jag inte framför allt om Sverige, utan om andra länder – sett en risk för att vi devalverar Förintelsen genom att inflatera användningen av begreppet ”folkmord”. Om allt blir folkmord är till slut ingenting folkmord. Förintelsen var folkmordet. Vi såg det komma tillbaka i Rwanda. Vi såg det i Srebrenica.

Vi prövar nu vad som inträffade främst 2003–2004. Det var helvetets verkliga år i Darfur! Uppfyller det de mycket stränga krav som vi har ställt eller inte?

Interpellationssvaret är långt, utförligt och detaljerat. Veronica Palm säger att det är helt rätt i sak. Ja, jag hoppas det! Men det är också ett försök att säga – nu anknyter jag lite till föregående diskussion – att vi har ett mycket starkt intresse som nation att bygga upp folkrätten. Vi har ett mycket starkt intresse av att bygga upp de folkrättsliga mekanismerna

för att åtgärda brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och det yttersta av dessa brott, nämligen folkmord. Det kan vi dock bara göra genom att bygga institutionerna, skapa respekten för institutionerna och inte undervärdera dem.

I detta ligger – som var fallet när det gäller Bosnienkriget – att respektera att det är tribunalerna och domstolarna som vi har inrättat som har avgörandet. När de sedan faller sina avgöranden – folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser – ska de ansvariga ställas till ansvar. Det är när den fulla processen har skett och man kommer fram till detta som det internationella samfundet med stor styrka kan ingripa mot de ansvariga individerna. Nu talar jag om de ansvariga individerna och om att det sker i efterhand. Detta kan man bara göra om man fullt ut har byggt upp stödet för folkrätten, stödet för processerna och stödet för institutionerna.

Man bör göra en väldigt viktig distinktion. Jag talar här om att utkräva rätten i efterhand, men vi har ju skyldighet att ingripa när det sker! Vi kan alla rannsaka våra samveten. Gjorde vi tillräckligt 2003 och 2004 när helvetet bröt löst över Darfur? Jag tror inte att vi då förde de här diskussionerna i och för sig – jag hoppas inte det – utan då var frågan vad man skulle göra just då. Då var vi tillbaka vid den inte alldeles enkla diskussion som vi förde tidigare om vilka instrument som står till vårt förfogande för att göra mer än att bara hjälpa.

Det vi gör nu är framför allt två saker.

Det är att hjälpa. Gunilla Carlsson återopades. Hon var i förra veckan i Darfur, och hon är det första svenska statsrådet som är på plats och besöker flyktingarna i flyktinglägren. Vi har ett mycket upptrappat hjälpprogram med åtskilliga svenskar som gör fantastiska ansträngningar där för att hjälpa människorna. Situationen är i dag ännu mer komplicerad än då. Den domineras nu av traditionella stamstrider och strider mellan rebellgrupperingar, vilket gör att den politiska situationen är mer besvärlig. Då måste vi hjälpa!

Vi måste också stödja en politisk process med Salim Salim och Jan Eliasson, Afrikanska unionen och Förenta nationerna. De sammanträder för övrigt i dag i FN, och överläggningar mellan Ban Ki-Moon och Konaré från Afrikanska unionen sker *as we speak*, som det heter. De handlar om hur man ska kunna få till stånd både att få in mer stöd till Afrikanska unionens fredsbevarande styrka, den så kallade hybridstyrkan, och att stimulera den politiska processen. Vi kommer att ta upp denna fråga också när EU:s utrikesministrar sammanträder om några veckor.

Som ett tredje inslag ska vi så småningom utkräva rätten grundat på de utslag som tribunalerna och domstolen kommer fram till.

Anf. 66 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Detta är en juridisk diskussion, och den är viktig. Det är en juridisk diskussion om vad den internationella brottmåldomstolen kommer att komma fram till när det gäller begreppet folkmord i Darfur. Den är viktig bland annat för att vi har ett juridiskt, gemensamt system som måste fungera. Det är viktigt, för människor dör varje dag!

Det kan ibland upplevas som att vi hamnar i en pseudodiskussion när vi pratar om de juridiska systemen. Dock gör vi det för att en janjawid-

milis understödd av regeringsflygplan under framför allt 2003–2004 gick in och brände, skövlade och systematiskt våldtog i by efter by efter by. Två miljoner människor fördrevs. *Det* är skälet till att den här diskussionen är viktig, och det är därför det är viktigt att den fortsätter.

Hans Wallmark säger att det är skillnad på vad han och vad jag kan säga – vad man kan säga om man är regeringsföreträdare. Det är skillnad på vad man säger om man är företrädare för den här regeringen och vad man säger om man var företrädare för den förra regeringen.

Den förra regeringen var tydlig med att vi politiskt betraktar detta som folkmord. Vi tar politisk ställning för att hitta lösningar på detta som vi ser som ett folkmord. Det gjorde också företrädare för Moderaterna när de var i opposition.

Min fråga till Carl Bildt kvarstår. Anser Carl Bildt att det som skedde i Darfur var ett folkmord? Kan Carl Bildt som utrikesminister använda det ordet? *Vill* Carl Bildt använda det ordet?

Jag vill inte vara konspiratorisk i riksdagens talarstol, och jag vet att den nuvarande borgerliga regeringen fortsätter det som den förra regeringen gjorde när det gäller att stärka de humanitära insatserna i form av bistånd. Gunilla Carlsson är det första svenska statsrådet i Darfur. Det är inte så konstigt eftersom Carin Jämtin blev stoppad vid gränsen och satt i ett flygplan från Khartoum till södra Sudan när hon skulle göra sitt besök. Hon blev inte insläppt i Darfur.

Jag ifrågasätter inte att man fortsätter arbetet. Jag tycker att det är mycket bra, men det är ett faktum att det förpliktar om man bestämmer sig för att som nation säga att en annan nation begår folkmord. Det förpliktar, och det var precis det som Gunilla Carlsson i en replik till Jan Eliasson för snart två år sedan sade. Det förpliktar, det ställer krav. Vi måste ta ett större ansvar både humanitärt biståndsmässigt och politiskt.

Nu pågår ett arbete när det gäller den politiska lösningen, men det finns en klar poäng i att veta vad den svenske utrikesministern tycker. Är den svenske utrikesministern beredd att använda begreppet folkmord om det som skedde i Darfur?

Anf. 67 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Utrikesminister Carl Bildt har i sin gärning sannolikt sett fler av helvetets förgårdar än vad många i dag levande och aktiva politiska företrädare har gjort.

Som jag tolkar utrikesministerns svar, fru talman, är det ett försök att hålla två viktiga tankar i huvudet samtidigt. Det kan vara svårt, men är nog så väsentligt!

(Utrikesminister CARL BILDT (m): Det är fler tankar!)

Fler till och med, herr utrikesminister! En av dem är det sakligt alldeles korrekta, nämligen att vi inte får devalvera Förintelsen som folkmord. Den intar en extraordinär position i samtidshistorien. Den är någonting som vi hela tiden måste förhålla oss till.

Samtidigt är också det vi nu ser i Sudan fruktansvärt och groteskt. Två till fyra miljoner människor är på flykt och hundratusentals människor är döda. Jag tolkar, möjligtvis i polemik med Veronica Palm, det utrikesministern säger som att man dels ska arbeta diplomatiskt och bi-

ståndsmässigt, dels ska försöka få tag på dem som är skyldiga till brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser i Sudan, om det nu är något folkmordsliknande eller de facto ett folkmord som sker. Enligt min tolkning är det rätt kraftfulla markeringar från den svenska regeringen.

Det är alldeles riktigt att det finns flera dimensioner, politiska och planmässiga. Det finns också en religiös dimension. Det gör att ingen av oss här i kammaren står oberörd inför den helvetets förgård som visas upp i Darfur. Två till fyra miljoner människor är på flykt och hundratusentals människor är döda. Men det gäller att hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Till det lyckönskar jag utrikesministern.

Anf. 68 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Det är som sagt åtskilliga tankar man måste ha i huvudet när det gäller den här typen av frågeställningar.

Skyldigheten att ingripa kommer inte av några juridiska definitioner. Skyldigheten att ingripa kommer ur det mänskliga lidande som vi ser. Man kan diskutera om det gjordes tillräckligt 2003–2004. Jag ska inte ge mig in i den retrospektiva debatten. Den har förts tidigare i kammaren. Men vi kan konstatera att världssamfundet borde ha gjort mer under tidigare år, alldeles oavsett de juridiska diskussioner om ansvaret som kommer och ska föras.

Vi har intensifierat den svenska politiken vad gäller Darfur i flera avseenden. Det gäller agerandet inom den europeiska unionen. Det gäller engagemanget nere i Sudan. Det gäller också stödet till det fredsarbete där Jan Eliasson är företrädare för Förenta nationerna. Vi ger honom allt det stöd, politiskt, materiellt och personellt, som vi har möjlighet att ge.

Men sedan kommer frågan om att utkräva ansvaret för det som har inträffat. Det är då det blir viktigt med definitionerna. Kommer den internationella brottmålsdomstolen fram till att folkmord har begåtts och utpekar de ansvariga för detta ställer det väldiga krav på det internationella samfundet att med alla de medel som man bedömer lämpliga och möjliga se till att de personerna hamnar inför domstolen.

Vi kan gå tillbaka till historien vad gäller kriget på Balkan. Där är det inte framför allt folkmord som har begåtts, utan en lång rad andra brott. Men vi har under år efter år efter år använt instrument efter instrument för att ställa dem som tribunalen har bedömt vara ansvariga inför rätta. Kriget är över sedan lång tid tillbaka. Vi bygger fred och europeisk integration. Men det är i alla fall så att vi stöder detta arbete, för det är viktigt för att förhindra ett upprepande.

Det är samma sak här. Arbetet i den internationella brottmålsdomstolen kommer att pågå under lång tid. Om man där kommer fram till att det begicks folkmord i juridisk bemärkelse och åtalar personer för detta får det mycket allvarliga konsekvenser och måste leda till mycket allvarliga åtgärder. Men i detta ligger också respekten för denna process, att inte föregripa, att inte undergräva, att inte förändra förutsättningarna.

I interpellationssvaret försöker jag förklara den folkrättsliga delen av detta. Jag bedömer att den är absolut central för framtiden. Vi måste från det internationella samfundets sida både utkräva ansvaret och visa att vi tar det på allvar för att förhindra att det inträffar igen. Det var syftet med Rwandatribunalen och det var syftet med Jugoslavientribunalen. Det är

förhoppningsvis det som den internationella brottmålsdomstolen ska åstadkomma.

Men skyldigheten att ingripa har ingenting med detta att göra. Skyldigheten att ingripa kommer ur lidandet och de problem som finns. Det är därför vi agerar med största kraft, stort engagemang och betydande både politiska och pekuniära insatser för att göra det vi kan, inte bara för Darfur, utan också för södra Sudan och fredsarbetet där. Konflikten riskerar att sprida sig i regionen i mycket stor omfattning. Jag är alldeles övertygad om att vi kommer att få åtskilliga anledningar att återkomma till detta.

Anf. 69 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag har sagt det tidigare och det förtjänar att sägas en gång till: Det skriftliga svaret är en mycket klok, genomarbetad och bra produkt från det svenska Utrikesdepartementet. Men det gör att utrikesministern kan gömma sig bakom de juridiska termerna. Utrikesministern använder en juridisk beskrivning av någonting som är politik. Den moderatledda regeringen har under ett år bytt fot i synen på – jag säger inte att man har ändrat sitt handlande – hur man ska definiera det som skedde och fortfarande sker i Darfur. Då var det folkmord. Då pratade Moderaternas utrikespolitiska företrädare om en moralisk kompass och ett moraliskt ansvar. I dag är det ett lidande och ingenting mer, någonting som en internationell brottmålsdomstol får ansvara för.

Denna debatt är viktig för mig, liksom den vi hade tidigare. Det vi har fått se är att vi har en utrikesminister som är väldigt vag när det gäller vad som egentligen skett och om det fanns nog någon form av folkrättsligt stöd för Irakinvasionen. Utrikesministern väljer aktivt att inte kalla det som sker i norra Sudan i Darfur för folkmord. Det är uppenbart för var och en som ser, läser eller hör debatten att det har skett en förändring i utrikespolitiken. För oss socialdemokrater var och är det som skedde och sker i Darfur ett folkmord. Invasionen av Irak var folkrättsligt vidrig. Det är en socialdemokratisk ståndpunkt. Vi var tydliga i regeringsställning och vi är lika tydliga i dag i opposition.

Anf. 70 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Om jag förstår Veronica Palm rätt anser hon att jag och regeringen har rätt i sak. Hon kallar interpellationssvaret klokt och genomarbetat och ansluter sig till det, såvitt jag förstår. Men det är fel politik i alla fall. Om det är inrikespolitiken eller utrikespolitiken det är fel på kan vi lämna därhän.

För mig är det faktiskt så att skyldigheten att ingripa, skyldigheten att hjälpa och skyldigheten till konfliktlösning inte har någonting med den juridiska definitionen att göra. Ty följande skulle jag helst vilja att vi inte förde denna diskussion. Vi såg vad som inträffade och försökte göra så mycket vi över huvud taget kunde. Gjorde vi tillräckligt 2003–2004? Jag vet inte. Förmodligen gjorde vi inte det. Det säger jag utan att rikta något anklagande pekfinger mot den dåvarande svenska regeringen. Jag kan rikta det anklagande pekfingeret mot världssamfundet i dess helhet.

Det nya som har inträffat under senare år är att vi har börjat bygga upp institutioner för att ställa ansvariga till svars för brott som definieras enligt folkrätten. Det kan vara krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten

eller i allra yttersta fall folkmord jämförbara med det som Europa upplevde genom Förintelsen. Jag tycker att det är viktigt att stödja de institutionerna, att stödja det arbetet, att inte underminera dem. Det är möjligt att detta är en folkrättsligt alltför strikt inställning, men jag tror att den i sak långsiktigt är oerhört viktig för att vi ska kunna bekämpa folkmord i framtiden. Det är det det handlar om. Vi kan inte återuppväcka de döda i Darfur, men vi kan möjligtvis förhindra att fler dör annorstädes i framtiden i världen. Då handlar det om att bygga folkrätten och att bygga de internationella institutionerna. Det är det som Veronica Palm säger är rätt i sak. Och det är faktiskt rätt i sak.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2006/07:367 och 378 om situationen i Irak

Anf. 71 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Hans Linde har frågat om Sveriges regering avser att uppmana USA och dess allierade att omedelbart avbryta ockupationen av Irak och vilka initiativ som regeringen kommer att ta för att fördöma brott mot de mänskliga rättigheterna begångna av den irakiska regimen. Luciano Astudillo har frågat hur Sveriges regering kommer att agera för att världssamfundet aktivt ska bidra till en utveckling mot fred och demokrati i Irak. Jag väljer att besvara de två interpellationerna i ett sammanhang.

FN:s säkerhetsråd antog den 8 juni 2004 enhälligt resolution 1546. Denna resolution fastslog att ockupationen skulle upphöra den 30 juni genom att Iraks interimregering då skulle överta fullt ansvar över landet. På uppmaning av den irakiska interimregeringen beslöts även om ett nytt mandat för den multinationella styrka som tidigare upprättats genom resolution 1511. Själva överförandet av makten skedde sedan den 28 juni 2004. Det är sålunda inte korrekt att hävda att Irak i dag är ockuperat.

Närvaron i Irak av USA och den multinationella styrkan grundar sig alltså på den irakiska regeringens uttryckliga begäran. Dess närvaro förlängdes senast genom säkerhetsrådets resolution 1723. Detta mandat sträcker sig fram till den 31 december 2007. Det formella irakiska övertagandet av ansvaret för säkerheten från USA och dess allierade har inletts men kommer att ta tid eftersom den irakiska kapaciteten fortfarande är låg och utmaningarna stora.

Den svenska regeringen ser med oro på utvecklingen i Irak, med en förvärrad säkerhetssituation och ett våld med tydliga sekteristiska förtecken. Den irakiska regeringen har ett ansvar för att garantera lag och ordning och verka för en försoningsprocess som minskar våldet och förbättrar livsbetingelserna för befolkningen. Den irakiska regeringen har också ett ansvar för att möta de humanitära behoven hos de ca 1,9 miljoner internflyktingarna i Irak.

Europeiska unionen och Sverige för en regelbunden politisk dialog med den irakiska regeringen. Vi diskuterar den irakiska regeringens ansvar och prioriteringar. Där ingår även den irakiska regeringens skyldigheter att respektera och upprätthålla respekten för de mänskliga rät-

tigheterna. Bland de frågor vi berör märks också hur det internationella samfundet kan bistå ansträngningarna för att skapa ett fredligt, demokratiskt och stabilt Irak. Jag hade möjlighet att tala om detta med utrikesminister Zebari vid hans besök i slutet av förra månaden. Jag har också vid upprepade tillfällen uppmanat den irakiska regeringen att avskaffa dödsstraffet. Det är centralt att regeringen, trots det svåra säkerhetsläget, gör sitt yttersta för att upprätthålla respekt för mänskliga rättigheter och på så vis även stärka sin egen legitimitet. Kvinnors rättigheter och deltagande i det konfliktlösande och statsbyggande arbetet är av största vikt.

Regeringen är aktiv för att bidra till att öka världssamfundets engagemang för fred, demokrati och stabilitet i Irak. Här har Europeiska unionen och FN särskilt viktiga roller. Jag välkomnar det initiativ som den irakiska regeringen tillsammans med FN har lanserat för att skapa ett internationellt partnerskap med Irak. Initiativet, det så kallade International Compact with Iraq, ska antas vid en högnivåkonferens under våren. Det stadfäster den irakiska regeringens vision för framtiden och lägger fast nödvändiga mål och åtgärder för de kommande fem åren. Genom Iraq Compact ges världssamfundet tillfälle att endossera de prioriteringar som den irakiska regeringen, tillsammans med det nationella parlamentet, har lagt fast. Både det politiska och finansiella internationella stödet till Irak förutses i fortsättningen ta sin utgångspunkt i Iraq Compact. Den irakiska regeringen betonar tydligt sitt ägarskap över landets utveckling. Detta välkomnar och uppmuntrar jag. Vi, det internationella samfundet, ska stödja Irak på vägen mot demokrati och stabilitet. Vi måste ha tålamod samtidigt som vi ställer krav på den att respektera de grundläggande mänskliga rättigheterna.

Genom ett bistånd från den europeiska kommissionen om drygt 700 miljoner euro till Irak sedan 2003 är EU en viktig partner till Irak. Sverige verkar för ett fördjupat politiskt engagemang av EU i Irak med stor vikt på regional dialog och förbättrad respekt för mänskliga rättigheter. Institutionsbyggande och grundläggande rättssäkerhet är avgörande. Som ett led i detta bidrar Sverige bland annat till EU:s gemensamma rättsstatsinsats Eujust lex som syftar till att utbilda domare, poliser och andra befattningshavare inom rättsstatsområdet. Dessutom har Sverige aktivt drivit en diskussion om hur Europeiska unionen i rådande säkerhetsläge kan arbeta med irakiska myndigheter för att stärka de mänskliga rättigheterna. En viktig komponent i relationen mellan EU och Irak är också de förhandlingar som nu äger rum om ett handels- och samarbetsavtal med Irak.

Sverige är en betydande givare till FN:s arbete med återuppbyggnad och humanitärt bistånd i Irak och i närregionen för att underlätta mottagandet av irakiska flyktingar. Sverige önskar förbättra förutsättningarna för FN att kunna verka i landet och bidrar därför dessutom till den internationella styrka som skyddar FN:s personal. Centralt för att öka FN:s stöd till den politiska processen och återuppbyggnaden av landet är att öka säkerheten för personalen.

Låt mig påminna om att EU gemensamt står för ca 60 procent av finansieringen för FN:s återuppbyggnadsarbete i Irak. Sverige stöder särskilt det irakiska planeringsministeriets arbete med att utarbeta strukturer för att samordna irakiska prioriteringar med internationellt stöd. Denna koordinering ökar den irakiska regeringens möjlighet att prioritera

och finansiera viktiga investeringar. Den stärker också det internationella samfundets förtroende för att bidra till det irakiska samhällsbygget och en fredlig utveckling. På så sätt tar Sverige sitt ansvar för framväxten av det demokratiska Irak.

Prot. 2006/07:91
16 april

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 72 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Tidigt i helgen, på lördagens morgon, exploderade ytterligare en bomb i staden Karbala. Den exploderade vid en busshållplats ett par hundra meter från den för shiamuslimer heliga imamen Husseins helgedom. En sjukhuskälla angav antalet döda till minst 56. Många av offren var kvinnor och barn.

Jag vill inleda med att tacka utrikesministern för svaret.

Hur kunde vi hamna här, i den spiral av våld som vi nu ser i Irak? Hur tar vi oss ur den situation som Irak befinner sig i? Vad kan världssamfundet göra för att underlätta detta?

Jag tror att vi för att över huvud taget kunna hantera frågan måste ha förståelse för hur vi hamnade där vi hamnat. Det blev ett krig, trots att det fanns en massiv opinion mot det. Det startade den 15 februari 2003. Jag minns själv att jag läste att 10 miljoner människor gick ut och demonstrerade mot kriget mot Irak. Vi samlades på olika ställen i 600 länder i världen. I Rom gick 1 miljon människor ut. Berlusconi fick där till och med påven mot sig. I Spanien var högerledaren Aznar helt isolerad i sitt parlament. I Madrid, Valencia och Barcelona fylldes gatorna med 3 miljoner demonstranter. I London gick fler människor ut den 15 februari än självaste den dag då andra världskrigets slut firades. I New York samlades den största demonstrationen i den stadens historia. Också i Sverige såg vi massiva protester mot kriget.

Det folkrättsvidriga kriget utbröt den 20 mars 2003, inte bara mot världssamfundets vilja utan också mot FN:s uttryckliga vilja och mot vapeninspektörernas vilja. De leddes av svensken Hans Blix.

Krigshetsarna ville ha krig till varje pris. Först var det kopplingarna till al-Qaida som var orsaken. Sedan handlade det om massförstörelsevapen, och sist men inte minst om Saddam Husseins oerhörda grymhet. Grym var han, Saddam Hussein. Det står bortom några som helst tvivel. Men allt annat har visat sig vara falsk propaganda.

Kriget är så fruktansvärt och blev så långvarigt som vi fruktade. Lite talar för att det ska bli bättre just nu. I dag har 2 miljoner människor flytt landet, främst till Syrien och Jordanien. Vi har lika många på flykt i landet. 3 200 amerikanska soldater har dött och nästan 150 brittiska soldater. I dag har mellan 61 000 och 67 000 civila dödats enligt hemsidan Iraq Body Count. Av dessa har nästan 35 000 dött under 2006 enligt FN – 94 personer per dag.

Precis som vi sade då blev det. Kriget drabbade ett folk som redan lidit mycket, ett folk som under många decennier hade förtryckts och kontrollerats av Saddam Hussein, ett folk som redan hade tvingats uthärda flera fruktansvärda krig, ett folk som på grund av omvärldens sanktioner länge hade levt i nöd och fattigdom.

Fyra år efteråt är det säkert många som undrar: Vad säger de som då hetsade till krig nu? Finns det någon gnutta självkritik? Vad säger Bildt om händelserna kring Abu Ghraib eller innehållet i de skadestånds-

språk som nu finns i USA, offentliggjorda av den amerikanska medborgarrättsrörelsen ACLU?

För att kunna påverka den situation som Irak befinner sig i nu måste vi också stå stadigt i hur vi ser på orsaken till att vi hamnade där vi hamnade.

Anf. 73 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag får börja med att tacka utrikesministern för svaret.

Jag har frågat utrikesministern om Sverige avser att uppmana USA och dess allierade att avbryta ockupationen av Irak. Det är i dag en naturlig fråga att ställa. Sedan den amerikanska invasionen inleddes har drygt fyra miljoner irakier drivits på flykt. Så många som 650 000 irakier kan ha mördats som en följd av ockupationen. Exakt hur många irakier som har dödats vet vi inte. Till skillnad från de utländska trupper som stupar orkar ingen längre räkna de irakier som med sina liv får betala för USA:s ekonomiska och säkerhetspolitiska intressen. Men en sak vet vi, och en sak kan vi vara säkra på: Den USA-ledda ockupationen är en av vår tids mest omfattande humanitära katastrofer.

Det våld vi ser i dag i Irak sker inte trots den utländska närvaron utan i stor utsträckning tack vare den utländska närvaron. New York Times rapporterar att av de 1 666 bomber som sprängdes i Irak i juli 2006 riktades 70 procent mot ockupationsmakten, 20 procent mot de irakiska säkerhetsstyrkorna och 10 procent mot de civila. Förtryck föder desperation – ockupation föder motstånd.

Vi ser i dag en eskalering av våldet i Irak med en kraftigt negativ våldsspiral. Det är en utveckling som USA och dess allierade har det avgörande ansvaret för.

Fru talman! Carl Bildt menar att Irak inte är ockuperat eftersom de utländska trupperna finns i landet på regeringens begäran. Formellt har Carl Bildt alldeles rätt. Men sedan finns det också en verklighet på marken i Irak, och den ser annorlunda ut. Visst skedde en formell maktöverföring 2004, men den reella maktöverföringen till det irakiska folket väntar vi fortfarande på.

Iraks nuvarande regering skulle inte vara möjlig utan USA:s starka militära närvaro. Regeringen saknar därför i mångt och mycket legitimitet. Genom sin kraftiga militära närvaro i landet kan USA sätta upp tydliga ramar för vad den irakiska regeringen kan och inte kan göra. Det visar inte minst den nya oljelag som USA trumfat igenom. Jag tror inte att ens Carl Bildt verkligen menar att Iraks regering i dag under rådande omständigheter på allvar kan ifrågasätta den amerikanska närvaron i landet. Att då tala om den irakiska regeringens ägandeskap för landets utveckling känns i sammanhanget som oerhört verklighetsfrämmande.

Enligt regeringens utrikespolitiska deklaration ska Sverige vara en röst för fred, frihet och försoning. Men frågan är hur många, om någon, irakier som hör denna svenska röst. I samma utrikespolitiska deklaration nämndes inte med ett enda ord de omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna som regimen i Bagdad är ansvarig för.

I Bildts svar i dag blir denna röst för fred, frihet och försoning ett kort stycke allmänt hållna plattityder om mänskliga rättigheter. Det är nästan så att man frågar sig om det är ett standardsvar från UD. Det enda konkreta exempel som ges där regeringen har engagerat sig är frågan om

dödsstraffet i Irak. De omfattande och grova brotten mot de mänskliga rättigheterna som utförts av de utländska trupperna – och av den egna regeringen – i form av tortyr, försvinnanden och utomrättsliga avrättningar säger man inte ett ord om.

Varför är du så tyst, Carl Bildt, om brotten mot de mänskliga rättigheterna i Irak? Är det det här som är den transatlantiska länken, det vill säga att blunda och tystna när USA och dess allierade kränker mänskliga rättigheter?

Anf. 74 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag nämnde i mitt interpellationssvar att vi har tagit upp frågorna, inte minst i samtal som jag har haft med den irakiske utrikesministern i samband med hans besök här. Det gäller respekten för mänskliga fri- och rättigheter och också konkreta fall som kan vara aktuella.

Jag återvänder till huvudfrågan. Jag vill inte göra vare sig Luciano Astudillo eller Hans Linde orättvisan att säga att det låter som om de tycker att allt hade varit frid och fröjd om vi bara hade låtit Saddam Hussein sitta kvar i orubbat bo. Det tror jag inte riktigt att ens de tycker.

Frågan infinner sig då: Fanns det en annan, en fredligare, väg till regimskifte och till förändring för demokrati, frihet och bestämmande av olika slag i Irak än den som nu har beträffats? Kanske, kanske inte. Men att låta Saddam Hussein sitta kvar i orubbat bo med fortsatta sanktioner kan inte ha varit någon lösning.

Luciano Astudillo ställde den synnerligen relevanta frågan: Hur kunde vi hamna här? Han tar sin utgångspunkt i de inledande månaderna 2003. Jag tror att det är att göra det hela alldeles för enkelt för sig.

Hans Linde sade att förtryck föder desperation och våld. Det tror jag är alldeles rätt. Men det har varit förtryck i Irak ända sedan denna stat upprättades. Det har varit förtryck av en minoritet i olika former, i detta fall en auktoritär, av en gruppering dominerad, regim som med mycket stort våld och mycket stor brutalitet har förtryckt grupperingar som ansett sig vara antingen i majoritet – shiamuslimer – eller i minoritet med rätten att kräva respekt för sina rättigheter – kurderna. Delar av det vi i dag ser är att den tryckkokare som Irak blev under decennier av brutalt förtryck har detonerat.

Shiamuslimerna känner sig fortfarande förtryckta, trots att de är i majoritet efter de demokratiska valen. De fruktar att det kommer tillbaka en sunnidiktatur. Mycket av det etniskt drivna våld vi i dag ser, inte minst i Bagdad, handlar till stor del om detta. Sunnimuslimerna känner sig då förtryckta, potentiellt av den shiamajoritet som demokratin nu låter komma till uttryck i det nya Irak, och de tillgriper våld av den anledningen. Framför allt efter bombattentatet i Sāmarrā' i februari förra året har vi en situation där det sekteristiska våldet blir alltmer dominerande.

Hur tar vi oss ur det? Det måste komma till en historisk, en politisk, en konstitutionell kompromiss mellan de olika ledande grupperingarna i Irak. Shiamuslimerna måste acceptera som den dominerande befolkningsgruppen att det är så. Men i detta ingår också att de fullt ut måste respektera de rättigheter som andra grupperingar har. De som företräder de olika sunnimuslimska grupperingarna måste inse att det icke längre är de som har rätten att styra, ställa och förtrycka på det sätt som vissa av

dem, dock inte alls alla, har gjort under decennier. Kurderna måste få sina rättigheter respekterade.

Det här är inte alls enkelt. Det kommer att ta sin tid. Hans Linde säger att man kan ifrågasätta om den irakiska regeringen är så stark och kan säga ifrån i alla frågor. Så är det alldeles säkert. Betänk att här skulle bildas en regering i ett land som i grunden var förstört av en diktator – jag lägger gärna till sanktionerna – och med politiker som inte hade rätt att syssla med politik under hela hans levnad, eller som levt i exil, i premiärminister al-Malakis fall i Syrien. Det är klart att det tar sin tid innan detta blir en fungerande regering av samma styrka, handlingskraft och reformvilja som den svenska regeringen har diskuterat och demonstrerat med anledning av dagens vårproposition.

Med detta ville jag ge några bidrag till debatten.

Anf. 75 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag kan inledningsvis retoriskt ställa frågan till Carl Bildt: Vilka andra länder som utövar förtryck kan utrikesministern tänka sig är värda att bomba till demokrati och frihet? Men jag avstår från det.

Det mesta är prat när Carl Bildt svarar. Det är prat, prat. Det är inte en gnutta självkritik. Med det personliga ansvar som han som tidigare statsminister och nu utrikesminister ändå har finns det inte en gnutta kritik mot våra vänner på andra sidan Atlanten för de misstag som också de ibland då och då kan begå.

I ett historiskt perspektiv tror jag att den tid vi i dag lever i, med den utrikespolitik vi i dag har, kommer att få historikerna att resa ögonbrynen lite och tänka: Vad var detta för tid egentligen?

Jag tycker personligen att vi med Carl Bildt vid rodret har mist trovärdighet, inte minst vad gäller situationen i Irak. Det är ett historiskt brott mot den stolta tradition Sverige haft på det här området. Det är ändå klädsamt att Carl Bildt inser att läget i landet nu är allvarligt.

Det finns väldigt få positiva tecken. För bara en tid sedan kunde Röda Korset presentera en ny rapport om det enorma lidandet, som ständigt blir värre.

Bara i går kunde vi läsa att Muqtada al-Sadr lämnar regeringen. Han har stöd av en fjärdedel av parlamentet. Syftet från hans sida är uppenbart, och det är att öka pressen på USA för att de ska sätta upp en tidtabell för att lämna sina insatser och åtaganden i Irak.

Vi har å andra sidan Bush, som begär ytterligare pengar från kongressen, 100 miljarder, för att bekosta kriget både i Irak och i Afghanistan. Både representanthuset och senaten har sagt ja men kopplat besluten till någon form av tidsplan för en amerikansk avslutning av sitt åtagande i Irak. Det är något som Bush förvisso inte accepterar. Bush vill skicka ytterligare trupp till Irak. Det handlar nu om att visa den knutna näven innan man får motståndet till förhandlingsbordet.

Vi har en irakisk regering i sönderfall, amerikanska trupper som i allt väsentligt har misslyckats med att upprätthålla säkerhet och stabilitet, samtidigt som USA är enormt trött och där allt fler pekar på att det är viktigt att lämna landet så snart som möjligt. Tyvärr tror jag att vi står på randen till en fullständig balkanisering av situationen i Irak, fast mycket värre.

Carl Bildt! Helvetet är på väg att bryta loss i Irak, för att hänvisa till en tidigare debatt om Darfur. Jag tror på sikt att de amerikanska styrkorna där tyvärr stjälpes mer än hjälper. Jag tror att vi tillsammans i världssamfundet nu måste hjälpas åt att sätta press på våra vänner i USA så att vi med FN, under FN-flagg, kan ordna situationen där, inte minst med stöd av den irakiska befolkningen.

Anf. 76 HANS LINDE (v):

Fru talman! Omfattningen när det gäller kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Irak är så stor att situationen förtjänar mer än de allmänt hållna plattityder som regeringen kommer med. Det här räcker inte, Carl Bildt.

Vi hörde dig tidigare målande beskriva situationen och kränkningen av mänskliga rättigheter i Darfur. Du saknar ju inte ord, och du saknar inte möjligheter att uttrycka dig. Är det kanske den politiska viljan att lyfta fram kränkningarna av mänskliga rättigheter som saknas den här gången?

Samar Sa'ad 'Abdullah, Wassan Talib, Zeynab Fadhil och Liqa' Qamar är namnen på de fyra irakiska kvinnor som tidigare i år dömdes till döden genom hängning. De har inte träffat sina advokater och inte fått se några bevis. De vet inte ens vad de är anklagade för.

Dessa fyra kvinnor är bara ett exempel på Iraks godtyckliga rättsväsende. Mellan 2005 och 2006 genomfördes 65 avrättningar, många efter rent farsartade rättegångar och på högst oklara grunder. Olagliga gripanden, tortyr, inhuman behandling av fångar och utomrättsliga avrättningar tillhör vardagen i dagens Irak. När Iraks utrikesminister Zebari besökte Sverige i mars försvarade han dessa dödsdomar. Kvinnorna var terrorister, sade han, som hade fått en rättssäker rättegång.

Att utländska potentater försvarar brott mot mänskliga rättigheter i sina egna länder tillhör tyvärr inte ovanligheterna. Men det är betydligt mer uppseendeväckande att en svensk utrikesminister skriver hyllningsartiklar i den största morgontidningen till samma potentater.

Den 1 mars skrev Bildt om Zebari på DN Debatt att vi välkomnar ”en person som arbetat ... för en mer demokratisk utveckling för alla delar av sitt land”. Om Zebari skulle vara en demokratins förkämpe tror jag att jag och Carl Bildt har väldigt olika definitioner av demokrati. I debattartikeln fanns det inte ett enda kommatecken om de brott mot mänskliga rättigheter som utförs av den regim som Zebari representerar. Debattartikeln är bara ytterligare ett exempel på hur regeringen har valt hyllningar när det skulle ha varit mer klädsamt med kritik av Iraks regim.

Fru talman! Carl Bildt beskrev tidigare hur Irak i dag är ett land i ruiner, förstört av många olika anledningar. Men han nämner inte – och det är väl talande för den här regeringens Irakpolitik – ett av de mest avgörande skälen till att situationen är så allvarlig som den är i Irak i dag, nämligen de amerikanska bombningarna, de omfattande amerikanska bombningarna bland annat med utarmat uran. Vi vet att det innebär att även om USA skulle lämna landet i dag kommer irakier att dö i cancer och cancerrelaterade sjukdomar i decennier framöver. Det lidandet kommer att fortsätta.

Carl Bildt ställde tidigare den klassiska fråga vi får från högern när det gäller Irak: USA eller Saddam Hussein? Valet är inte det. Världen är inte svart-vit. Det finns inte bara två alternativ. Det vet också Carl Bildt mycket väl.

Vi i Vänsterpartiet är stolta över att vi konsekvent har lyft upp brotten mot de mänskliga rättigheterna i Irak. Vi gjorde det under 80-talet när Saddam Hussein var allierad med USA. Vi gjorde det under 90-talet när han hamnade i konflikt med USA. Vi fortsätter att göra det med den regim som sitter i Bagdad i dag. Frågan är om hela borgerligheten kan säga att de haft samma konsekventa linje när det gäller Irak. Det har snarare varit så att man har följt konjunkturen i förhållandet mellan Bagdad och Washington.

Jag vill avsluta med att fråga Bildt om den okritiska syn på ockupationen som han börjar bli tämligen ensam om: Börjar det inte kännas väldigt ensamt, Carl Bildt, att så oreserverat stödja den amerikanska ockupationen?

Anf. 77 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag begärde ordet när Carl Bildt frågade Luciano Astudillo och Hans Linde om de hade föredragit status quo, där Saddam Hussein hade suttit kvar som diktator. Hans Linde var lite inne på det i sitt anförande. Luciano undandrog sig den debatten – han tyckte kanske att den var lite för låg. Jag kan förstå Luciano lite grann, men någonstans tycker jag inte att utrikesministern skulle slippa undan att naglas fast med den typen av argumentation i en så här viktig fråga när man försöker hantera det här som en seriös debatt genom att ställa sina motståndare till svars. Trots att Luciano i sitt anförande mycket tydligt konstaterar att Saddam Husseins diktatur är någonting som han i mycket starka ordalag fördömer – jag kommer inte ihåg det exakta ordvalet – försöker Carl Bildt smeta ned Luciano Astudillo och Hans Linde med Saddam Hussein.

När det gäller den här taktiken att agera är det viktigt att ta vid där Hans Linde beskriver hur konjunkturen för stödet för Saddam Hussein har skilt sig genom åren. USA har stött Saddam Hussein både med vapen och med ekonomi och politiskt i angreppskrig mot Iran, ett krig som man nu själv – Gud förbjude – kanske kommer att försöka återuppta. Där Saddam Hussein, deras tidigare följeslagare, inte riktigt rådde på den iranska krigsmakten kommer den amerikanska krigsmakten att försöka ta över och starta ytterligare en kedja med våld där civila, oskyldiga människor drabbas.

När jag säger detta vill jag samtidigt understryka att jag inte stöder den iranska regimen. Jag stöder inte att den iranska regimen skaffar sig kärnvapen. För att förekomma att utrikesministern försöker påstå detta om mig vill jag säga att jag är mycket kritisk både till den iranska regimens hållning när det gäller mänskliga rättigheter och demokrati och till att man har ett kärnprogram som eventuellt kan syfta till att man skaffar sig kärnvapen. Inom parentes kan jag säga att jag är lika kritisk mot det israeliska kärnvapenprogrammet. Det kan väl vara viktigt att nämna det för att få lite balans i den här debatten.

Min fråga till utrikesministern är den som Luciano avstod från att ställa: Vilka fler regimer ska Carl Bildt bomba?

Anf. 78 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag är inte medveten om att Sverige har bombat några regimer eller avser att bomba några regimer. Den typen av torgdebatter tror jag att vi ska föra på torget, och Patrik Björck kan gärna delta i den, men det är inte värdigt en diskussion som denna.

Världen består inte alltid av de val som vi vill att den ska göra. Den fråga vi måste ställa är: Hade det varit bättre eller sämre om Saddam Hussein hade suttit kvar? Jag säger inte att Hans Linde eller Luciano Astudillo ville ha kvar Saddam Hussein. Det har jag inte sagt. Men det är kanske Saddam Hussein som var det reella alternativet. Är det bättre eller sämre i dag? Jag vet inte, men vi ska ha respekt och en viss ödmjukhet inför en komplicerad historisk verklighet.

Nu har diktaturen i Irak fallit. Det var en diktatur som Saddam Hussein utvecklade till brutal fulländning men som har rötter ända tillbaka till det att Irak sattes upp i början av 1920-talet. Det har utlöst spänningar mellan olika befolkningsgrupper som byggts upp under lång tid. Vi hade alla önskat att detta hade gått att lösa på ett mera fredligt sätt. Jag är personligen övertygad om att det fanns steg i politiken som kunde ha utformats på ett långt bättre sätt än vad som har varit fallet och som möjligen – åtminstone förhoppningsvis – hade gett en lugnare och stabilare utveckling, även om man förstås aldrig kan vara säker.

Luciano Astudillo säger att han nu ser risken för en balkanisering av situationen. Jag kan hålla med om det. Det kan inte uteslutas. Vi ska erinra oss att Jugoslavien och Irak sattes upp samtidigt ur spillrorna av det sönderfallande osmanska imperiet och med samma mångnationella mosaik som det har visat sig svårt att infoga i den moderna nationalstaten, som vissa uppfattar som en tvångströja. Då har man försökt finna konstitutionella, politiska lösningar som inom ramen för, i det irakiska fallet, bevarad territoriell integritet ger de olika befolkningsgrupperna möjlighet att forma sitt liv i enlighet med sina önskningsar.

Hans Linde beklagar sig över det irakiska rättsväsendet. Jag har alls ingen anledning att invända mot den beskrivning som han ger. Jag skulle önska att det fanns en metod eller mekanism som gjorde det möjligt att ur ruinerna av diktaturer över en natt åstadkomma ett fungerande rättsväsende. Om de mekanismerna finns har jag ännu inte sett dem. Kan de uppfinnas ska vi stödja dem med en gång.

Detta tar dessvärre sin tid. Det kan vi beklaga. I detta ligger också en skyldighet för oss att hjälpa till, och det gör vi. Sverige hjälper till med utbildningen av domare, poliser och rättsväsende. Det är begränsat, kanske skulle vi göra mera. Men ett rättsväsende är väldigt viktigt. Det kommer att ta tid. Detta går tyvärr inte över en natt. Det har vi sett i många andra länder. Det innebär inte att vi inte har en skyldighet att hjälpa till, för det har vi, och det ska vi göra.

Till slut vill jag nämna utrikesminister Zebari, som Hans Linde tyckte att det var illa att jag hade talat väl om. Det fanns personer som kämpade nästan hela sitt liv mot diktatorn Saddam Hussein, ibland med fara för sitt eget liv. De personerna kan i dag ha svårt att hantera den situation som råder i dag. Men vi ska ge dem det stöd vi kan. Det fanns demokrater i Irak. De finns fortfarande. Han är en av dem. Då ska vi även i svåra situationer ge honom vårt stöd. Det är inte fel att tala väl om demokrater.

Anf. 79 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Vi kommer ingen vart här. Precis som min kollega Patrik Björck konstaterade valde jag att inte ta upp frågan om det skulle ha varit bättre eller sämre med Saddam Hussein. Jag uppfattar det precis som en torgdebatt. Men det blev ett sätt för Carl Bildt att glida undan frågan om rätt och fel och i stället tala om bättre eller sämre. Var det rätt eller fel?

En hel värld ställde sig upp. 10 miljoner protesterade. FN-inspektörerna sade att det var fel. Det är också viktigt att vi har en utrikesminister som står fast vid att det var fel.

Men tyvärr känner vi Carl Bildts historia på den här punkten. Det finns inte en gnutta självkritik i dag. Han väljer inte att resonera om läget och om våra amerikanska vänners upptrappning. Med Bush i spetsen har man nu beslutat att skicka dit 21 000 militärer till. Vad kan det tillföra en konflikt som redan nu riskerar att balkaniseras och som eskalerar enligt alla som betraktar det som händer där. Carl Bildt passar på dessa frågor också.

Detta sätt att hantera situationen, och att man uttrycker sig så, skadar Sveriges anseende djupt. I längden skadar det vår förmåga att hjälpa dem som i dag lider i våldets och krigets Irak. Detta, menar jag, är ett brott i vår historiska tradition, där Sverige har stått upp för de utsatta länderna och för de folk som förtrycks, antingen de har förtryckts av öst eller väst, av kommunism eller kapitalism. Som litet land har vi ändå hävdat befolkningens rätt. Med Bildt i spetsen har man nu brutit denna stolta historiska tradition.

Anf. 80 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag vill börja med detsamma som Luciano Astudillo började med, nämligen med att tacka Carl Bildt för hans bidrag till torgmötesretoriken i den här kammaren. Man skulle kunna fortsätta på samma linje och fråga sig om borgerligheten i Sverige tyckte att det var värt priset att 650 000 irakier skulle dödas för att Saddam Hussein skulle försvinna. Men jag väljer att inte ställa den frågan, för jag vill inte lägga mig på den nivån.

Vi har diskuterat mycket om historien här. Jag tror att det är helt avgörande att vi också diskuterar framåt och talar om framtiden. Hur ska man kunna bygga fred i Irak? Hur ska vi ge det irakiska folket dess frihet? En avgörande del är att man synliggör förtrycket. Man synliggör de kränkningar av mänskliga rättigheter som pågår i Irak.

Carl Bildt har i dag haft gott om tid på sig att beskriva problemen i Irak. Men det blir allmänt hållna attityder som man kan återanvända om och om igen, debatt efter debatt om land efter land. Jag är inte nöjd med det engagemanget.

Nej, Carl Bildt, det är inte fel att tala väl om demokrater. Men det är fel att tala väl om dem som försvarar brott mot mänskliga rättigheter och kränkningar av demokratin. Det är precis vad Zebari gör.

Om ett fredligt Irak i frihet ska kunna byggas krävs det att USA omedelbart och villkorslöst lämnar landet. Därför är frågan, även till de socialdemokrater som är med i debatten: Ställer ni er bakom kravet att USA omedelbart och villkorslöst ska lämna Irak?

Vad tycker vår regering nu när till och med en majoritet i kongressen i USA säger att man måste upprätta en snabb tidsplan för när USA ska lämna Irak? Kommer Carl Bildt att stödja ett amerikanskt tillbakadragande, eller kommer han att fortsätta sitt oreserverade stöd?

Prot. 2006/07:91
16 april

Svar på
interpellationer

Anf. 81 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Utrikesministern säger att det här inlägget inte är värdigt. *Fine*, säger jag då. Då gick budskapet hem. Utrikesministern har förstått. Det var liksom det som var min lilla poäng med mitt inlägg. Jag tycker att det är viktigt att vi för en sådan här seriös debatt på ett seriöst sätt, och så långt får jag väl säga att den här debatten åtminstone har gett något resultat.

Annars handlar det om det här med den dubbla bokföringen, att man på något sätt måste försöka att döma alla efter samma måttstock. Och har man måttstocken att man ställer krav på mänskliga rättigheter och att man ställer krav på folkrätt är det klart att det måste gälla alla. Då måste det gälla i alla situationer.

Det är just för att sådana här situationer och konflikter är så komplicerade och det får sådana fruktansvärda konsekvenser om man bryter mot de här principerna som man måste hålla tungan rätt i mun. Då är det väldigt viktigt att man dömer, så att säga, varje regim efter samma måttstock, att man bedömer de amerikanska agerandena i strid mot folkrätten på samma sätt som man bedömer de sovjetiska agerandena, på sin tid, i strid mot folkrätten eller tidigare och kommande konflikter. Det är viktigt att vi behåller det här perspektivet, att vi inte har en dubbel bokföring. Det är viktigt att vi hanterar Irans kärnvapenprogram med samma kritiska hållning som ett israeliskt kärnvapenprogram, att vi kritiserar brott mot folkrätten i Irak på samma sätt som vi kritiserar brott mot folkrätten i alla andra länder, inklusive Sverige och USA, för den delen.

Anf. 82 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Luciano Astudillo vill inte föra en diskussion om bättre eller sämre. Han vill föra en diskussion om rätt eller fel, 2003. Om det kan jag bara säga: Det är fel debatt. Den diskussionen förde vi i denna kammare för en timme sedan. Han har ställt en interpellation och en fråga till mig om vad vi ska göra för att aktivt bidra till utveckling mot fred och demokrati i Irak. Den har jag svarat på. Det var en framåtsyftande fråga, och jag har redogjort för den svenska regeringens inställning i denna del. Jag har inte hört någonting om vad han vill göra över huvud taget. Hela hans diskussion är bara tillbakablickande.

Hans Linde har rätt såtillvida att vi inte bara kan diskutera bakåt, även om vi kan göra det på det sätt som jag gjorde, ända från 1920-talet över 2003 och framåt, om hur vi har hamnat där vi har hamnat. Vi måste också diskutera framtiden. Då har vi Iraq Compact, där en stor ministerkonferens om bara några veckor kommer att samlas och där Sverige kommer att vara representerat för att se vad vi kan göra mer för att hjälpa till med institutionsbyggande, för att hjälpa till med rättsväsendet och för att stödja oberoende organisationer. Palmecentret, för att ta ett konkret exempel, stöder vi för dess arbete inne i Irak. Det handlar om att hjälpa till med allt detta, så svårt som det faktiskt är. Det måste vara det som vi koncentrerar våra ansträngningar på.

Hans Linde vill att vi ska kräva att USA och andra, utgår jag ifrån, ovillkorligen och omedelbart drar tillbaka alla sina trupper. Det är inte vad den irakiska regeringen begär. Det är inte heller, tror jag, vad Socialdemokraterna vill ska ske, om jag uppfattade vad som sades i den utrikespolitiska diskussionen på denna punkt rätt. Där står Hans Linde isolerad. Jag tror inte att han har så mycket emot det, men det finns anledning att konstatera detta.

Sedan ska vi hoppas att irakiska säkerhetsstyrkor kan ta över så snabbt som möjligt, så omfattande som möjligt, att vi kan bygga rättsväsende, att vi kan bygga demokrati, att vi kan få den där konstitutionella kompromissen, som jag tror är alldeles nödvändig för att landet ska kunna stå på egna ben. Och vi ska undvika den här balkaniseringen, som jag medger är en betydande fara. Där ska Sverige hjälpa till självständigt och inom ramen för den europeiska unionen och inom ramen för Förenta nationerna så mycket som vi kan.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2006/07:455 om könsfördelningen bland utnämnda ambassadörer

Anf. 83 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Kenneth Forslund har frågat mig vad jag avser att göra för att könsfördelningen inom UD ska bli jämnare på alla befattningsnivåer.

Tjänsterna inom UD, liksom inom den övriga statsförvaltningen, tillsätts på sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. UD har självklart intresse av att använda alla tjänstemäns kompetens på bästa sätt. En jämn könsfördelning eftersträvas inom alla befattningskategorier.

När det gäller chefsbefattningarna görs urvalet med stöd av utrikesförvaltningens chefpolicy, där kraven och förväntningarna på cheferna klagörs. Till varje befattning kortlistas alltid tre personer. Båda könen är representerade.

Drygt 30 procent av cheferna i vår utlandsorganisation är kvinnor. Detta är självfallet inte tillräckligt, och situationen beror till stor del på den kraftigt mansdominerade rekryteringen för 20–30 år sedan.

För närvarande är sju av enhetscheferna i hemmaorganisationen kvinnor. Andelen kvinnor bland biträdande enhetscheferna däremot är 60 procent och bland gruppcheferna 42 procent.

Vi vill se fler kvinnor på chefsposterna och arbetar aktivt för att uppnå vårt långsiktiga mål om minst 40 procent kvinnliga chefer. Innan vi är där tar det sannolikt några år, men förutsättningarna att nå dit är goda eftersom många kompetenta kvinnor redan finns på biträdande- och gruppchefsnivån. Detta i sin tur är resultatet av en medveten satsning på att identifiera och ledarskapsutveckla yngre såväl kvinnor som män i utrikesförvaltningen.

Anf. 84 KENNETH G FORSLUND (s):

Fru talman! Till att börja med vill jag tacka utrikesministern för svaret på den här interpellationen.

Vissa saker i svaret kan man vara lite tveksam till hur man ska tolka. Självfallet ska tjänster tillsättas utifrån sakliga grunder, kompetens och skicklighet. Men UD är faktiskt en organisation som i någon mån är unik, Carl Bildt. Den fullkomligt kryllar av kompetenta anställda, både manliga och kvinnliga sådana. Därför blir det lite slående när man tittar på de tio utnämningar som har gjorts under den borgerliga regeringens tid. Nio av de utnämnda ambassadörerna är män. Således är en kvinna; den matematiken behärskar vi alla.

Hur har det kunnat bli så här? Och vad avser regeringen egentligen att göra för att i fortsättningen jobba mot att nå det mål som utrikesministern pekar på i sitt svar, om 40 procent kvinnliga chefer? Det kommer sannolikt att ta några år, säger utrikesministern i sitt svar, att nå det målet. Ja, det kommer väl att ta en evighet om det här är kännetecknande för den fortsatta utnämningsspolitiken med nio män av tio utnämnda. Det måste ske en förändring.

Sedan pekar utrikesministern på att situationen har sin grund i den rekryteringsprocess och rekryteringspolitik som man hade för 20–30 år sedan. Man kan då tänka sig tillbaka i tiden. Detta var mellan 1977 och 1987, ungefär. Vi kan konstatera att Sverige under de tio åren styrdes av olika borgerliga regeringar under sex år och av olika socialdemokratiska regeringar under fem år. Det finns möjligen något slags ironisk rättvisa i att det nu är en företrädare för en borgerlig regering som får stå till svars för i någon mån, kanske, gamla synder vad gäller rekryteringspolitiken på UD.

Sedan har jag en konkret fråga. Hur många enheter finns på UD? Det är nog en viktig sakupplysning i sammanhanget när det sägs att det för närvarande finns sju enhetschefer i hemmaorganisationen som är kvinnor. Om det är många eller få beror naturligtvis på antalet enheter. Det kan ju vara en väldig framgång. Vad vet jag? Men det får vi kanske höra snart.

Det är bra att det finns ett konkret mål om 40 procent kvinnliga chefer och en ambition att jobba långsiktigt för att nå detta mål. Men hur ska det gå till om rekryteringen ska fortsätta att se ut på det här viset – nio av tio är män? Jag har i sammanhanget en fråga i kanten. Har regeringen utnämnt några ytterligare ambassadörer efter det att denna interpellation lämnades in?

Anf. 85 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Det finns 25 enheter på UD. Jag är den första att hålla med om att UD:s organisation kanske inte är ett mönster av klarhet i alla delar, men det är en separat frågeställning.

Det här handlar om en långsiktig utveckling. Det tror jag att Kenneth Forslund och jag är alldeles överens om. Det är möjligt att detta är produkten av en rekrytering som skedde under slutet av 1970-talet och början av 1980-talet. Innan dess var det väl ännu värre. Och jag tror kanske inte att det har så stor betydelse vem som regerade då.

För det handlar om en värderingsutveckling i samhället, där vi försöker lyfta fram kvinnor på ett annat sätt än vad som var fallet – men också kompetenta yngre män.

Kenneth Forslund noterar att nio av tio som har utsetts är män. Så kan det bli här i världen. Betydande delar – jag tror hälften – var sådant som vi ärvde av den tidigare regeringen. Det tillgår ju så när man utser ambassadörer att först har regeringen sitt ställningstagande. Sedan söker man agremang i det land som de ska komma till. Därefter, när man har fått detta agremang, det vill säga tillstånd, utannonserar man det. Så hälften av ambassadörerna, samtliga män, var beslutade av den tidigare regeringen. Men agremangen kom inte att bli färdiga förrän under denna regering. Vi utannonserade då alla de män på de här positionerna som den tidigare regeringen tidigare hade fattat beslut om.

Det är inte säkert att jag lugnar men jag kan i alla fall informera Kenneth Forslund om att det nu pågår en ännu mer omfattande process av personförändringar vad gäller chefsbefattningar inom utrikesförvaltningen. Det kommer att ta sin lilla tid innan detta kan utannonseras av den enkla anledningen att när vi har haft ett ställningstagande till vem vi tycker är lämplig så söker man agremang hos staten i fråga. Staten i fråga måste då ge sitt tillstånd. När de har gett tillståndet och sagt att de tycker att den kvinnan eller mannen är lämplig fattar regeringen det formella beslutet. Först då kan vi utannonsera det. Jag tror att när Kenneth Forslund – och Veronica Palm – ser den lista som kommer ut ur denna process så kommer den här diskussionen att te sig något annorlunda.

Anf. 86 KENNETH G FORSLUND (s):

Fru talman! Jag får naturligtvis tacka utrikesministern för den ambition som utrikesministern uttrycker här att långsiktigt åstadkomma en jämnare könsfördelning bland hela personalen inom UD och framför allt också på chefsbefattningar. För det är viktigt att för den rekrytering som sker i dag på 2000-talet av unga aspiranter, som kommer att vara de framtida cheferna om några decennier fram i tiden, ge en tydlig signal om att detta är en arbetsplats, en organisation där det just är förtjänst och skicklighet som är det som värderas och som gör att också kvinnor kommer i fråga för de ledande befattningarna.

Carl Bildt är säkert alldeles utmärkt medveten om situationen vad det gäller rekryteringen till våra högre lärosäten där i dag en majoritet av de som börjar sina utbildningar är kvinnor. Långsiktigt kommer det att påverka situationen i samhället vad det gäller personer som har en examen från en högre utbildning. Det kommer att finnas gott om kvinnor att rekrytera in i inloppet, så att säga, till UD:s tjänstgöringsbana och därmed också en god möjlighet att i framtiden tillgodose målet om en jämn könsfördelning. Men det förutsätter att det är en tydlig signal från den organisationen vad det gäller tjänstetillsättningen att den som är kvinna och inleder sin bana där också vet att hon kan komma till heders i den organisationen på alla nivåer. Det är en viktig signal.

25 enheter fick vi klart för oss att det är. Det är en inte alldeles enkel organisation att reda ut. Jag var själv lite osäker på hur olika rubriker skulle värderas. Jag var därför bara säker på 17 enheter. Det är bra att vi har rätt ut det. Det innebär, med lite snabb matematik, att drygt 25 procent av enhetscheferna är kvinnor. Det är naturligtvis en viktig grund för

fortsatt rekrytering. Här krävs det en rejäl insats också. Vi kan, som det framgår av svaret, se att bland de biträdande enhetscheferna är till och med kvinnorna i majoritet. Det ger en bild av en verksamhet som man kan se i många olika verksamheter egentligen. På lite lägre positioner, de som gör oerhört värdefulla insatser för verksamheten men som kanske inte alltid är de som står längst fram och syns, är det kvinnor. Det är väldigt ofta de som gör de insatserna. Det är viktigt att de kvinnorna också får möjlighet att ta steget vidare i organisationen, i sin karriär och också nå de högsta befattningarna.

Med formuleringen att det sannolikt tar några år öppnar utrikesministern lite för att något kommer att ske, kanske inte under den närmaste tiden men över tid i alla fall. Hur ska det tolkas? Går det att vara mer konkret när det gäller några år? Är det under mandatperioden, eller vad ska vi förvänta oss?

Anf. 87 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag kan inte exakt säga vad några år kommer att innebära. Det är beroende på de vakanser som uppstår och de personer som söker. Det förutsätter att de ska söka de befattningar som blir aktuella. Annars fungerar det inte riktigt. Men ambitionen är att nå minst detta. Om det går snabbare tror jag att både Kenneth Forslund och jag blir nöjda, för jag delar helt hans uppfattning att detta är viktigt. Jag tror inte att vi har några problem när det gäller rekryteringen, tvärtom. Den här situationen är ju ungefär den som Kenneth Forslund beskriver när det gäller den högre utbildningen i stort. Det finns många synnerligen meriterade och synnerligen kompetenta kvinnor som tar sig fram inom utrikesförvaltningen.

Sedan handlar det om att vi inte kan hamna i en situation där vi åsidosätter krav – det tror jag inte Kenneth Forslund menar heller – på saktighet och kompetens, det vill säga att vi åsidosätter män som då inte får möjlighet att komma fram. Men det är klart att vi ska försöka lirka detta på ett sätt så att man kommer fram till detta mål så snabbt som möjligt. Jag kan som sagt säga att när vi kommer till totaliteten över de tillsättningar av sändebud som denna regering har haft en möjlighet att ha inflytande över så kommer bilden att bli bättre än den som Kenneth Forslund icke alldeles utan rätt har kritiserat i sin interpellation.

Anf. 88 KENNETH G FORSLUND (s):

Fru talman! Av svaret framgår att till varje befattning kortlistas tre personer som det kallas, alltså tre möjliga högst kvalificerade kandidater som finns att välja på i slutändan, tolkar jag det som. Där är båda könen representerade. Till de tio utnämningar som har gjorts skulle det alltså teoretiskt kunna vara så många som 30 som har kortlistats. Det kan naturligtvis vara färre, för de kan vara kortlistade flera gånger. Det kan man möjligen tänka sig. Går det att säga något om hur många av dessa som har varit kortlistade, kanske en andel eller något sådant, som har varit kvinnor eller är kvinnor? Finns det möjlighet att svara på en sådan fråga?

När det gäller att utnämningarna över en längre tid får vara det som är talande, så att säga, noterade jag i något sammanhang att utrikesministern via sin pressekreterare hade sagt: Kom tillbaka och bedöm det här om ett år, när vi har en längre tidsrymd att se tillbaka på! Jag kan bara som

riksdagsledamot säga: Tack för tipset, utrikesministern! Vi får anledning att diskutera detta fler gånger, tror jag.

Anf. 89 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag är alldeles övertygad om att Kenneth Forslund och jag kommer att ha fler tillfällen att diskutera detta. Jag kan bara nämna, utan att göra någon större sak av det, för det vill jag inte, men eftersom Kenneth Forslund tog upp de olika konkreta utnämningarna, att utnämningarna av ambassadörerna i Rwanda, OECD, Kampala, New Delhi och Bagdad är sådant som har fallit på vårt konto men som i realiteten kommer från en äldre regering, vilken den nu kan ha varit. Jag gör ingen större sak av detta. Jag vill bara konstatera att när man ska föra det här på olika regeringars konto så ligger kanske detta inte på regeringen Reinholdts konto, därmed inte sagt att inte den tidigare regeringen också hade dessa ambitioner. Vi har ambitionerna, och jag hoppas att vi ska kunna leverera ett resultat som över tiden blir bättre, 80-talet bättre än 70-talet, 90-talet bättre än 80-talet, och vi ska bli väsentligt bättre än 90-talet under kommande år.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2006/07:Sk8 och Sk9 till skatteutskottet

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
2006/07:108 Utredningar avseende barn som har avlidit i anledning av brott m.m.

Skrivelse
2006/07:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna skrivelse.

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 2006/07:107 Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet
2006/07:Ub17 av Marie Granlund m.fl. (s)
2006/07:Ub18 av Rossana Dinamarca m.fl.(v)
2006/07:Ub19 av Mats Pertoft m.fl. (mp)

Konstitutionsutskottets betänkanden
2006/07:KU15 Allmänna helgdagar m.m.
2006/07:KU16 Kommittéberättelse 2007

Prot. 2006/07:91
16 april

Civilutskottets betänkanden
2006/07:CU16 Namnlagen
2006/07:CU17 Försäkrings- och skadeståndsrättsliga frågor
2006/07:CU18 Byggfrågor

Försvarsutskottets betänkande
2006/07:FöU5 Kärnteknisk säkerhet och strålskydd

Utbildningsutskottets betänkande
2006/07:UbU10 Vuxenutbildning och kvalificerad yrkesutbildning

Näringsutskottets betänkanden
2006/07:NU9 Vissa elmarknadsfrågor
2006/07:NU10 Vissa handelspolitiska frågor

Skatteutskottets betänkande
2006/07:SkU12 Allmänna motioner om energiskatter m.m.

14 § Kammaren åtskildes kl. 15.39.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 2 § anf. 18 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 59 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Bordläggningsdebatt med anledning av vårpropositionen	1
Anf. 1 Finansminister ANDERS BORG (m)	1
Anf. 2 PÄR NUDER (s).....	6
Anf. 3 ROGER TIEFENSEE (c).....	10
Anf. 4 CHRISTER NYLANDER (fp)	12
Anf. 5 STEFAN ATTEFALL (kd).....	15
Anf. 6 ULLA ANDERSSON (v)	17
Anf. 7 MIKAELA VALTERSSON (mp).....	21
Anf. 8 Finansminister ANDERS BORG (m)	25
Anf. 9 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik	28
Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (m) replik	28
Anf. 11 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik	29
Anf. 12 Finansminister ANDERS BORG (m) replik	30
Anf. 13 PÄR NUDER (s) replik.....	30
Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (m) replik	31
Anf. 15 PÄR NUDER (s) replik.....	32
Anf. 16 Finansminister ANDERS BORG (m) replik	32
Anf. 17 ULLA ANDERSSON (v) replik	33
Anf. 18 Finansminister ANDERS BORG (m) replik	34
Anf. 19 ULLA ANDERSSON (v) replik	34
Anf. 20 Finansminister ANDERS BORG (m) replik	35
Anf. 21 ROGER TIEFENSEE (c).....	36
Anf. 22 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik	37
Anf. 23 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	37
Anf. 24 MIKAELA VALTERSSON (mp) replik	37
Anf. 25 ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	38
Anf. 26 CHRISTER NYLANDER (fp)	38
Anf. 27 PÄR NUDER (s) replik.....	39
Anf. 28 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	40
Anf. 29 PÄR NUDER (s) replik.....	40
Anf. 30 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	40
Anf. 31 STEFAN ATTEFALL (kd).....	40
Anf. 32 ULLA ANDERSSON (v) replik	42
Anf. 33 STEFAN ATTEFALL (kd) replik.....	42
3 § Avsägelse.....	42
4 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och Europarådets svenska delegation	43
5 § Meddelande om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	43
6 § Svar på interpellationerna 2006/07:330 och 398 om globalt arbete för dödsstraffets avskaffande	43
Anf. 34 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	43
Anf. 35 HANS WALLMARK (m).....	45
Anf. 36 BÖRJE VESTLUND (s)	46

Anf. 37	Utrikesminister CARL BILDT (m)	47
Anf. 38	HANS WALLMARK (m)	48
Anf. 39	BÖRJE VESTLUND (s)	49
Anf. 40	Utrikesminister CARL BILDT (m)	50
Anf. 41	HANS WALLMARK (m)	51
Anf. 42	BÖRJE VESTLUND (s)	51
Anf. 43	Utrikesminister CARL BILDT (m)	52
7 §	Svar på interpellation 2006/07:331 om situationen i Västsahara och journalisters möjligheter att verka i landet	53
Anf. 44	Utrikesminister CARL BILDT (m)	53
Anf. 45	KALLE LARSSON (v)	54
Anf. 46	VERONICA PALM (s)	55
Anf. 47	Utrikesminister CARL BILDT (m)	55
Anf. 48	KALLE LARSSON (v)	57
Anf. 49	VERONICA PALM (s)	58
Anf. 50	Utrikesminister CARL BILDT (m)	58
Anf. 51	KALLE LARSSON (v)	59
Anf. 52	Utrikesminister CARL BILDT (m)	60
8 §	Svar på interpellation 2006/07:355 om regeringens linje i fråga om folkrätten	60
Anf. 53	Utrikesminister CARL BILDT (m)	60
Anf. 54	VERONICA PALM (s)	62
Anf. 55	CARL B HAMILTON (fp)	63
Anf. 56	Utrikesminister CARL BILDT (m)	63
Anf. 57	VERONICA PALM (s)	65
Anf. 58	CARL B HAMILTON (fp)	66
Anf. 59	Utrikesminister CARL BILDT (m)	66
Anf. 60	VERONICA PALM (s)	67
Anf. 61	Utrikesminister CARL BILDT (m)	68
9 §	Svar på interpellation 2006/07:356 om regeringens linje i fråga om Darfur	68
Anf. 62	Utrikesminister CARL BILDT (m)	68
Anf. 63	VERONICA PALM (s)	70
Anf. 64	HANS WALLMARK (m)	71
Anf. 65	Utrikesminister CARL BILDT (m)	72
Anf. 66	VERONICA PALM (s)	73
Anf. 67	HANS WALLMARK (m)	74
Anf. 68	Utrikesminister CARL BILDT (m)	75
Anf. 69	VERONICA PALM (s)	76
Anf. 70	Utrikesminister CARL BILDT (m)	76
10 §	Svar på interpellationerna 2006/07:367 och 378 om situationen i Irak	77
Anf. 71	Utrikesminister CARL BILDT (m)	77
Anf. 72	LUCIANO ASTUDILLO (s)	79
Anf. 73	HANS LINDE (v)	80
Anf. 74	Utrikesminister CARL BILDT (m)	81
Anf. 75	LUCIANO ASTUDILLO (s)	82

Anf. 76 HANS LINDE (v).....	83
Anf. 77 PATRIK BJÖRCK (s).....	84
Anf. 78 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	85
Anf. 79 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	86
Anf. 80 HANS LINDE (v).....	86
Anf. 81 PATRIK BJÖRCK (s).....	87
Anf. 82 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	87
11 § Svar på interpellation 2006/07:455 om könsfördelningen	
bland utnämnda ambassadörer	88
Anf. 83 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	88
Anf. 84 KENNETH G FORSLUND (s).....	89
Anf. 85 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	89
Anf. 86 KENNETH G FORSLUND (s).....	90
Anf. 87 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	91
Anf. 88 KENNETH G FORSLUND (s).....	91
Anf. 89 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	92
12 § Hänvisning av ärenden till utskott	92
13 § Bordläggning.....	92
14 § Kammaren åtskildes kl. 15.39.	93

